

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

**Analýza vlivu programu zahraniční mobility ERASMUS
na život studentů ČZU**

Lucie Svobodová

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra statistiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Svobodová Lucie

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Analýza vlivu programu zahraniční mobility ERASMUS na život studentů ČZU

Anglický název

Analysis of influence of ERASMUS mobility programme to CULS students lives

Cíle práce

Cílem diplomové práce je analyzovat vliv programu zahraniční mobility ERASMUS na život studentů ČZU v oblastech znalostí, dovedností a očekávání při uplatnění na trhu práce. Dílčím cílem je nalézt v daných oblastech rozdíly mezi studenty, kteří se programu ERASMUS účastnili a těmi, kteří tuto možnost nevyužili.

Metodika

Analýza bude uskutečněna na základě dat získaných z vlastního dotazníkového šetření. Výpočty budou provedeny pomocí testů nezávislosti kvalitativních znaků. Pro výpočty bude zvolen statistický program.

Harmonogram zpracování

červen 2013 – osnova, cíl práce a literární rešerše

říjen 2013 – úvod a metodika práce

prosinec/leden 2014 – konzultace vlastních výsledků

duben 2014 – odevzdání práce

Rozsah textové části

60-80 stran

Klíčová slova

ERASMUS, mobilita, Boloňský proces, Sorborská deklarace, vzdělávací politika, zahraniční studium, dotazníkové šetření, závislost

Doporučené zdroje informací

DURDÁKOVÁ, L., NAVRÁTIL, M. Mobilita mládeže 2006: 5 a 1/2 kroku k práci v zahraničí + příloha 7 možností jak do zahraničí. 2.vydání. Uherské Hradiště: Klub přátel ICM ve spolupráci s Informačním centrem pro mládež Uherské Hradiště a EURES ČR, 2006. 24s. ISBN 80-239-8587-6.

FIALA, P. – PITROVÁ, M. Evropská unie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.

HINDLS, R. et al. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha : PROFESSIONAL PUBLISHING, 2007. 417 s. ISBN 978-80-86946-43-6.

KÖNIG, P. – LACINA, L. Rozpočet a politiky Evropské unie, Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9.

SVATOŠOVÁ, L. – KÁBA, B. – PRÁŠILOVÁ, M. Zdroje a zpracování sociálních a ekonomických dat. Praha: ČZU 2006, ISBN 80-213-1189-4.

Vedoucí práce

Vostrá Vydrová Hana, Ing.

Termín odevzdání

březen 2014

doc. RNDr. Bohumil Kába, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.

Děkan fakulty

V Praze dne 13.11.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Analýza vlivu programu zahraniční mobility ERASMUS na život studentů ČZU“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Ing. Haně Vostré Vydrové za vstřícnost, odborné vedení, připomínky a cenné rady při zpracování diplomové práce. Mé poděkování patří také všem respondentům, kteří se aktivně zúčastnili dotazníkového šetření. V neposlední řadě děkuji své rodině a přátelům za podporu a trpělivost během celého mého studia.

**Analýza vlivu programu zahraniční mobility ERASMUS
na život studentů ČZU**

Analysis of influence of ERASMUS mobility programme
to CULS students lives

Souhrn

Práce se zabývá zahraniční mobilitou studentů České zemědělské univerzity v rámci programu ERASMUS. Jejím úkolem je analyzovat zda účast na zahraniční studijní či pracovní mobilitě ovlivnila jazykové znalosti a řadu vybraných schopností a dovedností jako jsou schopnost spolupráce, nezávislost, samostatnost aj. Práce se také zabývá zjištěním, jsou-li ve výše zmíněných oblastech rozdíly mezi účastníky programu a studenty, kteří se zahraniční mobility nezúčastnili.

V teoretické části je popsána mobilita, evropský prostor pro vysokoškolské vzdělávání a vliv evropské integrace na české vysokoškolské vzdělávání. Dále je uvedena charakteristika programu ERASMUS, jeho historie a fáze, základní smlouvy a způsob financování. Práce obsahuje také charakteristiku programu ERASMUS v číslech, která zahrnuje statistiky mobilit studentů ERASMUS v ČR a na České zemědělské univerzitě.

Praktická část se zabývá vyhodnocením dotazníkového šetření a analýzou dat z něj získaných. V závěru práce jsou porovnány dosažené výsledky a formulovány návrhy a doporučení pro současné a budoucí studenty České zemědělské univerzity týkající se programu ERASMUS.

Summary

This diploma thesis is focused on international mobility within the ERASMUS programme of Czech University of Life Sciences students. The task is to analyze influence of participation in international study or work mobility on knowledge of foreign languages and chosen skills, f.e. cooperation, independence, selfreliance etc. The diploma thesis includes an exploration of the differences between program participants and those who didn't participate within all listed areas.

Mobility, European space for higher education, influence of European integration to Czech higher education are described in the theoretical part. Characteristics of ERASMUS mobility programme, it's history and phases, basic contracts and finances are also introduced. It's followed by characteristics of programme in numbers that include statistics of students mobility ERASMUS in the Czech republic and at the Czech University of Life Sciences.

The practical part of the work contains evaluation of the questionnaire and analysis of data that were collected. At the end of diploma thesis its results are summarized and compared. Suggestions and recommendations for current and future students of Czech University of Life Sciences about ERASMUS programme are formulated.

Klíčová slova: ERASMUS, mobilita, Boloňský proces, Sorborská deklarace, Evropská integrace, vzdělávací politika, zahraniční studium, dotazníkové šetření, závislost, χ^2 -test

Keywords: ERASMUS, mobility, The Bologna Process, The Sorbonne Declaration, European Integration, Education policy, foreign studies, questionnaire, dependence, χ^2 -test

OBSAH

1 ÚVOD.....	9
2 CÍL PRÁCE A METODIKA	10
2.1 Cíl práce	10
2.2 Metodika	10
3 LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	16
3.1 Mobilita.....	16
3.1.1 Charakteristika mobility.....	16
3.1.2 Studentská mobilita	17
3.2 Evropský prostor pro vysokoškolské vzdělávání	18
3.2.1 Vliv evropské integrace na české vysokoškolské vzdělávání	22
3.3 Program ERASMUS	24
3.3.1 ERASMUS pro studenty	25
3.3.2 Historie a fáze programu ERASMUS.....	26
3.3.3 Základní smlouvy programu ERASMUS.....	30
3.3.4 Financování programu ERASMUS.....	30
3.4 Charakteristika programu ERASMUS v číslech.....	32
3.4.1 Statistiky mobility studentů ERASMUS v ČR.....	39
3.4.2 Statistiky mobility studentů ERASMUS na ČZU	39
4 ANALÝZA DOSAŽENÝCH VÝSLEDKŮ.....	41
4.1 Analýza dat z dotazníkového šetření.....	41
4.1.1 Profil respondentů.....	41
4.1.2 Analýza vlivu programu ERASMUS.....	43
4.1.3 Rozdíly v sebehodnocení „před“ a „po“ účasti na programu ERASMUS	49
4.1.4 Rozdíly v sebehodnocení mezi účastníky a neúčastníky se programu ERASMUS za bližší specifikovaných podmínek	51
4.1.5 Analýza závislosti kvalitativních znaků	54
4.2 Návrhy a doporučení	79
5 ZÁVĚR.....	80
6 POUŽITÉ ZDROJE	82
7 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	88
8 SEZNAM PŘÍLOH.....	91

1 ÚVOD

Ve všech moderních společnostech se zvyšují nároky na znalosti, sociální dovednosti, řešení problémů a rozhodování lidí. Nejinak je tomu v České republice. Kvalitní lidské zdroje jsou v dnešní době nezbytnou podmínkou pro konkurenceschopnost země. Jedním z nástrojů, jež přispívají k dosažení dané odbornosti a připravenosti lidských zdrojů, je vzdělávání, a to zejména na úrovni vysokého školství.

V oblasti terciárního vzdělávání je primárně kladen důraz na dosažení takové znalostní a dovednostní úrovně absolventů, jež umožní jejich zaměstnatelnost a uplatnění v souladu s rostoucími nároky na trhu práce. Snaha o konkurenceschopnost v novém konkurenčním prostoru Evropské unie je jedním z podnětů pro rozšiřování, diverzifikaci a zkvalitňování vysokého školství v České republice.

V roce 1998 se Česká republika připojila k Boloňskému procesu zaměřenému na harmonizaci vysokého školství v Evropě. Toto zapojení do evropského vývoje terciárního vzdělávání ovlivnilo dlouhodobou strategii rozvoje českých vysokých škol. Za účelem zlepšení kvality výchovy a vzdělání prostřednictvím vzdělávacích systémů a podpory spolupráce škol, vznikl v roce 1987 v Evropské unii program ERASMUS – první program v Evropě zaměřený na posílení zahraniční spolupráce vysokoškolských institucí. Aktivitami programu jsou zahraniční mobility vysokoškolských studentů a pracovníků.

Česká zemědělská univerzita v Praze se oficiálně k projektu ERASMUS přihlásila v listopadu 1997. Od té doby se tento program stal nejrozšířenějším a nejvyužívanějším nástrojem podporujícím mobility studentů na ČZU. Účast na tomto programu zahraniční mobility by měla přispět k tomu, aby po absolvování studia byli studenti připraveni na úspěšný vstup na trh práce ať už český, či zahraniční.

„Nebojím se bouří, protože se učím plavit svou loď.“

Aeschylus

Jakým způsobem ovlivňuje účast na programu ERASMUS jazykové znalosti studentů ČZU? Má účast vliv na jejich sebehodnocení schopností a dovedností? Pokud ano, jaký? Liší se hodnocení ve vybraných oblastech mezi účastníky a těmi, kteří se programu ERASMUS nezúčastnili? Tyto otázky a jim podobné jsou předmětem zkoumání této diplomové práce.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je analyzovat vliv programu zahraniční mobility ERASMUS na život studentů ČZU z hlediska sebehodnocení v oblastech znalostí a dovedností před a po programu ERASMUS či jejich očekávání při uplatnění na domácím a evropském trhu práce. Dílčím cílem je nalézt v daných oblastech rozdíly mezi studenty, kteří se programu ERASMUS účastnili a těmi, kteří tuto možnost nevyužili.

Analýza vychází z dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením. Výpočty jsou provedeny pomocí testů nezávislosti kvalitativních znaků. Pro výpočty je zvolen statistický program IBM SPSS Statistics 20. Provedené analýzy jsou v závěru práce využity k formulaci návrhů a doporučení.

2.2 Metodika

Podkladové údaje pro analýzu budou získány z vlastního dotazníkového šetření. Dotazník bude šířen v elektronické podobě. Respondenti budou osloveni prostřednictvím skupin na sociální síti Facebook, které jsou určené pro studenty ČZU. Testování nezávislosti kvalitativních znaků a statistické výpočty budou provedeny pomocí statistického programu IBM SPSS Statistics 20.

Statistické šetření

Data pro statistickou analýzu lze získat provedením statistického zjišťování či šetření. Podle rozsahu statistického souboru neboli počtu statistických jednotek rozlišujeme šetření vyčerpávající a výběrové. *Vyčerpávající* zjišťování zahrnuje všechny jednotky statistického souboru a vzhledem k finanční, organizační a časové náročnosti jej obvykle může provádět pouze stát a jeho statistické orgány. Oproti tomu šetření *výběrové* (nevyčerpávající) je zaměřeno pouze na některé jednotky základního souboru, tzv. výběrový soubor. Výběrový soubor by měl mít stejné vlastnosti jako základní soubor, aby ze získaných charakteristik bylo možné usuzovat na vlastnosti celého základního souboru. Jedním z hlavních druhů nevyčerpávajících statistických zjišťování je anketa [4].

Anketa

Dotazník neboli anketa je metodou výzkumu zaměřenou na určitou vybranou část statistických jednotek. Dotazování je účinným nástrojem pro zjišťování primárních dat. Umožňuje kvantifikovat a analyzovat skutečnosti a indikátory, které se nedají či dají jen velmi obtížně získat jiným způsobem. Dotazník bývá často šířen sdělovacími prostředky nebo je zaslán i adresně, jeho návratnost je však odhadována na třetinu. Získané informace nelze považovat za obecně platné pro celý základní soubor [4, 18].

Pro kvalitní výsledky výběrového zjišťování je třeba vhodně vybrat a formulovat otázky. Otázky musí být srozumitelné, aby je dotazovaní správně pochopili a aby odpovědi byly jednoznačné a snadno formulovatelné. V dotaznících se používají otázky uzavřené, ve kterých respondent volí z nabízených alternativ. Otevřené otázky s libovolnou odpovědí respondenta a polootevřené otázky, které jsou kombinací nabízených alternativ odpovědi s možností doplnit svou vlastní variantu [4, 23].

Elementární statistické charakteristiky

Po etapě statistického šetření či zjišťování následuje statistické zpracování zjištěných údajů. Úkolem elementárního zpracování statistických údajů je třídění jednotek souboru do skupin, ve kterých vynikají charakteristické vlastnosti zkoumaných jevů [4, 14].

- **Statistické znaky** neboli statistické proměnné jsou vlastnosti statistických jednotek. Rozlišují se znaky *kvalitativní* neboli kategoriální, které jsou vyjádřené slovně a znaky *kvantitativní*, které lze vyjádřit číselně.
- **Statistický soubor** je množina všech statistických jednotek, u kterých jsou zkoumány příslušné statistické znaky.
- **Absolutní četnost** odpovídá počtu jednotek každé varianty znaku.
- **Relativní četností** se rozumí podíl jednotlivých absolutních četností k celkovému rozsahu souboru.
- **Modus** (značíme \hat{x}) vyjadřuje nejčastější obměnu proměnné v rozdělení četností a je definován jako lokální maximum na hustotě pravděpodobnosti.
- **Medián** (značíme \tilde{x}) neboli prostřední hodnota v souboru, který je uspořádán vzestupně podle velikosti. Medián dělí výběr na dvě části, z nichž každá obsahuje 50 % jednotek.

- **Prostý aritmetický průměr** (značíme \bar{x}) je podíl součtu všech hodnot v souboru a celkového počtu jednotek v souboru.

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

Statistická analýza

Po statistickém zpracování zjištěných údajů následuje etapa statistické analýzy nebo li vyhodnocování. Analýzou rozumíme rozložení zkoumaného jevu na jednotlivé části, které jsou dále podrobněji zkoumány. Jednotky souboru bývají rozděleny do skupin tak, aby vynikly charakteristické vlastnosti zkoumaného jevu. Cílem analýzy je vníknout do podstaty sledovaných jevů a procesů a odhalit zákonitosti fungování systému, tj. prvků a vazeb mezi nimi. Širší pojetí analýzy podle některých autorů zahrnuje získávání, hodnocení a třídění informací potřebných ke zkoumané problematice. V rámci statistické analýzy nazýváme rozklad na dílčí části tříděním. Rozlišujeme *třídění jednostupňové*, při kterém se začleňuje jev na základě jedné klasifikační vlastnosti a *třídění vícestupňové* podle více statistických znaků najednou. Cílem vícestupňového třídění je proniknout ke struktuře vztahů mezi jednotlivými znaky [4, 7].

Analýza závislosti kvalitativních znaků

Statistické analýzy závislosti zkoumají existenci závislosti a její intenzity u kvalitativních znaků, tzn. znaků vyjádřených slovně. Závislost asociační zkoumáme u alternativních znaků, které mohou nabývat dvou obměn. Asociace zkoumá vztah mezi dvěma kvalitativními alternativními znaky A a B, které nabývají dvou vzájemně se vylučujících obměn. Výsledek třídění je uspořádán do asociační tabulky 2x2, ze které lze určit průběh závislosti, tzv. regresi, a změřit sílu závislosti, tedy korelaci. Pokud zkoumáme závislost kontingenční, zabýváme se množnými znaky, které nabývají více jak dvou obměn [24].

Závislost je *pevná* pokud každé hodnotě jedné proměnné odpovídá jedna a jen jedna hodnota jiných proměnných, a podobně i naopak. Oproti tomu závislostí *volnou* se rozumí vztah, kdy hodnotám jedné proměnné odpovídají různé hodnoty jiné proměnné, ale při změnách hodnot těchto proměnných se projevují určité „obecné tendence“. V reálných empirických situacích bývají mezi statistickými údaji v souboru zjištěny prakticky výhradně závislosti volné, ale za obecnými tendencemi se mohou skrývat hlubší zákonitosti vztahů mezi veličinami [4].

Hindls uvádí, že *regresní analýza* se zabývá jednostrannými závislostmi, ve kterých proti sobě stojí vysvětlující (nezávisle) proměnná v úloze „příčin“ a vysvětlovaná (závisle) proměnná v úloze „následků“. Regresní analýza zkoumá veličiny ve směru příčina-následek. *Korelační analýza* se zabývá vzájemnými (většinou lineárními) závislostmi a klade se v ní více důraz na intenzitu (sílu) vzájemného vztahu. Oba přístupy se značně prolínají z důvodů výpočetních a interpretačních hledisek [4].

Kontingence

Kontingence analyzuje vztah dvou či více kvalitativních statistických znaků, z nichž alespoň jeden je znakem množným nabývajícím více jak dvou obměn. Zmíněný vztah znázorňuje kontingenční tabulka (Tabulka č. 1), která slouží pouze pro změření kontingence, tzn. těsnosti závislosti. S kontingenční tabulkou se v literatuře setkáváme také pod názvem korelační tabulka, či tabulka dvourozměrného rozdělení četností. Každý řádek respektive sloupec tabulky lze označit za podmíněné rozdělení četností jednoho znaku vzhledem k různým hodnotám znaku druhého [4, 24].

Tabulka č. 1: Schéma kontingenční tabulky

Znak A	Znak B						Celkem
	b_1	b_2	...	b_j	...	b_m	
a_1	n_{11}	n_{12}	...	n_{1j}	...	n_{1m}	$n_{1.}$
a_2	n_{21}	n_{22}	...	n_{2j}	...	n_{2m}	$n_{2.}$
:							
a_i			...	n_{ij}	...		$n_{i.}$
:							
a_k	n_{k1}	n_{k2}	...	n_{kj}	...	n_{km}	$n_{k.}$
Celkem	$n_{.1}$	$n_{.2}$...	$n_{.j}$...	$n_{.m}$	n

Testy pro závislost kvalitativních znaků

Údaje užívané pro zkoumání závislosti mezi kvalitativními statistickými znaky bývají většinou pořízeny výběrovým způsobem. Důležité je zjistit, zda se jedná o znaky závislé a tedy zda je možné zobecňovat získané výsledky na základní soubor. K tomuto účelu slouží testování ověřující, zda je mezi dvěma kvalitativními znaky statisticky průkazná závislost. Pro výpočet se používá χ^2 – test. Vychází se z nulové hypotézy, která předpokládá, že mezi oběma zkoumanými znaky neexistuje závislost [24].

Testovací kritérium (χ^2) je určeno vztahem:

$\chi^2 = \sum \sum \frac{(n_{ij} - n_{oj})^2}{n_{oj}}$, kde n_{ij} jsou skutečné četnosti, n_{oj} jsou teoretické (očekávané) četnosti, které jsou součinem příslušných okrajových marginálních četností dělených celkovým rozsahem souboru.

Pokud je více než 20 % teoretických četností $n_{oj} = \frac{n_i * n_j}{n}$ menších než 5 nebo je-li jedna teoretická četnost menší než 1, pak nelze vzorec pro výpočet testovacího kritéria χ^2 použít přímo. V takovém případě je nutné spojit slabé skupiny.

Dalším kritériem pro použití χ^2 -testu je rozsah výběru větší než 40. U ostatních výběrů, ve kterých $n \in (20; 40)$ a některá teoretická četnost je menší než 5 nebo je-li $n \leq 20$, se používá Fisherův test [24].

Určení síly závislosti

Koeficient asociace slouží k měření těsnosti závislosti mezi znaky v asociační tabulce:

$$V = \frac{a*d - b*c}{\sqrt{(a+b)*(c+d)*(a+c)*(b+d)}}$$

V kontingenční tabulce se velmi často pro určení těsnosti závislosti používá koeficient průměrné čtvercové kontingence (Pearsonův koeficient kontingence). Je vyjádřen vztahem:

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}}, \text{ kde } n \text{ je rozsah souboru.}$$

V případě úplné závislosti je Pearsonův koeficient roven 1, s přibližováním k nule závislost klesá. Nezávislost mezi dvěma kvalitativními znaky je v případě, kdy je hodnota koeficientu rovna 0 [24].

Neparametrické posouzení středních hodnot

Neparametrické testy jsou používány v případech, kdy proměnné neodpovídají normálnímu rozdělení.

Wilcoxonův test střední hodnoty

Wilcoxonův test je užíván pro ověření, zda dva párové (závislé) výběry se významně liší svou polohou. Vychází se z absolutních hodnot rozdílů mezi měřeními a předpokládanou hodnotou mediánu, které jsou seřazeny podle velikosti. Zvlášť jsou sečteny hodnoty, které se nachází pod předpokládaným mediánem dat (T_-) a zvlášť ty nad ním (T_+). V případě platnosti nulové hypotézy by tyto součty měly být přibližně stejné. Test nulové hypotézy se provádí srovnáním menší z obou hodnot T_+ a T_- s přesnými kritickými hodnotami pro

zvolenou hladinu významnosti (tj. příslušnou tabulkovou hodnotu). Nulovou hypotézu zamítáme v případě, že hodnota T je větší než kritická hodnota [3, 24].

Mann-Whitney test

Mann-Whitney test je neparametrickou obdobou dvouvýběrového t -testu. Porovnává mediány, jelikož ty nejsou ovlivněny odlehlými hodnotami. Používá se pro porovnávání dvou nezávislých výběrů, u kterých je sledován stejný jev. Pozornost je věnována rozsahu měření, data jsou seřazena vzestupně nebo sestupně. Pokud jsou data seřazena sestupně, přiřadí se jim čísla od 1 do n , kde $n = n_1 + n_2$. Podle vzorce $U = n_1 n_2 + \frac{n_1(n_1+1)}{2} - R_1$ je vypočítána Mann-Whitney statistika. Tato hodnota U je poté porovnána s příslušnou tabulkovou hodnotou, tj. kritickou hodnotou. Nulovou hypotézu o tom, že obě sledované skupiny jsou z hlediska pozorovaného jevu stejné, zamítáme v případě, že hodnota vypočítaného U je stejně velká nebo větší než kritická hodnota [29].

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Mobilita

3.1.1 Charakteristika mobility

Obecně se pojem mobilita používá pro označení stavu, při kterém dochází k pohybu. Rozlišujeme mobilitu kapitálovou v makroekonomii používanou pro označení pohyblivosti kapitálu, a sociální, která spadá pod sociologii a zahrnuje mobilitu studentů. V případě sociální mobility se jedná o přemísťování jedinců či nadindividuálních sociálních subjektů mezi sociálními pozicemi. Přesuny probíhají v rámci sociálních celků, mezi nimi, případně mezi pozicemi danými různou úrovní zařazení v sociální stratifikaci [16].

Míra sociální mobility je formou sociální stratifikace a vyjadřuje nerovnost v životních šancích na změnu společenského postavení v rámci tříd neboli sociálních skupin, které se od sebe liší množstvím vlastněných zdrojů [8, 19].

Pojem a problematiku sociální mobility zavedl v roce 1927 ruský badatel Pitirim Aleksandrovič Sorokin, který se také zasloužil o její klasické rozdělení na vertikální a horizontální. Při vertikální mobilitě dochází ke změně statusu, například zvýšením vzdělání či ztrátou zaměstnání. Tato změna je způsobená přesunem z jedné vrstvy do druhé a může být vzestupná nebo sestupná [11, 16, 26].

Oproti tomu u horizontální mobility zůstává status nezměněn, protože se jedná o pohyb mezi skupinami, které se vyskytují ve stejné rovině. Příkladem horizontální mobility je sňatek, změna náboženské skupiny na jinou, změna bydliště či občanství a většinou se jedná o pohyb v prostoru nebo profesní pohyb [11, 16].

Různé definice sociální mobility se vzájemně doplňují. Vymezení Pitirima Sorokina je poměrně široké, jelikož zahrnuje složky kulturní mobility, kterými jsou pohyb slov, předmětů a idejí. Sorokin chápal sociální mobilitu jako „jakýkoli přechod individua či sociálního objektu nebo hodnoty – čehokoli, co lze vytvořit nebo modifikovat činností člověka – z jedné sociální pozice na druhou“ [21].

Evropská integrace je posilována čtyřmi základními svobodami Evropské unie, kterými jsou volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Volný pohyb osob poskytuje občanům EU právo pracovat, studovat či žít v jakémkoli členském státu EU za stejných podmínek, jako

občané příslušné země. Existuje však možnost zavedení tzv. přechodného období, ve kterém je pohyb pracovníků v příslušném státu omezen a po zahraničních pracovnících je požadováno pracovní povolení. Toto období nesmí trvat déle než 7 let [17, 21, 39].

Národní centrum Europass Česká republika považuje mobilitu občanů za jednu ze základních lidských vlastností a potřeb. Mobility za účelem studijním, pracovním, ale i ve smyslu cestování jsou rozšířeným přirozeným společenským jevem, který souvisí s trendem globalizace. Mobilita obyvatel je podporována ve vyspělých zemích, které v ní spatřují přínos jednak pro jednotlivce, jednak pro společnost [46].

Z průzkumu Eurobarometr z roku 2005 vyplývá, že pro evropské občany má svoboda při cestování a pracování zásadní význam. Vypovídá o tom odpověď na otázku, jaký je dle dotazovaných význam EU, ve které zvolilo 53 % respondentů právě možnost „svobodu cestovat a pracovat v EU“ [17, 21, 39].

Na rozdíl od migrace, která bývá doprovázena pocitem vykořenění neboli ztráty domovské země, je mobilita spojována s aktivní vazbou k domovské zemi. Mobilita je vnímána jako různorodá zkušenost získaná vzdělávacím či profesním procesem. Bývá chápána jako kvalifikační iniciativa a některými jedinci je dokonce považována za osobní výzvu [46].

Výsledky výzkumů potvrzují, že účast na mobilitě mění způsob vnímání světa a přispívá k osobnímu růstu. Zkušenosti s mobilitou pomáhají jednotlivcům snáze a efektivněji se orientovat v cizím prostředí a neznámých situacích a vypořádat se s nimi. Mění se také přístup k řešení problémů a dosahování cílů. Je prokázáno, že ti, kteří se účastnili mobility, se snáze oprostí od každodenní rutiny a automatických rozhodování. Zlepšení se odráží v reflexním myšlení, sebevědomí, osobním růstu, samostatnosti, ale také u schopnosti efektivní spolupráce s druhými [17].

3.1.2 Studentská mobilita

Mobilita studentů v Evropě je rozvíjena v rámci politických cílů evropské integrace. Mobilita má snížit kulturní předsudky a podpořit osobní kontakt s místními obyvateli. Politickým ideálem je snaha řešit otázky egocentrismu, interkulturní kompetence, sounáležitosti či míry přijetí studentů v novém prostředí. Program ERASMUS pro výměny studentů vznikl z politické iniciativy EU za účelem podpory vysokoškolského vzdělávání [54].

Význam studentské mobility spočívá ve shromažďování a prožívání znalostí, rozšíření paměti a zlepšení uvažování. Nabytí těchto dovedností a zkušeností souvisí s poznáváním ekonomiky, společnosti a kultury hostitelské země [1, 5].

Jedním z předpokladů dočasného studia v jiné evropské zemi je získávání akademických znalostí v odborné oblasti na jiné úrovni než poskytuje domácí vysokoškolská instituce. Předpokládané pozitivní dopady studijní mobility se netýkají pouze procesu učení, ale také růstu kompetencí v různých ohledech. Dopady se také promítají do oblastí lidského života po ukončení studia, např. zaměstnání, rodinného života [1, 5].

Výhody plynoucí z výměnných programů jsou založeny na předpokladu, že účastníci získávají větší množství či jinou kvalitu lidského kapitálu než při studiu na domácí univerzitě. Za výhodu v univerzitním prostředí je považována šance na napsání dobře hodnocené diplomové práce. Na trhu práce se díky mobilitě zvyšuje pravděpodobnost lepších nástupních platů [15].

3.2 Evropský prostor pro vysokoškolské vzdělávání

Evropská unie je společenství nezávislých států, které se dobrovolně vzdaly části své suverenity v určitých jasně vymezených oblastech. Skutečné pravomoci EU vyplývají právě z omezení suverenity či přenesení pravomocí členskými státy. Procesy spjaté s působením Evropské unie, které probíhají v rámci evropské integrace, jsou sledovány. Přístup ke sledování procesů bývá označen termínem europeizace [20].

V počátcích evropské integrace v 50. letech 20. století bylo hlavním záměrem integrace zabezpečení míru a bezpečnosti v poválečné Evropě. Vycházelo se z předpokladu, že státy, které jsou na sobě ekonomicky závislé kvůli obchodování, mezi sebou pravděpodobně nevyvolají ozbrojený konflikt [2, 55].

Integrační proces byl zpočátku zaměřen na budování společného hospodářství a postupně se rozšiřoval o oblast politické integrace a společné obranné, bezpečnostní a zahraniční politiky. Na počátku integračního procesu bylo vzdělání vnímáno jen okrajově, ale v současné době se dostává do centra pozornosti (Obr. č. 1) [25].

Sociální politika 70. let 20. století v evropském prostoru je spojována se začleněním problematiky vzdělávání pro řešení otázky nezaměstnanosti. V tomto období roste význam podpory vývoje odborného vzdělávání jako nástroje pro mobilitu pracovních

sil a růst zaměstnatelnosti. V 80. letech se zvyšoval důraz na ekonomický přínos vzdělanosti [25].

Obrázek č. 1: Klíčové okamžiky evropské integrace ve vzdělávání

1957	<ul style="list-style-type: none"> • Římské smlouvy - stanovení společné politiky odborné přípravy, <u>bez odkazu na vzdělání</u> • vzdělání - členské státy ho spojovaly s rozvojem národní suverenity a proto neměly zájem o zásahy na úrovni Společenství
1963	<ul style="list-style-type: none"> • rozhodnutí Rady z 2. dubna - stanovení základních principů společné politiky odborné přípravy, zmiňuje <u>vztah mezi odbornou přípravou a všeobecným vzděláním</u>
1976	<ul style="list-style-type: none"> • první akční program Společenství v oblasti vzdělávání - schválen na zasedání Rady a ministrů školství, oficiálně přijat Radou r. 1976 jako nezávazný nástroj spolupráce • <u>základ pro spolupráci Společenství v oblasti vzdělání</u>, určil 6 prioritních oblastí zájmu* • společné studijní programy pro spolupráci univerzit a výměnné pobyty studentů tvoří základ pro budoucí program ERASMUS • spolupráci komplikoval nedostatek právního základu na úrovni Společenství a zdrojů • mezi lety 1976 - 84 byly vytvořeny základní podmínky, které později významně přispěly ke zlepšení spolupráce evropské komunity
1985 2. pol. 80. let	<ul style="list-style-type: none"> • zasedání Evropské rady v Miláně - schválení Adonninovy zprávy o "Evropě občanů", ve které byl kladen důraz na důležitost vzdělání a kultury • Evropský soudní dvůr - rozhodl v soudním sporu, že všichni studenti by měli mít možnost se odborně vzdělávat v jiných členských státech za stejných podmínek jako národní studenti → zahrnul vysokoškolské vzdělávání pod odborné vzdělávání a přípravu • zahájení různorodých programů v oblasti vzdělání a odborné přípravy: Comett, Erasmus (1987), PETRA, 'Youth for Europe', Lingua, Eurotectnet, FORCE • rozsah spolupráce členských zemí roste
1992	<ul style="list-style-type: none"> • Maastrichtská smlouva - mezi společné činnosti Evropské unie je poprvé smluvně zahrnuta oblast vzdělávání a odborné přípravy, zodpovědnost za spolupráci v této oblasti má Rada a Evropský parlament (ovlivňování programů, financování) → prohloubení evropského rozměru občanství • 90. léta - vytvoření konceptů 'vzdělanostní společnosti' a 'celoživotního učení'
1995	<ul style="list-style-type: none"> • Bílá kniha 'Vyučování a učení - cesta k učící se společnosti' - vrcholný dokument o vzdělávací politice EU vydaný Evropskou komisí • 1995 - 99 vznik integrovaných programů: Socrates - vzdělávání, Leonardo da Vinci - odborná příprava

* vzdělávání dětí migrujících pracovníků, bližší vztahy mezi vzdělávacími systémy v Evropě, sestavování dokumentace a statistik, vysokoškolské vzdělávání, výuka cizích jazyků, rovné příležitosti

1996	<ul style="list-style-type: none"> Evropský rok pro celoživotní učení
1997	<ul style="list-style-type: none"> revize Amsterodamské smlouvy (v platnosti od 1999) - procedura spolupráce v oblasti odborného vzdělávání (Maastrichtské smlouvy) je nahrazena <u>spolurozhodováním</u>
1998	<ul style="list-style-type: none"> Boloňský proces - Evropa znalostí a vytváření Evropské zóny vysokého školství, s cílem harmonizovat struktury evropského vysokoškolského vzdělávání a posílení kompatibility a konkurenceschopnosti v této oblasti <u>Sorbonnská deklarace</u> - Společná deklarace o harmonizaci výstavby Evropského systému vysokého školství, zahájila Boloňský proces
2000	<ul style="list-style-type: none"> Lisabonská strategie - s cílem učinit EU do roku 2010 "nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou světa, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností" (Presidency Conclusions 2000) - první integrovaný rámec pro politickou spolupráci přijatý vzdělávací komisí <u>vzdělávání a odborná příprava klíčovým zájmem EU</u> vydáno Memorandum o celoživotním učení - dokument detailně určující budoucnost celoživotního učení s důrazem na podporu aktivního občanství a podporu nezaměstnatelnosti. Vymezuje učení formální, neformální a informální.
2001	<ul style="list-style-type: none"> Stockholmský summit - celoživotní učení jako klíč k řešení mezer a nesouladů na trhu práce cílem je zajistit udržitelný ekonomický růst, více a lepších pracovních příležitostí a větší sociální soudržnost
2002	<ul style="list-style-type: none"> Kodaňská deklarace - nástroje a vymezení směrů pro zlepšení efektivity, kvality a atraktivity odborného vzdělání a přípravy v Evropě spolupráce 33 zemí v oblasti odborného vzdělávání a přípravy - 'Vzdělávání a odborná příprava 2010' (ET 2010)
1. pol. 2009	<ul style="list-style-type: none"> 'Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě' (Education and Training, ET 2020) - v době <u>českého předsednictví</u> přijat navazující dokument s vizí rozvoje vzdělávání do r. 2020, uvádí 4 strategické cíle: <ol style="list-style-type: none"> realizace celoživotního učení a mobility zlepšení kvality a efektivity vzdělávání a odborné přípravy Prosazování spravedlnosti, sociální soudržnosti a aktivního občanství zlepšení kreativity a inovace i podnikatelských schopností na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy
2010	<ul style="list-style-type: none"> Komuniké z Brugg - soubor dlouhodobých priorit i krátkodobých cílů pro posílení, zkvalitnění a zatraktivnění evropské spolupráce v odborném vzdělávání v letech 2011 - 2020

Zdroj: Autor na základě dat MŠMT, Europass, The history of European cooperation in education and training, Europe in the making – an example [25, 30, 54]

Z výše zmíněných milníků patřila **Lisabonská strategie** z roku 2000 k jednomu z nejvýznamnějších obrátů v rozvoji vzdělávacích systémů členských států. Byla přiznána klíčová důležitost vzdělávání a odborné přípravy pro ekonomický a sociální úspěch EU.

Strategie umožňovala členským zemím, aby si zvolily nástroje k dosažení cílů podle svých možností, tedy metodou tzv. „otevřené koordinace“.

Dva prioritní cíle strategie se týkají vzdělávání. Prvním je ekonomika a společnost založená na znalostech, která chce dosáhnout informační společnosti. Dále usiluje o rozvoj výzkumu, technologií, inovací a zlepšení konkurenceschopnosti prostřednictvím strukturálních reforem. Druhým je zvýšení zaměstnanosti tím, že se sladí kvalifikace pracovníků s nabídkou. Je zde vazba mezi kvalifikací a vzdělávacími možnostmi [25].

Boloňský proces významně přispěl k vývoji vzdělávání v Evropě, konkrétně v oblasti terciárního vzdělávání. Cílem bylo sblížení rozdílných systémů vysokého školství do roku 2010, které by umožnilo srovnávání. Oficiální stránky ministerstva školství uvádí jako cíl Boloňského procesu posílení konkurenceschopnosti a to jak evropského vzdělávacího systému, tak i absolventů tohoto systému na národním, evropském i globálním trhu práce. Důležitým bodem je směřování evropského vysokého školství k znalostní ekonomice, která reaguje na měnící se strukturu evropské ekonomiky. Proces se nezabýval pouze mobilitou občanů a zaměstnaností, ale měl za úkol přispět také k všeobecnému rozvoji kontinentu [25, 31, 53].

Budování evropského systému vysokého školství odstartoval podpis **Sorbonnské deklarace** v r. 1998. O rok později podepsalo 31 ministrů z evropských zemí **Boloňskou deklaraci** o vytvoření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. Ministři signatářských zemí podpořili myšlenky Sorbonnské deklarace. Vzhledem k neustálému vývoji se dohodli, že se budou každé 2 roky scházet za účelem zhodnocení dosaženého pokroku a stanovení priorit a směrů další fáze [25, 41, 53].

Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (European Higher Education Area – EHEA) je složen z národních systémů vysokých škol, které jsou zaměřené na potřeby společnosti. Pracovníci a studenti vysokých škol těží benefity z volného pohybu osob ve formě vzdělání a kvalifikace, které jsou spravedlivě uznány v celé EHEA. V březnu 2010 se ministři na konferenci v Budapešti a ve Vídni shodli, že v oblasti vysokého školství došlo k významnému pokroku. Harmonizace národních systémů z hlediska architektury studia byla dosažena rozdělením na třístupňový systém hodností – bakalářský, magisterský a doktorský. Kvalitu vzdělávání a kvalifikací zastřešují společné standardy a metodické postupy [56].

Boloňský proces vedl k zavedení dvou systémů hodnocení vzdělávání a kvalifikace. V oblasti vysokoškolského studia se jedná o kreditní systém ECTS (European Credit Transfer System), ve kterém množství kreditů za daný předmět vyjadřují jeho význam pro daný obor a míru zátěže studenta. Každý student má v akademickém roce získat 60 kreditů a to buď na domácí, nebo zahraniční fakultě. Úroveň kvalifikace se hodnotí na základě rámce pro kvalifikace v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, tzv. EQF (European Qualifications Framework). Tento rámec obsahuje 8 úrovní, které jsou definovány souborem deskriptorů označujících vzdělávací výsledky, které odpovídají kvalifikacím na dané úrovni v jakémkoli systému kvalifikací [45].

Evropská integrace ve vzdělávání je předmětem společného dlouhodobého úsilí k rozvoji lidských zdrojů. Vzdělávání nepatří do oblastí ztráty suverenity členských států. Vzdělávací politika Evropské unie zahrnuje vzdělávání jako celek, tento široký strategicko-politický kontext jí pomohl v integraci mezi ostatní politiky.

3.2.1 Vliv evropské integrace na české vysokoškolské vzdělávání

Česká republika se již v období před svým vstupem do EU, který se uskutečnil 1. 5. 2004, zapojila do evropského vývoje terciárního vzdělávání. V roce 1998 se ČR připojila k Boloňskému procesu a přijetí jeho principů bylo ošetřeno zákonem o vysokých školách ze stejného roku.

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách včetně novel rozlišuje vysoké školy univerzitního nebo neuniverzitního charakteru a dále veřejné, státní a soukromé. Dělí vysokoškolské programy na bakalářský, magisterský a doktorský. Dává do spojitosti podíl vysokých škol na celoživotním vzdělávání, rozvoji spolupráce a společných projektů na mezinárodní úrovni. Zákon deklaruje vzájemné uznávání studia a diplomů a výměnu akademických pracovníků a studentů. Implementace je zahrnuta do strategických dokumentů a dlouhodobých záměrů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) [6, 28].

Bílé knihy vydané MŠMT také zahrnují problematiku terciárního vzdělávání. První Bílá kniha z roku 2001 s názvem *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice* obsahuje část zaměřenou na vysoké školství. Apeluje na podporu mezinárodní spolupráce a mobility a otevřeně podporuje Lisabonskou strategii, Sorbonnskou a Boloňskou deklaraci. *Bílá kniha terciárního vzdělávání* z roku 2008 zmiňuje nedostatky, které je třeba překonat

pro zařazení k evropské špičce ve vzdělávací politice. Zejména potřebu reformy vysokých škol a harmonizaci vzdělávacích institucí [10, 13].

Tato kniha volně navazovala na *Koncepci reformy vysokého školství*, kterou vydalo MŠMT, a následně schválila vláda v roce 2004. Koncepce uvádí jako hlavní priority inovaci studijních programů v závislosti na potřebách odběratelů a internacionalizaci studia, která umožní studentům realizovat alespoň jeden semestr v zahraničí. Každému absolventovi vysokoškolského studia by měl být vystaven dodatek k vysokoškolskému diplomu v cizím jazyce s charakteristikou obsahu studia [44].

Mezi důležité dokumenty, které hodnotí situaci a vytyčují cíle, kterých má být dosaženo v rámci terciárního vzdělávání včetně nastínění možného řešení, patří:

- *Strategie rozvoje terciárního vzdělávání* na období 2000–05, která má podpořit evropské vzdělávací programy a mobilitu studentů a učitelů [49].
- *Dlouhodobé záměry vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblasti vysokých škol* jsou koncepční dokumenty zaměřené na pětileté období, 2000–05, 2006–10 a v současné době 2011–15. Každý rok vychází aktualizace, které pomáhají flexibilně reagovat na aktuální vývoj vzdělávání na národní i mezinárodní úrovni. Navazuje na hlavní dokumenty Evropské unie a Boloňský a Lisabonský proces [42].

Vzdělávání je zahrnuto do operačních programů (dále jen OP), které jsou podporovány ze strukturálních fondů EU. OP kladou důraz na komplexní systém celoživotního učení, obsahují opatření pro podporu terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje [50].

- OP Rozvoj lidských zdrojů 2004–06
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost 2007–13
- OP Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014–20

Nejvlivnějším aktérem vzdělávací politiky ČR je ministerstvo školství a jeho úředníci. Vstupem ČR do EU se stala Evropská unie dalším z aktérů, který významně ovlivňuje vývoj českého vysokoškolského vzdělávání. Mezi evropské transnacionální dokumenty, které mají vliv na české terciární vzdělávání, patří Boloňská deklarace a Lisabonská strategie [58].

3.3 Program ERASMUS

ERASMUS je program Evropské unie zaměřený na zahraniční spolupráci vysokoškolských institucí v Evropě. Nese jméno nizozemského renesančního humanisty a cestovatele Erasma Rotterdamského, který zastával názor, že vzdělání a vnitřní sebepoznání působí proti společenskému zlu. Erasmus symbolizuje touhu po jednotě [25, 40, 43, 59].

ERASMUS je mimo jiné anglický akronym pro *EuRopean Community Action Scheme for the Mobility of University Students*, tedy Akční program Evropského společenství pro mobilitu vysokoškolských studentů. Jedná se o první evropský program zaměřený na vysokoškolské vzdělání. Mezi podobnými programy, které vznikaly na území Evropy později, si podle počtů účastníků drží pozici největšího. Průměrně je v rámci programu ERASMUS každoročně vysláno do zahraničí přes 230 000 studentů a toto číslo rok od roku roste.

Aktivity programu ERASMUS (Příloha č. 1) nejsou omezeny pouze na podporu zahraniční mobility vysokoškolských studentů, které zahrnují studijní a pracovní mobilitu a řadí se k těm nejznámějším. ERASMUS zahrnuje také zahraniční vyučování či vzdělávání vysokoškolských pracovníků a zaměstnanců podniků. Kombinace těchto činností napomáhá modernizaci a vytváření otevřeného evropského prostoru pro oblast vzdělávání [22, 25, 59].

Cílem vzdělávacího programu ERASMUS je zlepšení kvality výchovy a vzdělání prostřednictvím rozvoje vzdělávacích systémů a podpory spolupráce škol. Dle perspektivy celoživotního učení má program optimalizovat dovednosti a kompetence a tím posílit rovné příležitosti evropských občanů. Podpora mobility má navíc přispět k posílení vědomí evropské identity. Další formu podpory spolupráce vysokoškolských institucí, v rámci programu ERASMUS, představují intenzivní programy, multilaterální sítě a multilaterální projekty [46].

Androulla Vassiliou, evropská komisařka pro vzdělání, kulturu, mnohojazyčnost a mládež, poukazuje na rostoucí nároky zaměstnavatelů v moderních ekonomikách, zejména na vysokoškolské vzdělání a dovednosti. Odhady pro rok 2020 počítají s 20% nárůstem počtu pracovních nabídek požadujících dosažení této úrovně vzdělání. Evropa, dle jejího názoru,

musí následovat celosvětový trend v růstu vzdělanosti. Jednou z klíčových částí tohoto procesu má být právě posilování programu ERASMUS [22].

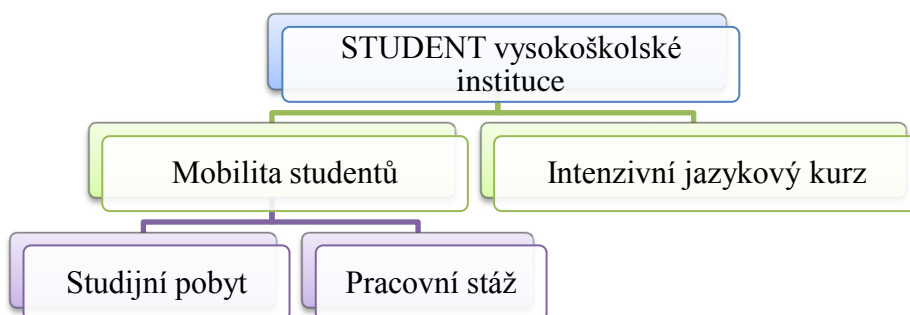
3.3.1 ERASMUS pro studenty

Pro orientaci v dané problematice je třeba uvést rozdíl mezi programem ERASMUS a ERASMUS Mundus. Oba programy jsou zaměřené na podporu spolupráce a mobility v oblasti vysokoškolského vzdělávání. Program ERASMUS vznikl v roce 1987 a zahrnuje členské a kandidátské země EU a vybrané země Evropského sdružení volného obchodu¹. Oproti tomu program ERASMUS Mundus vznikl o 17 let později, v roce 2004, za účelem spolupráce s mimoevropskými zeměmi. Tato spolupráce má za cíl podpořit mezikulturní porozumění a přispět k udržitelnému rozvoji třetích zemí v oblasti vysokoškolského vzdělávání [46, 59].

Každý student se může během svého života účastnit studijního pobytu v zahraničí pod programem ERASMUS pouze jedenkrát. Pracovní stáž ERASMUS a program ERASMUS Mundus je také možné absolvovat pouze jednou. Celková doba, kterou student může strávit v zahraničí v rámci těchto 3 možností programu je omezena na dobu 24 měsíců [33].

Studenti se mohou při splnění podmínek výběrového řízení rozhodnout pro účast na zahraničním studijním pobytu, zahraniční pracovní stáži, případně si rozšířit jazykové znalosti na intenzivním jazykovém kurzu (Obr. č. 2) [33].

Obrázek č. 2: Možnosti vysokoškolských studentů v rámci programu ERASMUS

Zdroj: NAEP [59]

¹ Členské země: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko;
Kandidátské země: Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Černá Hora, Island, Srbsko, Turecko
Zdroj: EUROPA [55]
Vybrané země ESVO: Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko
Zdroj: NAEP [59]

Pro studijní i pracovní stáže platí minimální tříměsíční a maximálně dvanáctiměsíční doba trvání. Studenti v obou případech pobírají stipendium ve formě paušální měsíční částky diferencované podle země pobytu. Intenzivní jazykové kurzy jsou zaměřeny na výuku méně používaných jazyků, a jsou organizovány v hostitelské zemi před zahájením samotné studijní či pracovní mobility. Trvají 2 až 6 týdnů a studentům může být při účasti na kurzu přiděleno stipendium [33, 56, 59].

3.3.2 Historie a fáze programu ERASMUS

Uplynulo již více než 25 let od vzniku samostatného programu Evropské unie pro mobilitu studentů vysokých škol – programu ERASMUS. Samotnému vzniku v roce 1987 předcházelo šest let (1981–1986) zkušebních výměn studentů, na jejichž základě schválila Rada Evropského hospodářského společenství program ERASMUS zaměřený na mobilitu studentů [12].

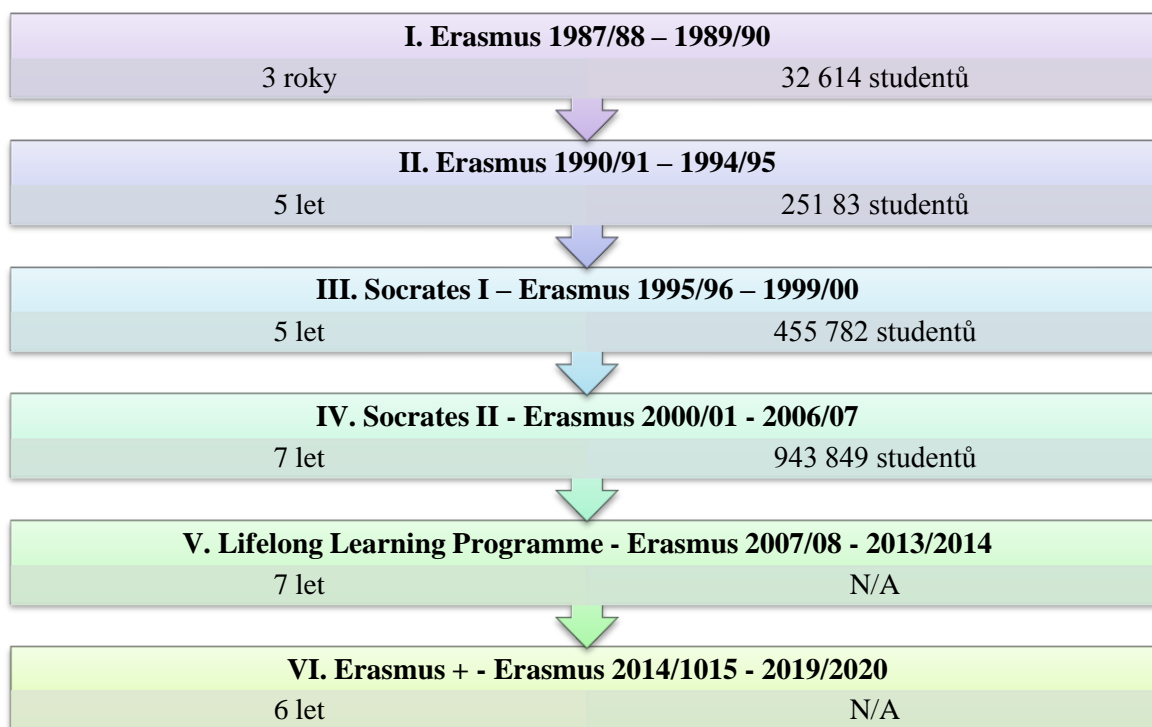
Během své existence prošel program ERASMUS řadou fází a změn. Od roku 1995 je součástí rozsáhlejších programů Evropské unie spojujících různé podprogramy zaměřené na podporu v oblastech vzdělávání a dovedností (Obr. č. 3) [12].

Program Socrates je první akční program Evropské unie zaměřený na všechny úrovně vzdělávání. Nese jméno antického filozofa s humanistickou vizí, který odmítal dogmatismus². Součástí programu Socrates byly již existující programy Erasmus, Lingua³ a vybrané zkušební programy Evropské komise. Cílem programu byla podpora rozvoje kvalitního vzdělání a vytvoření otevřeného evropského prostoru pro spolupráci ve vzdělávání. Realizace proběhla ve dvou fázích, z nichž každá měla své specifické cíle [12].

² Slovník cizích slov [27]: Dogmatizmus je označení pro strnulé myšlení a lpění na nezdůvodněných názorech

³ Lingua, program pro zlepšení úrovně výuky cizích jazyků

Obrázek č. 3: Fáze programu ERASMUS

Zdroj: Lifelong Learning Programme [12]

První fáze byla z hlediska celoživotního vzdělávání zaměřena na posílení dovedností a kompetencí Evropanů, posílení rovných příležitostí a na rozvoj aktivního a zodpovědného občanství evropské dimenze. Druhá fáze, tzv. Socrates II, plynule navazovala na výsledky první fáze a rozšířila aktivity a cíle o podporu celoživotního vzdělávání, jazykových znalostí, spolupráce a mobility ve vzdělání. Klade důraz na posílení evropské dimenze ve vzdělávání a rovné příležitosti ve všech oblastech vzdělávání [38].

Lifelong Learning Programme (2007–2013)

Program Socrates byl společně s programy Leonardo da Vinci a eLearning, v roce 2007 nahrazen integrovaným akčním programem celoživotního učení – Lifelong Learning Programme (dále jen LLP). LLP vznikl na základě rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15. 11. 2006, které vstoupilo v platnost dne 14. 12. 2006. Program je zaměřen na odbornou přípravu a podporu spolupráce, výměny a mobility mezi vzdělávacími institucemi.

LLP má za cíl přispívat k rozvoji Evropské unie jako vyspělé společnosti skrze znalosti, udržitelný hospodářský rozvoj, sociální soudržnost a poskytování pracovních míst ve

větším počtu a lepší kvalitě. Poukazuje také na nutnost dobré ochrany životního prostředí pro budoucí generace. Mezi aktivity LLP patří podpora kreativity, konkurenceschopnosti, zaměstnatelnosti, růstu podnikatelského ducha a podpora jazykových znalostí.

Jak již bylo uvedeno výše, program sjednocuje předchozí rozptýlené programy. Jeho pilíři jsou podpora mobility, podpora decentralizace a zjednodušení administrativních procedur. Získání kvalifikace a osvojení nových dovedností má pomoci osobní realizaci člověka. LLP přispívá k podpoře politik Evropské unie tím, že posiluje pocit sounáležitosti s evropským společenstvím, které je zakotvené na demokracii, respektu lidských práv a na národnostní a kulturní toleranci [51, 56, 57, 59].

Erasmus + (2014 – 2020)

Během příprav nového programu navazujícího na LLP se na stránkách evropských institucí objevovaly návrhy názvu „Erasmus for All“ nebo „YES Europe“. Konečný název programu pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport, je však Erasmus + a v platnost vstoupil v lednu 2014. Název byl zvolen podle nejznámějšího z předchozích podprogramů a nově sloučí všechny doposud existující programy z výše zmiňovaných oblastí pod tento jediný. Názvy podprogramů zaniknou a budou nahrazeny jediným souhrnným názvem – Erasmus + [34, 56].

Jednou ze stěžejních myšlenek programu je, že klíčem k lidskému potenciálu jsou investice do vzdělání a do odborné přípravy. Za tímto účelem mají významně vzrůst finanční obnosy určené pro rozvoj vzdělanosti a dovedností. Předpokládá se, že větší přísun financí pomůže rozšířit počet možností a zlepšit kvalitu programových aktivit. Cílovými skupinami benefitů plynoucích z programu jsou vyučující i učící se jednotlivci z jakékoli veřejné nebo soukromé instituce, která je aktivně zapojena do vzdělávání, odborné přípravy či zaměřena na mládež nebo sport. Přínosy se odráží také na ekonomice EU jako celku [34, 56].

Hlavní cíle zůstávají beze změn. Program je nadále určen pro podporu a modernizaci vzdělání a odborné přípravy a pro zlepšení lidských dovedností za účelem podpory zaměstnanosti. Existující akce budou zachovány, posíleny a rozšířeny o nové aktivity. Sjednocení programů se dotkne také administrativních úkonů. Projevit by se měly především usnadněním pravidel a procesů přihlašování, předcházením fragmentace či duplikace [34, 56].

Atraktivita programu podporujícího vzdělanost na vysokoškolské úrovni poroste díky rozšíření za hranice EU. Na internetových stránkách Evropské komise je uvedeno, že bude možné navštívit vysokoškolské vzdělávací instituce kdekoliv na světě. Jednotlivci se budou moci v rámci programu vzdělávat, vyučovat, profesně rozvíjet, získávat praxi ve firmách nebo se věnovat neformálním aktivitám, např. dobrovolnictví.

Na rozvoji a implementaci nových praktik ve vzdělání, odborné přípravě a aktivitách pro mládež bude mít zásluhy spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, mládežnickými organizacemi, autoritami na místní a regionální úrovni a vládami. Bude podpořena reforma politiky členských zemí EU a jejich spolupráce se zeměmi mimo EU [34, 56].

Novinkou oproti předchozím programům je rozšíření programu o pravomoci EU v oblasti sportu. Jiným novým prvkem je záruka půjčky na magisterská studia v zahraničí. Poslední významná změna se týká vzniku 400 aliancí pro vzdělání a dovedností v odvětvích. Aliance pro vzdělání mají za cíl podporu tvořivosti, inovace a podnikání a jsou založené na spolupráci vysokoškolských institucí a firem. Aliance pro dovednosti v odvětvích jsou založené na partnerství vysokoškolských institucí, firem a zprostředkovatelů školení s cílem podpořit zaměstnatelnost. K tomu přispívají nové osnovy specifické pro dané odvětví a nové formy odborné výuky a školení [34, 56].

Klíčová čísla programu Erasmus +

Celkový rozpočet	€19 bilionů (z toho €1,8 bilionu pro mezinárodní spolupráci)
Celkové příležitosti mobility	5 milionů lidí
Vysokoškolské vzdělání	2,2 milionu studentů
Mobilita zaměstnanců pracovníků	1 milion učitelů, školitelů, mládežnických a ostatních
Odborná výuka a školení	735 000 studentů
Dobrovolnictví a výměna mládeže	540 000 mladistvých
Záruka půjčky na magisterská studia v zahraničí	330 000 studentů
Mezinárodní studenti	135 000 studentů
Grant na integrované společné studium se zahraničními partnery	34 000 studentů
Cílená spolupráce	přes 20 000 vzájemných propojení
Strategické partnerství	115 000 institucí
Aliance pro vzdělání	200 sestavených z 2000 vysokoškolských institucí a firem
Aliance pro dovednosti v odvětvích	200 sestavených z 2000 vysokoškolských institucí, firem a zprostředkovatelů

Zdroj: European Commission [56]

3.3.3 Základní smlouvy programu ERASMUS

Program ERASMUS se v období 2013/2014 nachází na přechodu z programu celoživotního vzdělání na nový program Erasmus +, proto jsou uvedeny listiny obou programů. Pro oba typy smluv platí, že žádosti jsou předkládány Výkonné agentuře pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA). Licence jsou udělovány na celou dobu trvání programů, avšak porušení zásad a závazků může vést k jejich odebrání Evropskou komisí [10].

Erasmus University Charter (EUC)

Do konce roku 2013, v rámci programu celoživotního vzdělání (LLP), nabývaly vysokoškolské instituce oprávnění k účasti v programu ERASMUS na základě schválené žádosti o Erasmus University Charter (dále jen EUC). Existují 3 typy listin EUC. Standardní, opravňující ke všem typům aktivit programu ERASMUS kromě pracovních stáží. Rozšířená, která slouží jako povolení pro instituce zaměřené pouze na pracovní stáže studentů a poslední rozšířená, která opravňuje k aktivitám z obou předchozích typů [32].

Erasmus Charter for Higher Education (ECHE)

Od roku 2014 do roku 2020 bude účast v programu Erasmus potvrzena získáním listiny programu Erasmus pro vysokoškolské vzdělávání – Erasmus Charter for Higher Education (dále jen ECHE). Získání ECHE je podmínkou, která musí být splněna všemi institucemi, které se chtějí zapojit v rámci programu Erasmus. ECHE je obecným kvalitativním rámcem pro činnosti v oblasti evropské a mezinárodní spolupráce.

V souvislosti s problematikou týkající se smluv ohledně zahraničních studijních mobilit se často setkáváme s pojmem *Bilaterální smlouva*. Jedná se o smlouvu, kterou mezi sebou uzavírají vždy dva partneři. Obsahuje specifikace ohledně množství studentů, kteří mohou být vysláni partnerskou institucí [10].

3.3.4 Financování programu ERASMUS

V rozpočtovém období 2007–2013 vyčlenila EU, z celkového rozpočtu 975 miliard EUR, na program celoživotního učení 7 miliard EUR z toho 3,1 miliardy EUR na program Erasmus. Současný celkový rozpočet EU na období 2014–2020 vzrostl oproti předchozímu na 1,156 bilionů EUR. Částka určená pro program Erasmus + činí 19 miliard EUR. Oproti

předchozímu období došlo téměř k trojnásobnému nárůstu finančních prostředků směřujících do oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu.

V roce 2012 se objevil problém ohledně financování programu Erasmus. Ten vznikl z důvodu podfinancování původně navrhovaného rozpočtu o 3,6 miliard EUR. Z rozpočtu na rok 2012 bylo navíc potřeba pokrýt nesplacené pohledávky z rozpočtu EU na rok 2011 ve výši 5 miliard EUR [48].

Vzhledem k tomu, že schodky se týkaly téměř všech okruhů rozpočtu EU, rozhodla se Evropská komise pomoci této situaci „návrhem souhrnného převodu“. Jedná se o převod případných prostředků, které nebudou využity jinde do oblastí se schodkem. Nevyužité zdroje však byly odhadovány na méně než 500 milionů EUR, což na všechny problematické oblasti nestačí. Jen na dorovnání stipendií programu Erasmus pro studenty a zaměstnance na výměnných pobytech bude potřeba přibližně 90 milionů EUR, na schodky programu celoživotního učení celkem pak 180 milionů EUR. Komise tedy požádala rozpočtový orgán (Evropský parlament a členské státy) o urychlené zvýšení svých plateb do rozpočtu na rok 2012 [44].

Pro odvrácení krize ve financování programu Erasmus bylo potřeba dosažení dohody mezi Komisí, Radou a Evropským parlamentem ohledně nedostatku finančních prostředků. K této dohodě došlo až v prosinci 2012 a na jejím základě bylo umožněno EU začlenit do rozpočtu na rok 2013 schodek a odstranit nejistotu v oblasti financování programu Erasmus na rok 2013. Tato dohoda umožnila komisi poskytnutí 280 000 studentských grantů Erasmus v akademickém roce 2013–2014 [36, 44].

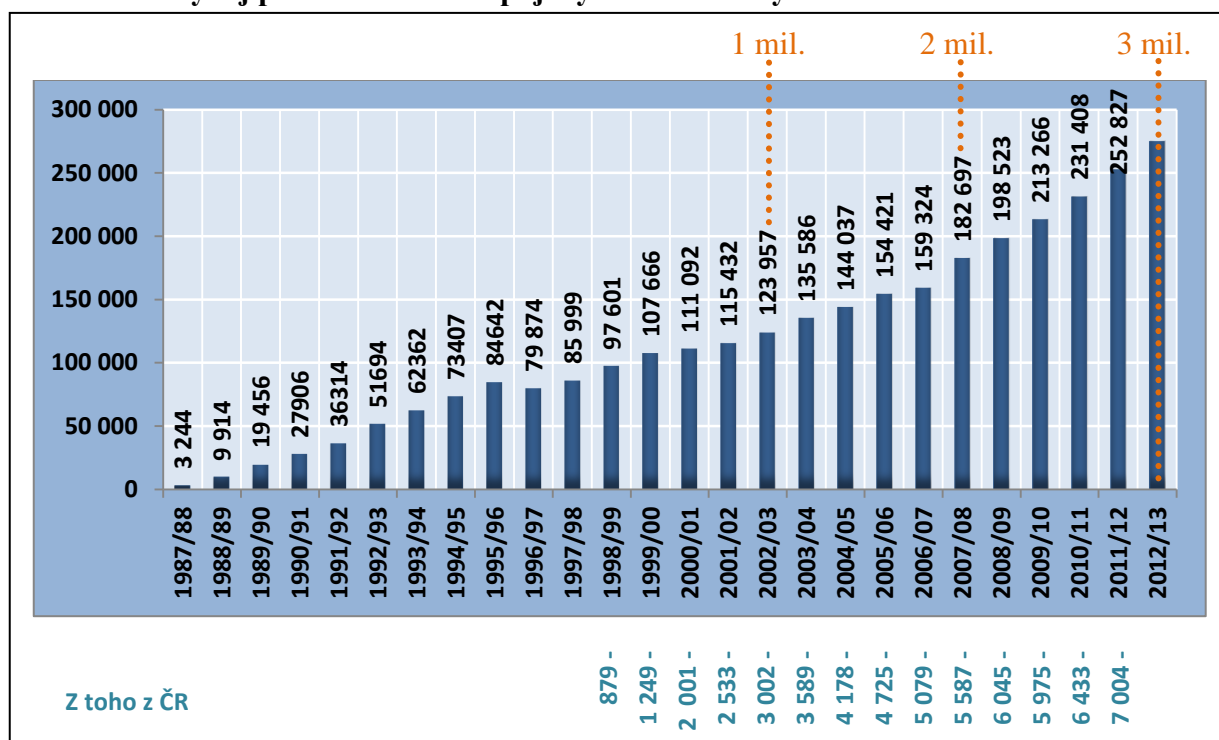
Stipendia určená pro studijní pobyty v rámci programu Erasmus jsou v ČR financována jednak z rozpočtu EU, jednak z rozpočtu MŠMT. Soukromé vysoké školy mohou čerpat pouze prostředky Evropské unie. *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy* (dále jen NAEP) spravuje rozpočet programu Erasmus na území ČR. Agentura má za úkol rozdělení finančních prostředků z EU a MŠMT mezi vysoké školy zapojené do programu Erasmus. Vysoké školy pak dále rozdělují obdržené finance mezi koncové účastníky programu, tzn. studenty jako příjemce stipendií. Stipendium pro studenty je vypočítané dle metodiky stanovené na národní úrovni a jeho výše je regulována Evropskou komisí na úrovni EU a na národní úrovni NAEP, resp. MŠMT [9, 37].

3.4 Charakteristika programu ERASMUS v číslech

V roce 2014 slaví program ERASMUS 27 let od svého vzniku. Jak se během té doby měnily počty vyjíždějících studentů, výše stipendií či průměrná délka pobytu? Právě těmito a mnoha dalšími otázkami ohledně studijní a pracovní mobility studentů se zabývá tato část práce.

Od počátku existence programu ERASMUS v roce 1987 se každoročně zvyšuje počet studentů zapojených do aktivit studijní a pracovní mobility (Graf č. 1). V prvním roce se zapojilo 3 244 studentů, od akademického roku 1999/00 se roční počet účastníků přehoupl přes 100 000 a od roku 2009/10 je každoročně překročena hranice 200 000 účastníků. V roce 1987/88 se programu účastnilo 11 států, do roku 2011/12 se množství zapojených zemí rozrostlo na 33. Rozšiřování EU o nové státy přispívá k růstu počtu zapojených studentů. Výhody programu se tak stávají dostupnými pro více studentů. ERASMUS je považován za nejúspěšnější z programů mobility studentů na světě. O jeho úspěšnosti svědčí fakt, že v roce 2013 překročil celkový počet zúčastněných studentů 3 miliony [47].

Graf č. 1: Vývoj počtu studentů zapojených do mobility ERASMUS 1987–2013

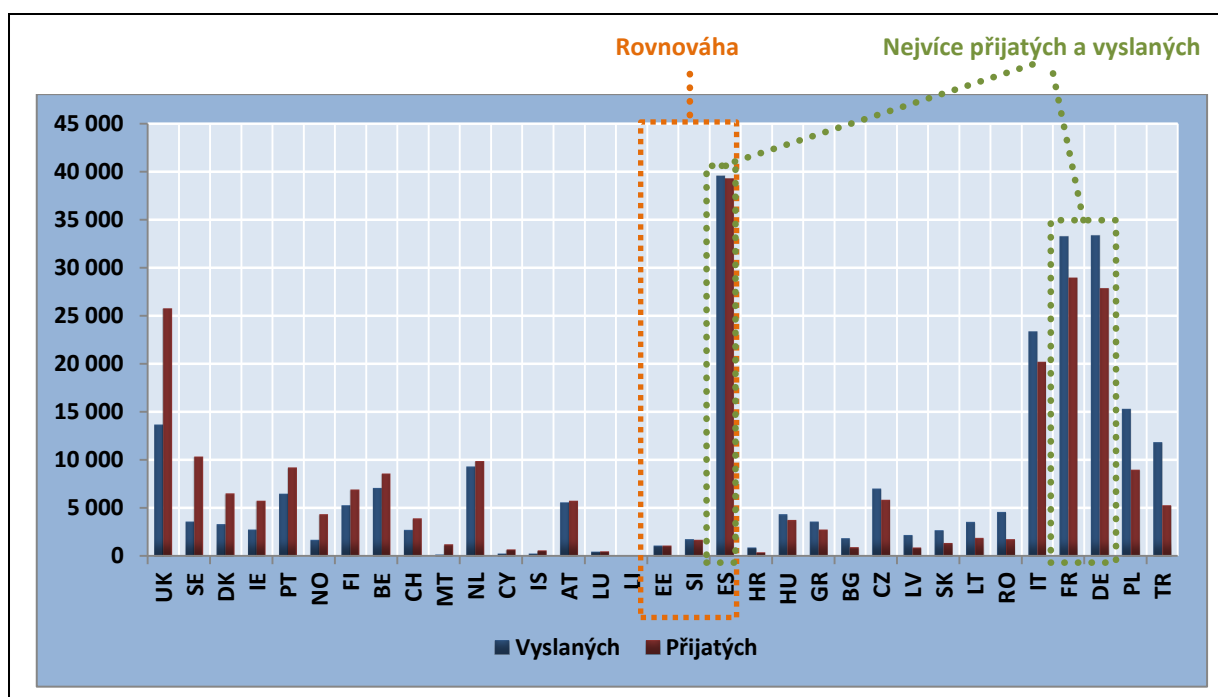

Zdroj: Autor na základě dat Evropské komise [47]

Česká republika se stala členem programu v roce 1997 a prvních 879 českých studentů bylo vysláno za studiem v zahraničí v akademickém roce 1998/99. Od té doby do roku 2011/12 vycestovalo v rámci programu ERASMUS více než 58 tisíc studentů z České republiky.

V akademickém roce 2011/12 bylo nejvíce studentů na program ERASMUS vysláno Španělskem (39 545), Německem a Francií, které jsou zároveň státy s nejvyšší populací vysokoškolských studentů z EU (Příloha č. 2). Španělsko, Německo a Francie zároveň patří k zemím s nejvyšším počtem příjezdějících zahraničních studentů. Estonsko, Španělsko a Slovinsko dosáhly nejlepší rovnováhy v počtu studentů vyslaných a přijatých v rámci programu ERASMUS (Graf č. 2) [47].

Graf č. 2: Počet vyjíždějících a přijíždějících studentů v roce 2011/12

Zdroj: Autor na základě dat Evropské komise [47]

Pokud hodnotíme státy dle počtu vyslaných studentů, tak nejméně se zapojilo lichtenštejnských studentů a to pouhých 38. Lichtenštejnsko se ale zároveň umístilo na druhém místě s 3,8% účastí na programu ERASMUS z celkové vysokoškolské populace, kterou tvoří pouhých 1 000 studentů.

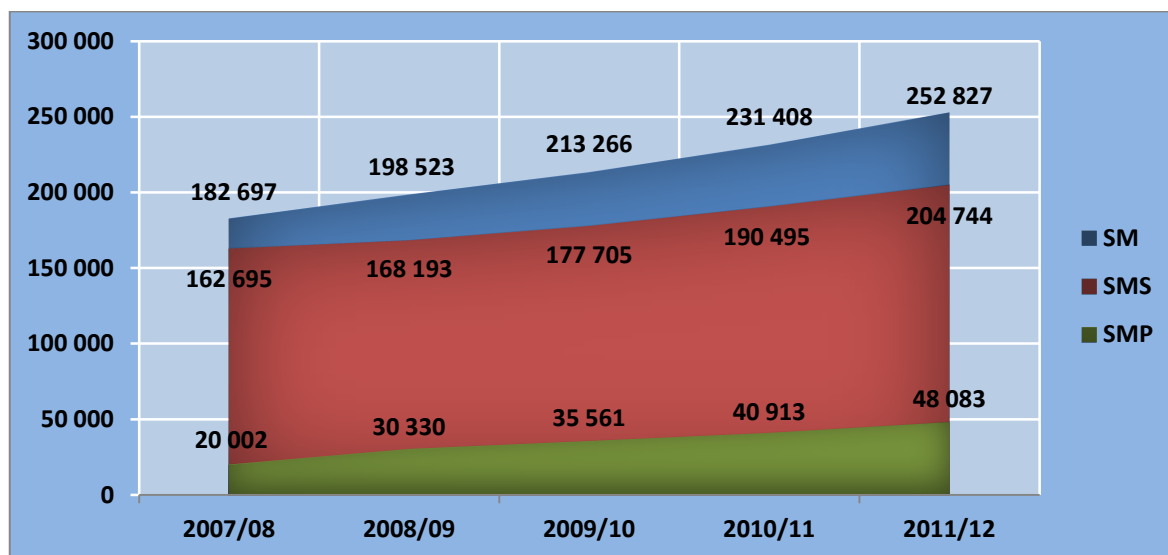
Eurostat uvádí, že v roce 2011 tvořila vysokoškolská populace zemí zapojených do programu více než 24,6 milionu. Ze všech zapojených zemí se v roce 2011/12 zúčastnilo

programu ERASMUS průměrně 0,95 % z celkové vysokoškolské populace. Evropská komise uvádí, že v roce 2011/12 proběhlo celkem 252 827 studentských mobilit, z toho 204 744 studijních a 48 083 pracovních stáží.

V tomto období tvořili 68 % studenti studujících na bakalářském, přes 28 % studentů na magisterském stupni a pouhé 1 % studentů na doktorském stupni. Necelá 3 %, která zbývají, tvořili účastníci z institucí nabízejících krátkodobé vyšší odborné vzdělávací kurzy. Většina studentů (82 %) zapojených do programu ERASMUS 2011-12 byla v době podání přihlášky ve věkovém rozmezí 20 až 24 let. 60,7 % všech studentů zapojených do mobility v roce 2011/12 tvoří ženy, zbývajících 39,3 % muži [47].

Česká republika byla v akademickém roce 2010/11 i v roce následujícím na 10. místě v celkovém počtu studentů vyslaných na program ERASMUS. V roce 2011/12 překročil tento počet hranici 7 000 studentů a jednalo se o meziroční nárůst o 8,88 %. Z celkové vysokoškolské populace měla ve sledovaném období Česká republika 1,44% podíl studentů zapojených do programu ERASMUS a z tohoto pohledu obsadila 10. pozici mezi ostatními zapojenými státy [47].

Graf č. 3: Podíl studijní a pracovní mobility na celkové mobilitě studentů

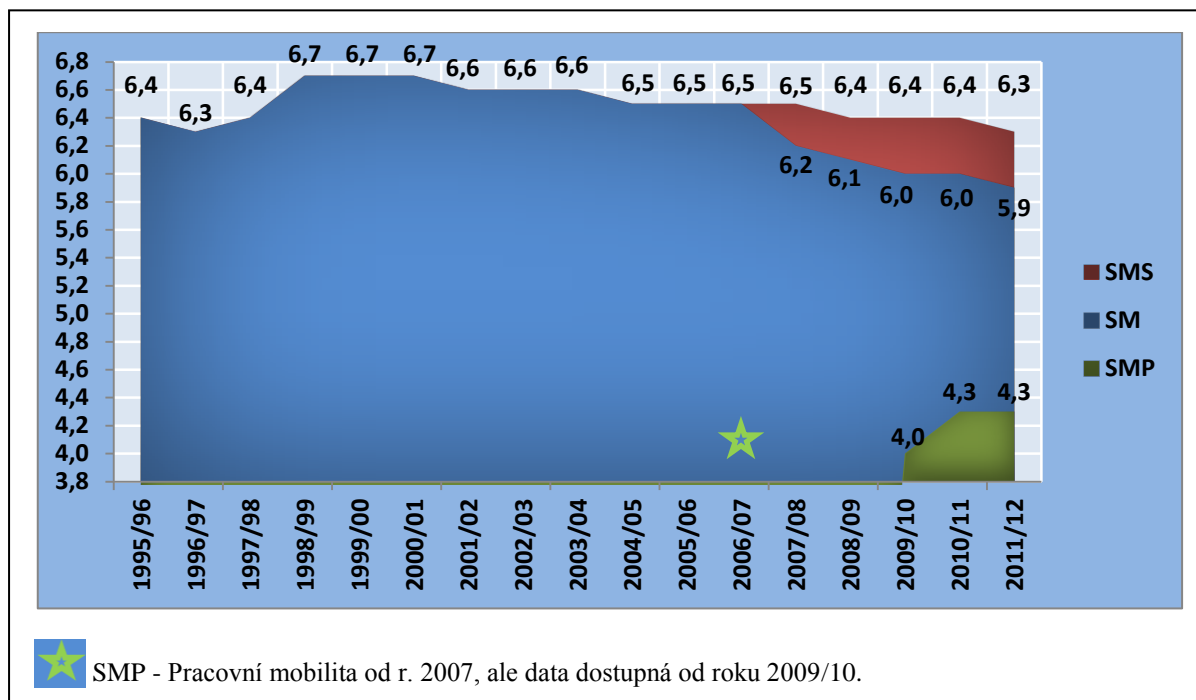

Zdroj: Autor na základě dat Evropské komise [47]

Od roku 2007/08 mohou studenti v rámci programu ERASMUS využít nabídek zahraniční pracovní mobility (SMP), za účelem získání podnikové praxe. V prvním roce existence využilo tuto možnost 20 002 studentů, v roce druhém byl zaznamenán téměř 52% nárůst (Graf č. 3). Průměrně byl meziroční nárůst od roku 2007/08 do roku 2011/12 přibližně

25 %, zatímco u mobility za účelem studia (SMS) necelých 6 %. Studijní mobilita se v období od roku 2007/08 do roku 2011/12 podílí na celkovém počtu mobility studentů 84 % a mobilita pracovní zbývajícími 16 %. Rok od roku je však znatelné, že oblíbenost pracovní mobility roste. Z původních necelých 11 % v roce 2007/08 její podíl na studijní mobilitě vzrostl o 8 %, tedy na 19 %, v roce 2011/12 [47].

Graf č. 4: Průměrná délka studentské mobility ERASMUS od roku 1994 (v měs.)

Zdroj: Autor na základě dat Evropské komise [47]

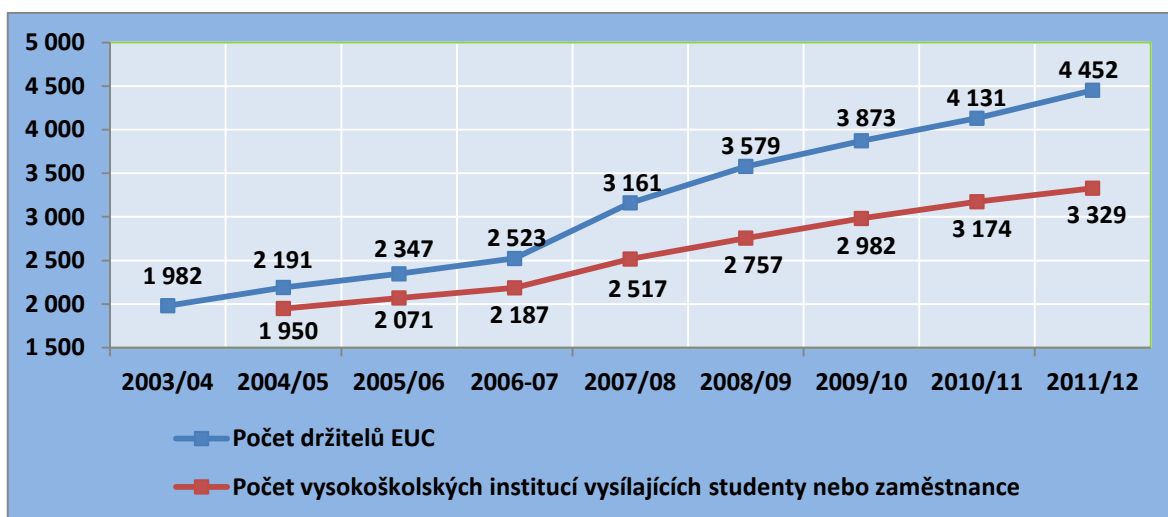
Zúčastnění studenti průměrně od roku 1995/96 do roku 2011/12 strávili na programech mobility studentů 6,5 měsíce (Graf č. 4). Délka mobility studentů je však od roku 2007 tvořena jednak mobilitou za účelem studia (SMS), jednak pracovní mobilitou (SMP), která je podporována programem ERASMUS právě od roku 2007. Během posledních tří zmapovaných období tráví v rámci pracovní mobility studenti v cizině průměrně 4,2 měsíce, zatímco za účelem studijním více než 6,3 měsíce. Kratší doba pracovních pobytů způsobuje pokles celkové délky mobility studentů [47].

Měsíční grant v zúčastněných zemích činil v roce 2011/12 průměrně 250 EUR. Oproti předchozímu roku nedošlo ke změně. Nejmenší průměrný grant obdrželi španělští studenti a činil pouhých 123 EUR/měs. Naopak nejvyšší podporu v hodnotě 614 EUR/měs. získali studenti z Kypru. Výše grantů je jednak ovlivněna cílovou zemí, jednak typem mobility.

Pro pracovní mobilitu jsou vyšší průměrné granty (357 EUR) než pro studijní mobilitu (232 EUR).

Pro rok 2011/12 získalo licenci EUC celkem 4 452 institucí (Graf č. 5). Z toho 72 % tvořilo 3 190 vysokoškolských institucí, které vyslaly své studenty v rámci programu ERASMUS do zahraničí. Pokud počítáme všechny instituce aktivně zapojené do mobility studentů i zaměstnanců, pak se jedná celkem o 3 329 institucí, tedy 75 % ze všech držitelů EUC [47].

Graf č. 5: Vysokoškolské instituce zapojené do mobility studentů a zaměstnanců ERASMUS od roku 2003

Zdroj: Autor na základě dat Evropské komise [47]

Zapojené vysokoškolské instituce se na celkovém počtu vyslaných studentů podílely v různém poměru. V roce 2011/12 poskytlo 21 % zapojených univerzit mobilitu více než 100 svých studentů. Celková účast studentů z těchto univerzit se podílela více než 80 % na počtu studentů zapojených do programu ERASMUS v daném roce [47].

Z výsledků hodnocení 100 univerzit s nejvyšším počtem vyslaných studentů v roce 2011/12 lze potvrdit, že každá ze 17 nejúspěšnějších vysokoškolských institucí vyslala více než 1 000 studentů (Příloha č. 3). Prvenství získala španělská Univerzita v Grenadě, která vyslala 2 101 studentů. Na druhé pozici se s 2 065 studenty umístila také univerzita ze Španělska – Complutenská Univerzita v Madridu [56].

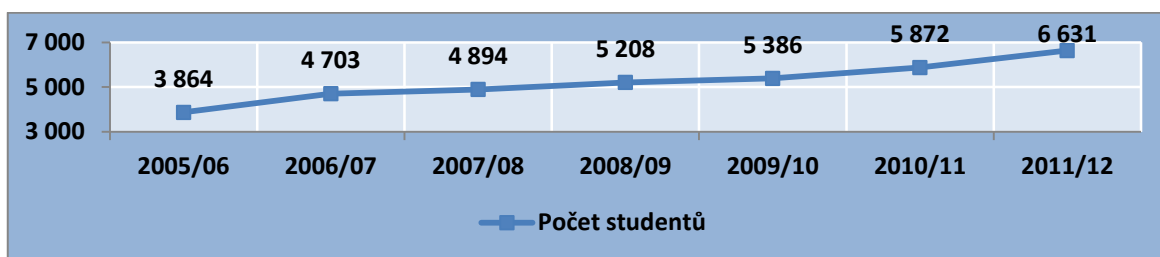
Za Českou republiku se na seznam dostaly 3 univerzity. Na 11. místě Univerzita Karlova v Praze, která vyslala 1 173 studentů. Masarykova univerzita obsadila s 1 029 studenty

zapojenými do mobility 15. pozici a Univerzita Palackého v Olomouci skončila 89. s 502 studenty. Česká zemědělská univerzita v Praze se na seznam nedostala [56].

V roce 2011/12 vznikl také seznam 100 vysokoškolských institucí, které přijaly nejvíce studentů. Univerzita v Grenadě s 2 052 přijatými studenty opět triumfovala. Španělské univerzity obsadily 1. - 4. místo. Česká Univerzita Karlova v Praze s 1 137 ERASMUS studenty ze zahraničí se umístila na 8. místě, Masarykova univerzita se 446 přijatými studenty na 88 [56].

Intenzivní jazykové kurzy (EILC) jsou pořádány hostitelskou zemí za účelem jazykového a kulturního představení zahraničním studentům. V roce 2011/12 bylo 26 zapojenými zeměmi uspořádáno 435 kurzů, z toho 346 v létě před začátkem zimního semestru. Načasování kurzů je ovlivněno jednak delšími prázdninami v létě, jednak tím, že 64 % mobilit studentů probíhá v zimním semestru [47].

Graf č. 6: Účast studentů na EILC od roku 2005/06

Zdroj: Autor na základě dat Evropské komise [47]

Od roku 1999 do 2011/12 se jazykových kurzů zúčastnilo téměř 48 000 studentů přihlášených na studijní či pracovní mobilitu ERASMUS. Nejen počet pořádaných kurzů, ale také počet zapojených studentů každoročně roste. Z celkového počtu studentů přihlášených na program ERASMUS se v roce 2011/12 zapojilo 2,7 %, tedy 6 631 studentů (Graf č. 6). To znamená 13% nárůst oproti 5 872 studentům v roce předchozím.

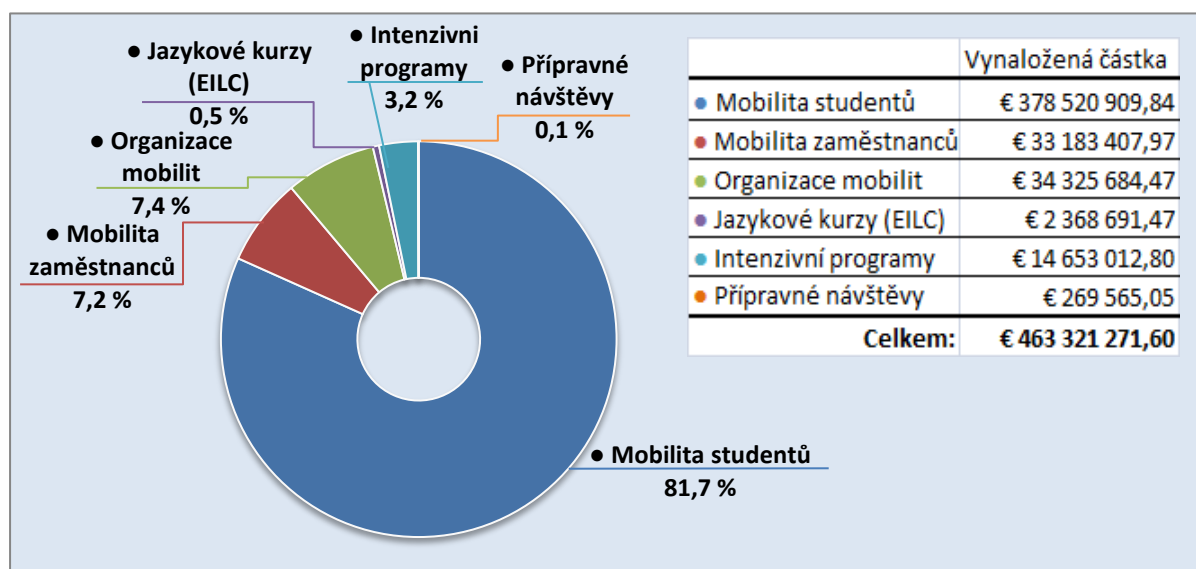
Itálie pořádala v roce 2011/12 celkem 59 intenzivních jazykových kurzů, což je nejvíce ze zapojených zemí, a zároveň pro největší množství zahraničních zájemců, konkrétně pro 1 108. Mezi země přijímající na EILC nejvíce studentů se řadí také Portugalsko, Belgie, Turecko a Švédsko. Ve sledovaném roce se poprvé zapojilo do EILC také Chorvatsko, které pořádalo 4 kurzy a Švýcarsko s 5 kurzy [47].

Z celkového množství studentů účastnících se mobility v zemích poskytujících EILC využilo možnosti účasti na jazykovém kurzu 5,8 % studentů. Největší podíl studentů navštěvujících při mobilitě jazykový kurz byl s 19,1 % ve Slovinsku, dále pak s 12,7 % v Chorvatsku, mezi 10 a 11 % na Islandu, v Rumunsku, Řecku a Estonsku [47].

Ze všech německých studentů zapojených v roce 2011/12 do programu ERASMUS se intenzivního jazykového kurzu účastnila 4 %, tj. 1 333 studentů a je to nejvíce účastníků ze zapojených zemí. Druhý nejvyšší počet vyslaných studentů, konkrétně 805, vyslalo Španělsko a třetí Polsko s 593 zapojenými studenty. Největší podíl studentů zapojených do EILC z počtu studentů na mobilitě vyslalo Estonsko (11,5 %), Kypr (7,8 %) a Česká republika (7 %).

Každoročně roste také finanční náročnost na realizaci. Rozpočet programu ERASMUS byl významně navýšen pro období 2007–13 v rámci programu celoživotního vzdělávání. Pro celé toto období bylo Evropskou unií přiděleno 3,1 miliardy EUR na program ERASMUS [47].

Graf č. 7: ERASMUS decentralizované fondy dle typu v roce 2011/12

Zdroj: Autor na základě dat Evropské komise [47]

V roce 2011/12 byl celkový rozpočet programu ERASMUS okolo 494 milionů EUR. Tato částka byla rozdělena v poměru 1:24 mezi Výkonnou agenturu pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA) a Národní agentury zúčastněných zemí. EACEA spravovala přibližně 20 milionů EUR určených na multilaterální projekty a sítě. Zbývajících 96 %,

z celkového rozpočtu ERASMUS, je rozděleno mezi Národní agentury všech zapojených zemí za účelem financování takzvaných decentralizovaných akcí (Graf č. 7). Mobilita studentů se s částkou přesahující 378,5 mil. EUR podílí na čerpání financí z decentralizovaných fondů ERASMUS největším podílem [47].

3.4.1 Statistiky mobility studentů ERASMUS v ČR

Česká republika vstoupila do EU v roce 2004, ale na programu studijní zahraniční mobility ERASMUS se aktivně podílela již od roku 1998/99. V období od 1998/99 do 2011/12 se s lepší informovaností meziročně zvyšoval počet vyjíždějících i přijíždějících studentů (Příloha č. 4). Výjimkou je 1,9% pokles počtu vyjíždějících studentů mezi lety 2008/09 a 2009/10. Naopak největší nárůst o 60,2 % byl zaznamenán mezi lety 1999/00 a 2000/01 u vyjíždějících. K nárůstu počtu přijíždějících studentů o 49,8 % došlo mezi akademickými roky 2003-04 a 2004-05, tedy v době vstupu ČR do EU.

Počet přijíždějících studentů vzrostl z 243 v prvním roce na 5 043 v roce 2011/12 a celkem jich za sledované období přijelo za studiem do ČR 32 821. V případě vyjíždějících studentů se ve stejném časovém horizontu počet zvýšil z 879 na 6 059 a celkový počet za sledované období je 54 996. Zájem českých studentů o studium v zahraničí převyšuje zájem zahraničních studentů v ČR.

Od roku 2007/08 se ČR zapojila také do pracovní mobility v rámci programu ERASMUS. Stejně jako u mobility za účelem studia, také mobility za účelem pracovní stáže se účastní rok od roku více studentů. Mobilita pracovní prozatím nedosahuje tak vysokého počtu účastníků jako studijní. Do roku 2011/12 se tohoto typu zahraniční mobility zúčastnilo celkem 3 283 českých studentů a 2 590 zahraničních studentů, kteří absolvovali svou pracovní stáž v ČR [35].

3.4.2 Statistiky mobility studentů ERASMUS na ČZU

V listopadu 1997 se ČZU oficiálně přihlásila k projektu ERASMUS podpisem institucionální smlouvy. První institucionální smlouva a bilaterální smlouvy byly uzavřeny pro rok 1998/99. Bilaterální smlouvy byly uzavřeny s 22 univerzitami z 10 států EU. Dle nejnovějších dostupných informací měla ČZU v roce 2012 uzavřeno v rámci programu ERASMUS celkem 324 bilaterálních smluv se 189 univerzitami z 29 zemí, vyslala 287 domácích a přijala 347 zahraničních studentů (Příloha č. 5) [52].

Program ERASMUS je nejrozšířenějším a nejvyužívanějším nástrojem podporujícím mobility studentů na ČZU. ČZU má od akademického roku 2009/10 každý rok více příjíždějících než vyjíždějících studentů. V rámci všech programů mobility včetně programu ERASMUS byl v roce 2012 největší zájem jak ze strany příjíždějících, tak ze strany vyjíždějících studentů na Provozně ekonomické fakultě [52].

4 ANALÝZA DOSAŽENÝCH VÝSLEDKŮ

4.1 Analýza dat z dotazníkového šetření

Zdrojem dat pro vlastní analýzu bylo dotazníkové šetření (Příloha č. 6), které probíhalo v období od 20. prosince 2013 do 19. ledna 2014. Celkový počet vyplněných dotazníků byl 198. Odstraněním respondenta, který nebyl studentem ani absolventem ČZU, zůstala pro potřeby analýzy data od 197 respondentů s profilem odpovídajícím účelům šetření.

Dotazování bylo uskutečněno elektronickou formou jednak z důvodů ekologických, jednak pro úplnost získaných odpovědí⁴. Dotazník byl dostupný na webových stránkách vyplnito.cz a odkaz na něj byl distribuován prostřednictvím skupin shromažďujících studenty ČZU na sociální síti Facebook.

Šíření dotazníku však předcházelo pilotní průzkum, při kterém bylo v areálu ČZU náhodně vybráno 15 studentů. Ti byli požádáni o vyplnění dotazníku v papírové formě a poté dotazování na případné nejasnosti. Pilotní průzkum pomohl odhalit drobné nedostatky, které byly podnětné při výběru a formulaci otázek pro finální verzi dotazníku.

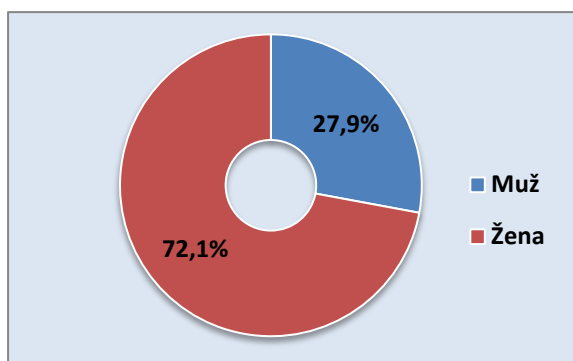
Celkový počet otázek v dotazníku je 17, z toho 7 uzavřených, 9 polootevřených a 1 otevřená. Zařazení dotazovaných dle pohlaví, věku, současného vztahu k ČZU a účasti či neúčasti na některém z programů ERASMUS umožňují 4 identifikační otázky. Ostatní otázky jsou filtrační a slouží k rozdělení respondentů do podskupin.

4.1.1 Profil respondentů

Z celkového počtu 197 respondentů bylo 142 žen, což představuje 72,1 % všech dotazovaných. Zbývajících 55 osob (27,9 %), podílejících se na výzkumu, bylo mužského pohlaví. Strukturu respondentů podle pohlaví znázorňuje následující kruhový diagram relativních četností (Graf č. 8).

⁴ Pozn. autora: Elektronický dotazník umožňuje volbu povinných otázek, bez jejichž vyplnění není možné výsledky odeslat k hodnocení.

Graf č. 8: Pohlaví respondentů

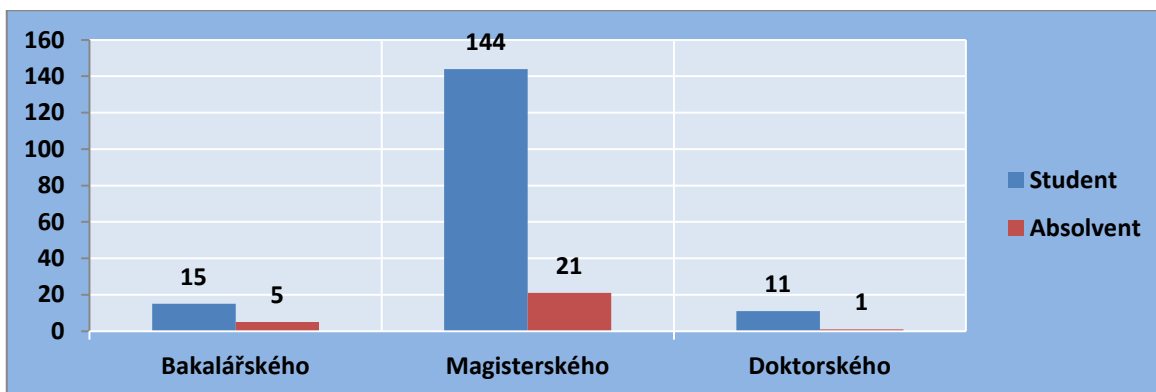

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014

Věková struktura respondentů je rozmístěna na škále od 22 do 29 let. Největší je zastoupení 25letých, kteří tvoří 29,8 % dotazovaných a nejmenší je s počtem 4 zástupců 29letých.

Respondenti byli rozděleni dle jejich současného vztahu k ČZU na studenty a absolventy. Zároveň byl určen stupeň studia, na kterém se nachází současní studenti či na kterém ukončili absolventi své studium na ČZU. Průzkumu se zúčastnilo 170 studentů (86 %) a 27 absolventů (14 %). Jejich počet za obě sledované skupiny je největší u magisterského stupně studia. Rozdělení je zobrazeno v grafu č. 9.

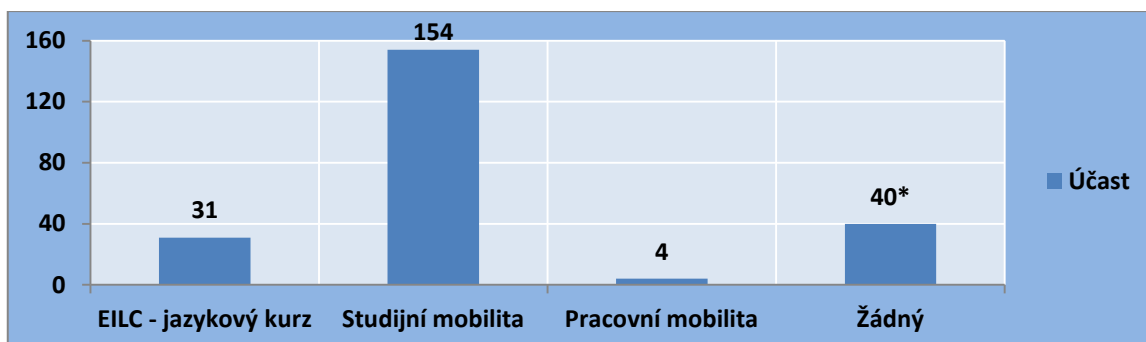
Graf č. 9: Současný vztah respondentů k ČZU

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014

Žádného z programů ERASMUS se nezúčastnilo 40 dotazovaných. Z nich 38 (95 %) uvedlo, že nemá účast v plánu. Účastníci v celkovém počtu 157 absolvovali alespoň jeden z programů. Intenzivního jazykového kurzu se zúčastnilo 31 studentů, studijní mobility 154 studentů a pracovní mobility 4 studenti (Graf č. 10). Nejvíce účastníků využilo možností zahraniční mobility během magisterského stupně (83,44 %), 21 při bakalářském (13,38 %) a 5 na doktorském (3,18 %) stupni (Graf č. 11).

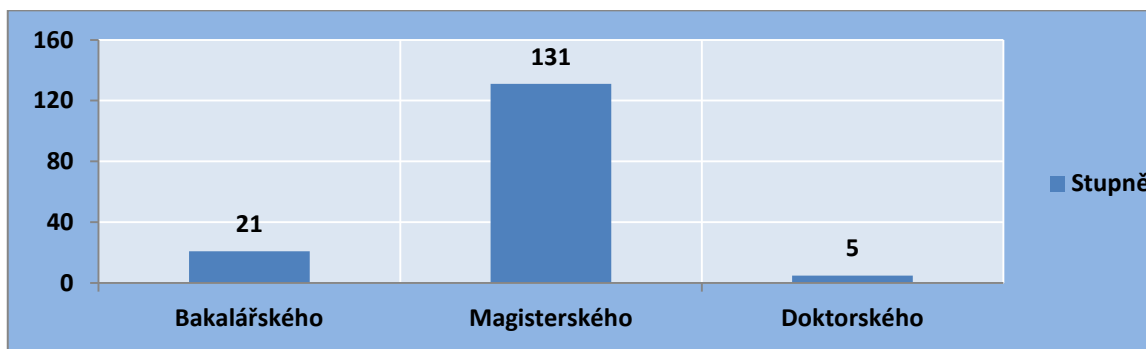
Graf č. 10: Účast na druhu z programů ERASMUS

* Žádného, ale plánuje (2; tj. 5 %), Žádného a ani to nemá v plánu (38, tj. 95 %)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014

Graf č. 11: Účast během kterého stupně studia

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014

4.1.2 Analýza vlivu programu ERASMUS

V této části práce jsou údaje rozdělené do dvou skupin. První je tvořena účastníky programu, kterých bylo v základním souboru 157. Jejich výsledky jsou dále rozděleny na období „před“ a „po“ programu ERASMUS. Druhou skupinou je 40 studentů, kteří se programu neúčastnili a údaje, které se jich týkají, jsou označeny „bez“ ve smyslu bez ERASMU.

Oblast jazykových znalostí je natolik členitou problematikou, že pro získání podrobných podkladů sloužilo hned několik otázek v dotazníkovém šetření současně. Na základě získaných údajů byly navíc v databázi dopočítány další proměnné, jako například počet jazyků, které ovládá jeden student. Kromě členění na „před“, „po“ a „bez“ zde pro každý jednotlivý jazyk přibývá rozčlenění podle úrovně znalosti na „A“, „B“ a „C“. Úroveň „A“ odpovídá uživateli základů jazyka neboli začátečníkovi, „B“ samostatnému či středně

pokročilemu uživateli a „C“ zkušenému či pokročilemu uživateli. Tabulka č. 2 je navíc doplněna o počet jazyků, které průměrně ovládá jeden uživatel vždy v dané kategorii.

Mezi studenty je nejrozšířenější znalost angličtiny, druhou nejčastější je němčina a třetí španělština (Tabulka č. 2). Následuje francouzština, ruština a italština. Angličtinu před ERASMEM ovládalo 45 studentů na úrovni C, ale po programu došlo k nárůstu o 115,55 % a jejich počet se tak zvýšil na 97. Z těch, kteří se programu neúčastnili a řadí se k uživatelům anglického jazyka, uvedlo 60,52 % (23), že jejich znalost odpovídá úrovni B.

Zajímavý je také průměrný počet jazyků, který ovládá student před, po a bez ERASMU. Ti, jenž se programu neúčastnili, umí v průměru 2,38 cizích řečí, což je o 0,2 více než uvádí účastníci před programem. Po programu je pak průměrný počet jazyků 2,59 a na úrovni pokročilého uživatele se vyskytuje v průměru 0,78 cizí řeči. Zatímco mezi těmi, kteří se neúčastnili, je průměr u znalosti na úrovni pokročilého uživatele 0,28.

Tabulka č. 2: Znalost jazyků dle úrovní PŘED/PO/BEZ ERASMU

	ÚČAST								NEÚČAST			
	PŘED				PO				BEZ			
	A	B	C	SUM	A	B	C	SUM	A	B	C	SUM
Anglický	8	104	45	157	3	57	97	157	7	23	8	38
Německý	60	20	4	84	50	26	12	88	17	7	3	27
Ruský	14	2	0	16	15	1	1	17	6	0	0	6
Francouzský	26	11	1	38	24	13	5	42	7	1	0	8
Italský	3	0	1	4	6	2	1	9	2	1	0	3
Španělský	35	8	0	43	27	21	5	53	11	1	0	12
Jiný	1	0	0	1	33	6	1	40	1	0	0	1
Průměrný počet jazyků	0,94	0,92	0,32		1,01	0,80	0,78		1,28	0,83	0,28	
Průměrný počet jazyků	2,18			x	2,59			x	2,38			x

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Před ERASMEM a bez něj se vyskytovala znalost jiného cizího jazyka jen u jednoho jedince a to shodně na začátečnické úrovni. Před ERASMEM se jednalo o jazyk portugalský a bez ERASMU o jazyk norský. Po programu ERASMUS již vzrostla znalost jiných cizích řečí na 40, z toho 33 studentů užívalo základy jazyka, 6 bylo schopno samostatného užívání a 1 se dokonce ohodnotil jako zkušený uživatel.

Z jiných jazyků uvedlo 10 studentů portugalský, 6 řecký a 5 turecký. Se 3 výskyty následovala finština, polština a švédština. Ostatní cizí řeči byly uvedeny jedním nebo dvěma respondenty a jedná se například o chorvatštinu, dánštinu či holandštinu. Přehled jiných cizích jazyků je uveden v příloze č. 7.

V následujících 11 ukazatelích týkajících se vybraných schopností a dovedností se měli studenti sami ohodnotit na škále: „negativní“ (-2), „spíše negativní“ (-1), „neutrální“ (0), „spíše pozitivní“ (1) nebo „pozitivní“ (2). Pro lepší přehlednost a orientaci ve výsledcích byly spočítány střední hodnoty – průměr, medián a modus (Tabulka č. 3). S ohledem na to, že všechny střední hodnoty jsou kladné, je zřejmé, že mezi studenty byla převaha neutrálních a pozitivních odpovědí.

Účastníci programu ERASMUS hodnotili svou sebejistotu a nezávislost před programem ERASMUS nejčastěji neutrálně. Sebejistota dosáhla s 0,28 nejnižší průměrné hodnoty mezi sledovanými ukazateli. Komunikační dovednosti, schopnosti rozhodovat se, vyřešit problém, vést druhé, spolupracovat, přizpůsobit se, zodpovědnost, kreativita a samostatnost byly před programem nejčastěji hodnoceny spíše pozitivně. Nejvyšší průměrná hodnota o velikosti 0,93 byla naměřena u sebehodnocení zodpovědnosti.

Po programu ERASMUS můžeme u všech průměrných hodnot pozorovat nárůst oproti období před programem. U žádného ukazatele se již nevyskytuje nejvyšší četnost na neutrální úrovni. Komunikační dovednosti, schopnosti rozhodovat se, vyřešit problém, vést druhé, kreativita a sebejistota byly po programu nejčastěji hodnoceny spíše pozitivně. Nejnižší průměrná hodnota o velikosti 0,76 byla naměřena u sebehodnocení schopnosti vést druhé. U schopnosti spolupracovat, přizpůsobit se, zodpovědnosti, samostatnosti a nezávislosti volili studenti nejčastěji variantu pozitivní. Samostatnost dosáhla s 1,29 nejvyšší průměrné hodnoty mezi sledovanými ukazateli.

Tabulka č. 3: Sebehodnocení schopností a dovedností PŘED/PO/BEZ ERASMU

	ÚČAST						NEÚČAST		
	PŘED			PO			BEZ		
	Mean	Median	Mode	Mean	Median	Mode	Mean	Median	Mode
Komunikační dovednosti	,61	1,00	1	1,08	1,00	1	,88	1,00	0- 1
Schopnost rozhodovat se	,40	0,00	1	,86	1,00	1	,63	1,00	1
Schopnost vyřešit problém	,73	1,00	1	1,02	1,00	1	,98	1,00	1
Schopnost vést druhé	,45	1,00	1	,76	1,00	1	,43	,50	1
Schopnost spolupráce	,87	1,00	1	1,17	1,00	2	1,18	1,50	2
Schopnost přizpůsobit se	,80	1,00	1	1,15	1,00	2	,80	1,00	1
Zodpovědnost	,93	1,00	1	1,17	1,00	2	1,13	1,00	2
Kreativita	,54	1,00	1	,86	1,00	1	,65	1,00	1
Samostatnost	,82	1,00	1	1,29	2,00	2	,98	1,00	2
Sebejistota	,28	0,00	0	,97	1,00	1	,18	0,00	0
Nezávislost	,58	1,00	0	1,18	1,00	2	,70	1,00	2

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Studenti, kteří se programu neúčastnili, nejčastěji hodnotili neutrálně svou sebejistotu, která dosáhla zároveň nejnižší průměrné hodnoty o velikosti 0,18. Komunikační dovednosti byly nejčastěji ohodnoceny neutrálně a spíše pozitivně. Spíše pozitivně byly hodnoceny schopnosti rozhodovat se, vyřešit problém, vést druhé, přizpůsobit se a kreativita. Pozitivně pak studenti hodnotili nejvíce schopnost spolupráce, zodpovědnost a samostatnost. Schopnost spolupráce v průměru dosáhla s 1,18 nejvyšší hodnoty nejen mezi všemi ostatními sledovanými ukazateli u těch, kteří se neúčastnili. Zároveň tato schopnost jako jediná nabyla vyšší průměrné hodnoty u neúčastníků než u účastníků.

V otázkách motivace pro účast, důvodu pro neúčast či názoru na vliv programu ERASMUS při hledání uplatnění na českém a evropském trhu práce již nehraje důležitou roli, co si účastník myslel předtím a co potom. Studenti jsou pro potřeby následujících analýz rozdělení pouze dle toho, zda se programu účastnili či nikoliv.

Celkem 58 respondentů považuje nové zkušenosti za hlavní motivaci pro účast na programu ERASMUS (Tabulka č. 4). Tato možnost odpovědi získala také největší procentuální zastoupení jak u účastníků (29,94 %), tak u neúčastníků se (27,5 %). Těsně na druhém místě skončilo zlepšení jazykových znalostí, které označilo 57 respondentů, tedy 28,93 % ze všech. Následují zážitky s 16,75 % a poznávání cizí kultury s 8,12 %.

Tři druhy motivace pro účast, které jsou nejčtenější jsou stejné pro účastníky i ty jenž se neúčastnili. V dalších hodnoceních se však tyto 2 skupiny názorově rozcházejí. Možnosti, které nebyly zmíněny výše získaly méně než 5% zastoupení všech respondentů. Nejmenší motivací pro účast z vybraných možností je stipendium. Z 5 účastníků uvádějících jiný důvod uvedli 4, že se jedná o souhrn všech výše uvedených možností a 1 uvedl partnera.

Tabulka č. 4: Hlavní motivace PRO ÚČAST na programu ERASMUS

	Účast na některém programu ERASMUS				Total	
	ANO		NE			
Nové zkušenosti	47	29,94%	11	27,50%	58	29,44%
Zlepšení jazykových znalostí	46	29,30%	11	27,50%	57	28,93%
Zážitky	24	15,29%	9	22,50%	33	16,75%
Poznávání cizí kultury	13	8,28%	3	7,50%	16	8,12%
Osamostatnění	7	4,46%	1	2,50%	8	4,06%
Cestování	4	2,55%	3	7,50%	7	3,55%
Rozšíření vědomostí	7	4,46%	0	0,00%	7	3,55%
Poznávání nových lidí	3	1,91%	0	0,00%	3	1,52%
Poznání jiného systému výuky	1	0,64%	1	2,50%	2	1,02%
Stipendium	0	0,00%	1	2,50%	1	0,51%
Jiný	5*	3,18%	0	0,00%	5	2,54%
Total	157	100,00%	40	100,00%	197	100,00%

* Vše výše uvedené (4), Partner (1)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Protipólem motivu pro účast je hlavní důvod pro neúčast na programu (Tabulka č. 5). Finanční náročnost získala 38,58 % všech hlasů. Byla také nejčastější odpovědí účastníků. Studenti bez účasti na programu uváděli nejvíce jako důvod neúčasti výše zmíněnou finanční náročnost, ale stejným podílem také nedůvěru v sebe sama. U obou variant se jednalo o 30% podíl a 12 jedinců, kteří zvolili tuto variantu. Nedůvěra v sebe sama získala se 48 hlasy druhé místo v celkovém pořadí. Nejmenší váhu z nabízených možností, pouhých 1,52 %, přisuzují respondenti strachu z odloučení od přátel. Mezi nejčtenější z jiných důvodů pro neúčast uvedli 3 respondenti, že žádný neexistuje a 2 lenost.

Tabulka č. 5: Hlavní důvod PRO NEÚČAST na programu ERASMUS

	Účast na některém programu ERASMUS				Total	
	ANO		NE			
Finanční náročnost	64	40,76%	12	30,00%	76	38,58%
Komunikační bariéra	14	8,92%	6	15,00%	20	10,15%
Cizí prostředí	9	5,73%	0	0,00%	9	4,57%
Nedůvěra v sebe sama	36	22,93%	12	30,00%	48	24,37%
Strach z odloučení od rodiny	5	3,18%	3	7,50%	8	4,06%
Strach z odloučení od přítele / přítelkyně	15	9,55%	4	10,00%	20	10,15%
Strach z odloučení od přátel	2	1,27%	1	2,50%	3	1,52%
Jiný	11*	7,01%	2**	5,00%	13	6,60%
Total	157	100,00%	40	100,00%	197	100,00%

* Žádný – takový důvod neexistuje (3), lenost (2), studijní povinnosti a jiné priority (1), nezáměr (1), strach z nového prostředí (1), byrokracie (1), nízká sebejistota (1), nevím (1)

** Nedostatek času – aktivity v domácím prostředí, které nelze opustit (1), práce (1)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Názory na vliv programu ERASMUS při hledání uplatnění na trhu práce v rámci České republiky a Evropy jsou nejčastěji pozitivní (Tabulka č. 6). Celkem 84,77 % respondentů uvedlo pozitivní vliv na uplatnění na evropském trhu práce, z toho 135 účastníků. V případě uplatnění na trhu práce ČR shledává účast na programu pozitivní 74,62 % respondentů, z nichž se 135 ERASMU zúčastnilo. Negativní vliv na získání uplatnění na evropském trhu práce uvedl pouze 1 účastník. Zbývající respondenti se domnívají, že účast na programu nemá v rámci uplatnění na trhu práce žádný vliv. Zajímavé je také zjištění, že o necelých 6 % více účastníků volilo v rámci obou trhů práce, že vliv programu ERASMUS na uplatnění v jejich rámci je pozitivní.

Tabulka č. 6: Hodnocení vlivu programu ERASMUS na uplatnění na evropském a českém trhu práce

	Účast na některém programu ERASMUS				Total		
	ANO		NE				
Vliv na uplatnění na evropském trhu práce	Negativní	1	0,64%	0	0,00%	1	0,51%
	Žádný	21	13,38%	8	20,00%	29	14,72%
	Pozitivní	135	85,99%	32	80,00%	167	84,77%
Total		157	100,00%	40	100,00%	197	100,00%
Vliv na uplatnění na trhu práce ČR	Negativní	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
	Žádný	38	24,20%	12	30,00%	50	25,38%
	Pozitivní	119	75,80%	28	70,00%	147	74,62%
Total		157	100,00%	40	100,00%	197	100,00%

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

4.1.3 Rozdíly v sebehodnocení „před“ a „po“ účasti na programu ERASMUS

Následující otázky jsou zaměřené pouze účastníky programu ERASMUS. Cílem je zjistit, zda se sebehodnocení těchto studentů v jednotlivých oblastech znalostí, schopností a dovedností liší v období před programem a po něm.

Vzhledem k tomu, že se jedná o porovnávání proměnných, které nemají normální rozdělení, bude k výpočtu použit neparametrický test. Konkrétně Wilcoxonův test, který porovnává 2 měření (před a po) u jednoho výběrového souboru (účastníci).

Změnil se počet cizích jazyků po absolvování programu ERASMUS?

H_0 : Medián rozdílu mezi počtem jazyků před a po programu ERASMUS je roven nule.

Pomocí Wilcoxonova testu byla zamítnuta nulová hypotéza (Tabulka č. 7), jelikož hodnota asymptotické signifikance je menší než hladina spolehlivosti. Bylo potvrzeno, že účast na programu ERASMUS způsobuje statisticky významný rozdíl v počtu jazyků. Po ERASMU uvedl menší počet jazyků pouze 1 student, stejný počet vypsalo 96 studentů a více jazyků 60 studentů (Tabulka č. 8).

Tabulka č. 7: Wilcoxonův test – počet jazyků

	SUM úroveň A, B, C po - SUM úroveň A, B, C před
Z	-7,031 ^a
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

a. Based on negative ranks.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 8: Rozsah – počet jazyků

	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Negative Ranks	1 ^a	58,50	58,50
PO počet jazyků všech úrovní – Positive Ranks	60 ^b	30,54	1832,50
PŘED počet jazyků všech úrovní	96 ^c		
Ties			
Total	157		

a. PO < PŘED; b. PO > PŘED; c. PO = PŘED

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Změnil se počet jazyků na jednotlivých úrovních po programu ERASMUS (Tabulka č. 9 a č. 10)?

- **Na úrovni A**

H_0 : Medián rozdílu mezi počtem jazyků na úrovni A před a po programu ERASMUS je roven nule.

Pomocí Wilcoxonova testu byla potvrzena nulová hypotéza, že účast na programu ERASMUS nezpůsobuje statisticky významný rozdíl v počtu jazyků na úrovni základů jazyka. Důvodem potvrzení hypotézy je vyšší hodnota asymptotické signifikance (0,228) než hladina spolehlivosti (0,05).

- **Na úrovni B**

H_0 : Medián rozdílu mezi počtem jazyků na úrovni B před a po programu ERASMUS je roven nule.

Nulová hypotéza byla pomocí Wilcoxonova testu zamítnuta, protože hodnota asymptotické signifikance (0,037) je menší než hladina spolehlivosti (0,05). Z toho plyne, že účast na programu ERASMUS způsobuje statisticky významný rozdíl v počtu jazyků na úrovni středně pokročilého uživatele. Po programu ERASMUS uvedlo 46 studentů méně jazyků, 83 stejný počet a 28 více.

- **Na úrovni C**

H_0 : Medián rozdílu mezi počtem jazyků na úrovni C před a po programu ERASMUS je roven nule.

Hodnota asymptotické signifikance (0,000) u Wilcoxonova testu je menší než hladina spolehlivosti (0,05) což je důvodem pro zamítnutí nulové hypotézy. Znalostmi na úrovni zkušeného uživatele se velmi významně liší po absolvování programu ERASMUS. Žádný z účastníků neuvedl, že by se počet jazyků na úrovni zkušeného uživatele programem ERASMUS snížil. 91 účastníků uvedlo stejný počet a 66 účastníků více než před programem.

Tabulka č. 9: Wilcoxonův test – počet jazyků podle úrovní

	Jazyky úroveň A po - Jazyky úroveň A před	Jazyky úroveň B po - Jazyky úroveň B před	Jazyky úroveň C po - Jazyky úroveň C před
Z	-1,205 ^a	-2,084 ^b	-7,861 ^a
Asymp. Sig. (2-tailed)	,228	,037	,000

a. Based on negative ranks. b. Based on positive ranks.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 10: Rozsah – počet jazyků podle úrovní

		N	Mean Rank	Sum of Ranks
PO úroveň A – PŘED úroveň A	Negative Ranks	27 ^a	34,67	936,00
	Positive Ranks	39 ^b	32,69	1275,00
	Ties	91 ^c		
	Total	157		
PO úroveň B – PŘED úroveň B	Negative Ranks	46 ^a	37,61	1730,00
	Positive Ranks	28 ^b	37,32	1045,00
	Ties	83 ^c		
	Total	157		
PO úroveň C – PŘED úroveň B	Negative Ranks	0 ^a	,00	,00
	Positive Ranks	66 ^b	33,50	2211,00
	Ties	91 ^c		
	Total	157		

a. PO < PŘED; b. PO > PŘED; c. PO = PŘED

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Změnilo se sebehodnocení u vybraných schopností a dovedností po programu ERASMUS?

U všech schopností a dovedností uvedených v tabulce č. 2 byly zamítnuty nulové hypotézy o tom, že mezi sebehodnocením před a po programu ERASMUS neexistují rozdíly (Příloha č. 9). Účast na programu způsobuje statisticky významný rozdíl sebehodnocení u vybraných schopností a dovedností.

4.1.4 Rozdíly v sebehodnocení mezi účastníky a neúčastníci se programu ERASMUS za blíže specifikovaných podmínek

Cílem této kapitoly je zjistit zda se liší sebehodnocení v jednotlivých oblastech znalostí, schopností a dovedností mezi účastníky a neúčastníci se studenty. V předchozí kapitole

bylo u většiny ukazatelů zjištěno, že mezi stavem před a po programu ERASMUS existuje u účastníků rozdíl. Pro potřeby následujícího porovnávání byl spočítán aritmetický průměr hodnot před a po programu za účastníky. Pro výpočet bude použit neparametrický test, protože srovnávané proměnné nemají normální rozdělení. Pro porovnávání jednoho měření u 2 skupin je vhodné použít Mann Whitney test.

Liší se počet cizích jazyků s ohledem na účast na programu ERASMUS za blíže specifikovaných podmínek?

Tabulka č. 11: Mann Whitney testování hypotéz o počtu cizích jazyků

	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of A počet jazyků is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,027	Reject the null hypothesis.
2	The distribution of B počet jazyků is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,790	Retain the null hypothesis.
3	The distribution of C počet jazyků is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,000	Reject the null hypothesis.
4	The distribution of Počet jazyků celkem is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,663	Retain the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,05.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Z tabulky č. 11 je zřejmé, že byla zamítnuta nulová hypotéza pro jazyky ve dvou kategoriích a to sice na úrovni začátečníka (A) a zkušeného uživatele jazyka (C). Pro obě zmíněné úrovně jazyka platí, že jejich počet se mezi účastníky programu ERASMUS a ostatními liší. U jazyků na úrovni C se jedná o velmi výrazný rozdíl.

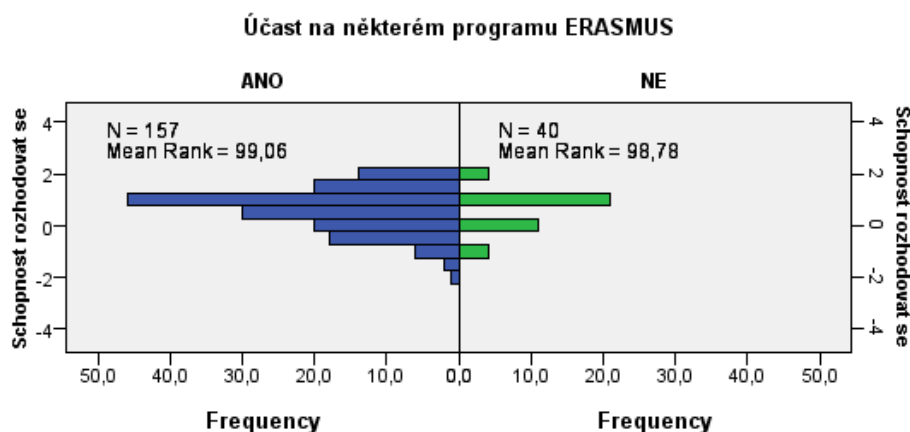
Nulová hypotéza však byla přijata u jazyků na úrovni středně pokročilého uživatele (B) v rozdělení do kategorií podle účasti. Mezi účastníky a těmi, jež se programu neúčastnili, neexistuje významný rozdíl v počtu jazyků, které ovládají na úrovni B.

Také při hodnocení počtu všech úrovní jazyků dohromady byla nulová hypotéza potvrzena. Z toho vyplývá, že celkový počet jazyků ovládaných studenty se za daných podmínek neliší v závislosti na účasti na programu.

Liší se sebehodnocení u vybraných schopností a dovedností mezi těmi, kteří se účastnili programu ERASMUS a ostatními, za blíže specifikovaných podmínek?

Nulová hypotéza, udávající zda rozdělení jistého jevu je mezi kategoriemi účasti stejná, byla přijata u komunikačních dovedností, schopnostmi rozhodování (Graf č. 12), vyřešení problému, vedení druhých, spolupráce, přizpůsobení se, dále u zodpovědnosti, kreativity, samostatnosti a nezávislosti (Příloha č. 10). Průměrná hodnota sebehodnocení účastníků se v těchto případech neliší od sebehodnocení studentů, kteří se programu neúčastnili.

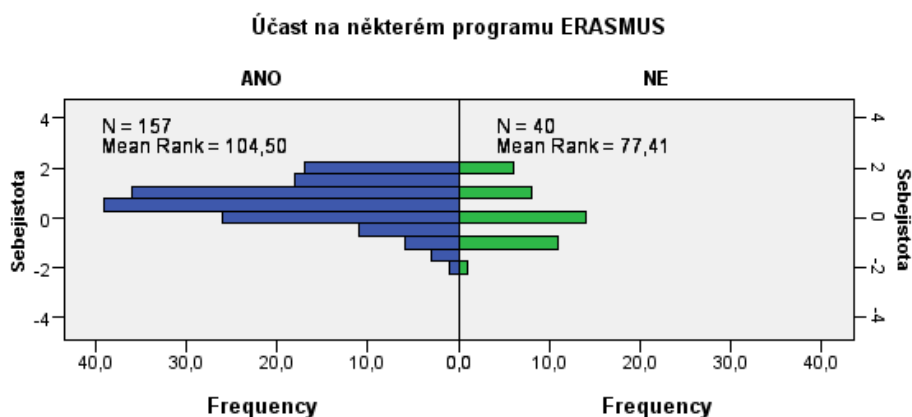
Graf č. 12: Mann Whitney test – účast a schopnost rozhodovat se

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Jedinou oblastí sebehodnocení mezi kategoriemi účasti, ve které byla nulová hypotéza zamítnuta, je sebejistota. Hodnocení sebejistoty studenty, kteří se neúčastnili programu, se liší od hodnocení účastníků (Graf č. 13).

Graf č. 13: Mann Whitney test – účast a sebejistota

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

4.1.5 Analýza závislosti kvalitativních znaků

Pro určení existence závislosti mezi vybranými znaky, případně pro určení síly zjištěné závislosti, byly odpovědi z dotazníkového šetření převedeny do asociačních a kontingenčních tabulek. Samotnému výběru vhodné metody statistického testování předcházelo zjištění, že jejich hodnoty nesplňují podmínky normálního rozdělení, proto byly pro výpočet zvoleny neparametrické testy.

Analýza závislosti mezi pohlavím a účastí na programu ERASMUS

Zdrojem pro výpočet závislosti mezi pohlavím respondentů a jejich účastí na ERASMU byly jednak odpovědi na otázku č. 16, jednak výsledky 2. otázky, u kterých byly jednotlivé programy zahrnuty pod účast a zbývající možnosti pod neúčast. Údaje jsou uspořádány v asociační tabulce (Příloha č. 11).

Vzhledem k tomu, že se mezi proměnnými nachází takové, jejichž hodnoty standardního skóre (Z-value) pro šikmost (skewness) a špičatost (kurtosis) nesplňují podmínku normality, nejedná se o soubor s normálním rozdělením a pro výpočet bude použit test neparametrický (Příloha č. 8). Jelikož pohlaví je nominální závisle proměnná, byl zvolen χ^2 -test nezávislosti. Pomocí tohoto testu bude potvrzena či zamítnuta nulová hypotéza:

H_0 : Mezi pohlavím a účastí na ERASMU není statisticky významná závislost.

Žádná z hodnot teoretické četnosti (Expected Count) není menší než 5. Minimální hodnota teoretické četnosti je 11,17 a to znamená, že může být použit χ^2 -test.

Tabulka č. 12: χ^2 -test pro nezávislost pohlaví a účasti

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	Point Probability
Pearson Chi-Square	2,707 ^a	1	,100	,117	,070	
Continuity Correction^b	2,097	1	,148			
Likelihood Ratio	2,911	1	,088	,117	,070	
Fisher's Exact Test				,117	,070	
Linear-by-Linear Association	2,694 ^c	1	,101	,117	,070	,042
N of Valid Cases	197					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5.

b. Computed only for a 2x2 table; c. The standardized statistic is -1,641.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Hodnota asymptotické signifikance (Asymp. Sig., známá jako p-value), která udává hladinu významnosti⁵ pro Pearsonův χ^2 -test, je 0,1 (Tabulka č. 12) a je větší než hladina spolehlivosti s hodnotou 0,05. V tomto případě byla potvrzena nulová hypotéza a mezi pohlavím a účastí na programu ERASMUS nebyla zjištěna statisticky významná závislost.

Analýzy závislosti mezi počtem cizích jazyků na různých úrovních v kombinacích před/po/bez programu ERASMUS

Pro účely testování existence závislosti mezi počtem jazyků podle úrovní a vztahem k programu ERASMUS, bylo vypočítáno celkem 12 analýz nezávislosti pomocí χ^2 -testu. Některé relativní četnosti u nejvyššího či nejnižšího počtu jazyků neodpovídaly podmínkám pro χ^2 -test, a proto byly tyto skupiny logicky sloučeny. Přehled výsledků všech testovaných hypotéz týkajících se této problematiky je uveden v tabulce č. 13.

Přijatá nulová hypotéza znamená, že nebyla prokázána statisticky významná závislost. Naopak zamítnutá nulová hypotéza znamená existenci závislosti a proto je následující část práce zaměřena na podrobnější přiblížení zjištěných závislostí.

⁵ Hladina spolehlivosti bývá označena znakem α (alfá) a stanovuje pravděpodobnost, s jakou neoprávněně zamítneme nulovou hypotézu, ačkoliv platí. [24]

Tabulka č. 13: Výsledky testování závislosti mezi počtem cizích jazyků na různých úrovních před, po nebo bez programu ERASMUS

Počet jazyků na úrovni:	ERASMUS		
	PŘED / BEZ	PO / BEZ	PŘED / PO
A	Asymp. Sig. = 0,031* H₀ <u>zamítnuta</u> nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,172 H ₀ <u>přijata</u> nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,483 H ₀ <u>přijata</u> nulová hypotéza
B	Asymp. Sig. = 0,487** H ₀ <u>přijata</u> nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,338 H ₀ <u>přijata</u> nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,031 H₀ <u>zamítnuta</u> nulová hypotéza
C	Asymp. Sig. = 0,444 H ₀ <u>přijata</u> nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H₀ <u>zamítnuta</u> nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H₀ <u>zamítnuta</u> nulová hypotéza
A, B, C celkem	Asymp. Sig. = 0,118 H ₀ <u>přijata</u> nulová hypotéza	N/A***	Asymp. Sig. = 0,000 H₀ <u>zamítnuta</u> nulová hypotéza

* Asymp. Sig. > α

** Asymp. Sig. < α

*** Pozn. autora: Nebylo možné logicky sloučit skupiny, u kterých relativní četnosti nabývaly hodnot menších než 5 nebo byly rovny 0, tak aby odpovídaly podmínkám pro χ^2 -test.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Zjištěné závislosti v souvislosti s počtem jazyků

- **Analýza závislosti mezi počtem jazyků na úrovni A před/bez ERASMU**

H_0 : Mezi počtem jazyků na úrovni A před a bez programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi počtem jazyků na úrovni A před a bez programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 14). Větší podíl znalosti 0 - 1 jazyku na úrovni A je u skupiny před ERASMEM (Tabulka č. 15). Naopak větší podíl znalosti 2 – 3 jazyků na úrovni A je u studentů bez účasti.

Tabulka č. 14: Závislost a její síla – počet jazyků na úrovni A před/bez ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	-,153	,031
	Cramer's V	,153	,031
N of Valid Cases		197	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 15: Asociační tabulka – počet jazyků A před/bez ERASMU

		ERASMUS		Total
		BEZ	PŘED	
Počet úroveň A	0-1	26	127	153
	% ERASMUS	65,0 %	80,9 %	77,7 %
	2-3	14	30	44
	% ERASMUS	35,0 %	19,1 %	22,3 %
Total		40	157	197

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi počtem jazyků na úrovni C po/bez ERASMU**

H_0 : Mezi počtem jazyků na úrovni C po a bez programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi počtem jazyků na úrovni C po a bez programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je středně silná (Tabulka č. 16). Větší podíl znalosti 1 a 2 jazyků na úrovni C je u studentů před ERASMEM. Naopak větší podíl znalosti 0 jazyků na úrovni C je u skupiny bez účasti (Tabulka č. 17).

Tabulka č. 16: Závislost a její síla – počet jazyků na úrovni C po/bez ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,372	,000
	Cramer's V	,372	,000
N of Valid Cases		197	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 17: Kontingenční tabulka – počet jazyků C po/bez ERASMU

		ERASMUS		Total
		BEZ	PO	
Počet úroveň C	0	30	47	77
	% ERASMUS	75,0 %	29,9 %	39,1 %
	1	9	98	107
	% ERASMUS	22,5 %	62,4 %	54,3 %
	2	1	12	13
	% ERASMUS	2,5 %	7,6 %	6,6 %
Total		40	157	197

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi počtem jazyků na úrovni B před/po ERASMU**

H_0 : Mezi počtem jazyků na úrovni B před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi počtem jazyků na úrovni B před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 18). Větší podíl znalosti 1 jazyku na úrovni B je u studentů před ERASMEM. Naopak větší podíl znalosti 0 jazyků na úrovni B je po ERASMU (Tabulka č. 19).

Tabulka č. 18: Závislost a její síla – počet jazyků na úrovni B před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,149	,031
	Cramer's V	,149	,031
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 19: Kontingenční tabulka – počet jazyků B před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Počet úroveň B	0	35	55	90
	% ERASMUS	22,3 %	35,0 %	28,7 %
	1	99	78	177
	% ERASMUS	63,1 %	49,7 %	56,4 %
	2	23	24	47
	% ERASMUS	14,6 %	15,3 %	15,0 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- Analýza závislosti mezi počtem jazyků na úrovni C před/po ERASMU**

H_0 : Mezi počtem jazyků na úrovni C před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi počtem jazyků na úrovni C před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je středně silná (Tabulka č. 20). Větší podíl znalosti 0 jazyků na úrovni C je před ERASMEM (Tabulka č. 21) a větší podíl znalosti 1 jazyka na úrovni C je u studentů po ERASMU.

Tabulka č. 20: Závislost a její síla – počet jazyků na úrovni C před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,395	,000
	Cramer's V	,395	,000
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 21: Kontingenční tabulka – počet jazyků C před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Počet úroveň C	0	108	47	155
	% ERASMUS	68,8 %	29,9 %	49,4 %
	1	47	98	145
	% ERASMUS	29,9 %	62,4 %	46,2 %
	2	2	12	14
	% ERASMUS	1,3 %	7,6 %	4,5 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi všemi úrovněmi jazyků celkem před/po ERASMU**

H₀: Mezi počtem jazyků na všech úrovních jazyka celkem před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi počtem jazyků na všech úrovních jazyka celkem před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 22). Po programu ERASMUS ubývá těch, kteří ovládají pouze 1 nebo 2 jazyky a přibývá studentů, kteří ovládají jazyků více (Tabulka č. 23). Po programu ERASMUS pětinašobně vzrostl počet studentů, kteří umí 4 – 6 cizích řečí.

Tabulka č. 22: Závislost a její síla – počet jazyků na všech úrovních celkem před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,257	,000
	Cramer's V	,257	,000
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 23: Kontingenční tabulka – počet jazyků na všech úrovních celkem před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Úroveň A, B, C celkem	1	19	6	25
	% ERASMUS	12,1 %	3,8 %	8,0 %
	2	94	78	172
	% ERASMUS	59,9 %	49,7 %	54,8 %
	3	40	53	93
	% ERASMUS	25,5 %	33,8 %	29,6 %
	4 – 6	4	20	24
		2,5 %	12,7 %	7,6 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Analýzy závislosti mezi sebehodnocením vybraných schopností a dovedností v kombinacích před/po/bez programu ERASMUS

Pomocí χ^2 -testu byla testována existence závislosti u celkem 33 různých kombinací podle sebehodnocení vybraných schopností a dovedností a vztahu k programu ERASMUS. Relativní četnosti nesplňovaly podmínky pro χ^2 -test, proto byla škála hodnocení sloučena do kategorií negativní, neutrální a pozitivní. Výsledky všech testovaných hypotéz souvisejících s daným tématem jsou uvedené v přehledu v tabulce č. 24.

Nulová hypotéza o nezávislosti byla potvrzena mezi všemi uvedenými dovednostmi v sebehodnocení těch, kteří se neúčastnili programu a účastníky před zahraniční mobilitou. U analýz závislosti mezi sebehodnocením dovedností nezúčastněných a zúčastněných po ERASMU, byla závislost prokázána u 5 z 11 oblastí. U všech 11 druhů dovedností u účastníků existuje statisticky významná závislost mezi sebehodnocením v období před a po programu zahraniční mobility ERASMUS. V následujícím textu jsou zjištěné závislosti představené detailněji.

Tabulka č. 24: Výsledky testování závislosti mezi sebehodnocením vybraných schopností a dovedností před, po nebo bez programu ERASMUS

	ERASMUS		
	PŘED/BEZ	PO/BEZ	PŘED/PO
Komunikační dovednosti	Asymp. Sig. = 0,507* H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,002** H_0 zamítnuta nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza
Schopnost rozhodovat se	Asymp. Sig. = 0,109 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,270 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza
Schopnost vyřešit problém	Asymp. Sig. = 0,188 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,171 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza
Schopnost vést druhé	Asymp. Sig. = 0,829 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,122 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,012 H_0 zamítnuta nulová hypotéza
Schopnost spolupráce	Asymp. Sig. = 0,526 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,013 H_0 zamítnuta nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza

Pokračování tabulky č. 24

Schopnost přizpůsobit se	Asymp. Sig. = 0,760 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,118 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza
Zodpovědnost	Asymp. Sig. = 0,241 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,967 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,005 H_0 zamítnuta nulová hypotéza
Kreativita	Asymp. Sig. = 0,549 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,602 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,005 H_0 zamítnuta nulová hypotéza
Samostatnost	Asymp. Sig. = 0,889 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza
Sebejistota	Asymp. Sig. = 0,373 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza
Nezávislost	Asymp. Sig. = 0,623 H_0 přijata nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza	Asymp. Sig. = 0,000 H_0 zamítnuta nulová hypotéza

* Asymp. Sig. > α

** Asymp. Sig. < α

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Zjištěné závislosti v souvislosti se sebehodnocením vybraných dovedností

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením komunikačních dovedností po/bez ERASMU**

H₀: Mezi sebehodnocením komunikačních dovedností po a bez programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením komunikačních dovedností po a bez programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 25).

Komunikační dovednosti ohodnotil neutrálně více než trojnásobný podíl neúčastníků se oproti účastníkům po programu (Tabulka č. 26). Pozitivně ohodnotilo své komunikační dovednosti o 18,4 % více studentů po účasti na programu ERASMUS než nezúčastněných. Zajímavé je, že mezi účastníky byl zároveň větší podíl negativního ohodnocení svých komunikačních dovedností než mezi těmi, kteří se zahraniční mobility nezúčastnili.

Tabulka č. 25: Závislost a její síla – sebehodnocení komunikačních dovedností po/bez ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,255	,002
	Cramer's V	,255	,002
N of Valid Cases		197	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 26: Kontingenční tabulka – sebehodnocení komunikačních dovedností po/bez ERASMU

		ERASMUS		Total
		BEZ	PO	
Komunikační dovednosti	Negativní	2	14	16
	% ERASMUS	5,0 %	8,9 %	8,1 %
	Neutrální	13	16	29
	% ERASMUS	32,5 %	10,2 %	14,7 %
	Pozitivní	25	127	152
	% ERASMUS	62,5 %	80,9 %	77,2 %
Total		40	157	197

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením schopnosti spolupráce po/bez ERASMU**

H_0 : Mezi sebehodnocením schopnosti spolupráce po a bez programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením schopnosti spolupráce po a bez programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 27).

Schopnost spolupráce ohodnotil neutrálně větší podíl neúčastníků se oproti účastníkům po programu (Tabulka č. 28). Pozitivně ohodnotilo své komunikační dovednosti o 9,7 % více studentů po účasti na programu ERASMUS než nezúčastněných. Mezi účastníky byl zároveň o 4,6 % větší podíl negativního ohodnocení své schopnosti spolupráce než mezi těmi, kteří se zahraniční mobility nezúčastnili.

Tabulka č. 27: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti spolupráce po/bez ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,210	,013
	Cramer's V	,210	,013
N of Valid Cases		197	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 28: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti spolupráce po/bez ERASMU

		ERASMUS		Total
		BEZ	PO	
Schopnost spolupráce	Negativní	2	15	17
	% ERASMUS	5,0 %	9,6 %	8,6 %
	Neutrální	8	9	17
	% ERASMUS	20,0 %	5,7 %	8,6 %
	Pozitivní	30	133	163
	% ERASMUS	75,0 %	84,7 %	82,7 %
Total		40	157	197

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením samostatnosti po/bez ERASMU**

H_0 : Mezi sebehodnocením samostatnosti po a bez programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením samostatnosti po a bez programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je středně silná (Tabulka č. 29).

Samostatnost ohodnotil neutrálně větší podíl neúčastníků se oproti účastníkům po programu (Tabulka č. 30). Pozitivně ohodnotilo svou samostatnost o 20,4 % více studentů po účasti na programu ERASMUS než nezúčastněných. Podíl negativního sebehodnocení samostatnosti byl mezi oběma skupinami srovnatelný.

Tabulka č. 29: Závislost a její síla – sebehodnocení samostatnosti po/bez ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,325	,000
	Cramer's V	,325	,000
N of Valid Cases		197	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 30: Kontingenční tabulka – sebehodnocení samostatnosti po/bez ERASMU

		ERASMUS		Total
		BEZ	PO	
Samostatnost	Negativní	4	15	19
	% ERASMUS	10 %	9,6 %	9,6 %
	Neutrální	9	4	13
	% ERASMUS	22,5 %	2,5 %	6,6 %
	Pozitivní	27	138	165
	% ERASMUS	67,5 %	87,9 %	83,8 %
Total		40	157	197

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením sebejistoty po/bez ERASMU**

H₀: Mezi sebehodnocením sebejistoty po a bez programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením sebejistoty po a bez programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je středně silná (Tabulka č. 31).

U sebejistoty nezúčastněných se podíl pro negativní, neutrální a pozitivní u každé možnosti pohybuje v rozmezí 30 – 35 % (Tabulka č. 32). Oproti tomu podíl zúčastněných hodnotících svou sebejistotu negativně nebo neutrálně je mezi 8 % a 13 %. Se 79,6 % se největší podíl zúčastněných po absolvování zahraniční mobility hodnotí z hlediska sebejistoty pozitivně.

Tabulka č. 31: Závislost a její síla – sebehodnocení sebejistoty po/bez ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	0,404	,000
	Cramer's V	0,404	,000
N of Valid Cases		197	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 32: Kontingenční tabulka – sebehodnocení sebejistoty po/bez ERASMU

		ERASMUS		Total
		BEZ	PO	
Sebejistota	Negativní	12	19	31
	% ERASMUS	30,0 %	12,1 %	15,7 %
	Neutrální	14	13	27
	% ERASMUS	35,0 %	8,3 %	13,7 %
	Pozitivní	14	125	139
	% ERASMUS	35 %	79,6 %	70,6 %
Total		40	157	197

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením nezávislosti po/bez ERASMU**

H₀: Mezi sebehodnocením nezávislosti po a bez programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením nezávislosti po a bez programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 33).

Nezávislost ohodnotil neutrálně o 20,5 % větší podíl neúčastníků se oproti účastníkům po programu (Tabulka č. 34). Pozitivně ohodnotilo svou nezávislost o 25,9 % více studentů po účasti na programu ERASMUS než nezúčastněných. Pozitivní hodnocení však tvořilo nejvyšší podíl na odpovědích o nezávislosti u obou sledovaných skupin.

Tabulka č. 33: Závislost a její síla – sebehodnocení nezávislosti po/bez ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,282	,000
	Cramer's V	,282	,000
N of Valid Cases		197	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 34: Kontingenční tabulka – sebehodnocení nezávislosti po/bez ERASMU

		ERASMUS		Total
		BEZ	PO	
Nezávislost	Negativní	6	15	21
	% ERASMUS	15,0 %	9,6 %	10,7 %
	Neutrální	11	11	22
	% ERASMUS	27,5 %	7,0 %	11,2 %
	Pozitivní	23	131	154
	% ERASMUS	57,5 %	83,4 %	78,2 %
Total		40	157	197

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením komunikačních dovedností před / po ERASMU**

H₀: Mezi sebehodnocením komunikačních dovedností před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením komunikačních dovedností před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 35).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 22,9% poklesu neutrálního hodnocení komunikačních dovedností a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 24,8 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 36). Počet studentů, kteří hodnotili své komunikační dovednosti před programem negativně, se snížil po programu pouze o 3.

Tabulka č. 35: Závislost a její síla – sebehodnocení komunikačních dovedností před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,290	,000
	Cramer's V	,290	,000
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 36: Kontingenční tabulka – sebehodnocení komunikačních dovedností před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Komunikační dovednosti	Negativní	17	14	31
	% ERASMUS	10,8 %	8,9 %	9,9 %
	Neutrální	52	16	68
	% ERASMUS	33,1 %	10,2 %	21,7 %
	Pozitivní	88	127	215
	% ERASMUS	56,1 %	80,9 %	68,5 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením schopnosti rozhodovat se před/po ERASMU**

H_0 : Mezi sebehodnocením schopnosti rozhodovat se před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením schopnosti rozhodovat se před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 37).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 19,7% poklesu neutrálního hodnocení schopnosti rozhodovat se a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 24,9 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 38). Počet studentů, kteří hodnotili svou schopnost rozhodovat se před programem negativně, se snížil po programu o 5 %.

Tabulka č. 37: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti rozhodovat se před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,259	,000
	Cramer's V	,259	,000
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 38: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti rozhodovat se před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Schopnost rozhodovat se	Negativní	23	15	38
	% ERASMUS	14,6 %	9,6 %	12,1 %
	Neutrální	57	26	83
	% ERASMUS	36,3 %	16,6 %	26,4 %
	Pozitivní	77	116	193
	% ERASMUS	49,0 %	73,9 %	61,5 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením schopnosti vyřešit problém před/po ERASMU**

H₀: Mezi sebehodnocením schopnosti vyřešit problém před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením schopnosti vyřešit problém před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 39).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 17,2% poklesu neutrálního hodnocení schopnosti vyřešit problém a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 15,9 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 40). Počet studentů, kteří hodnotili svou schopnost vyřešit problém před programem negativně, se v tomto případě po programu zvýšil o 2.

Tabulka č. 39: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti vyřešit problém před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,223	,000
	Cramer's V	,223	,000
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 40: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti vyřešit problém před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Schopnost vyřešit problém	Negativní	12	14	26
	% ERASMUS	7,6 %	8,9 %	8,3 %
	Neutrální	42	15	57
	% ERASMUS	26,8 %	9,6 %	18,2 %
	Pozitivní	103	128	231
	% ERASMUS	65,6 %	81,5 %	73,6 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením schopnosti vést druhé před/po ERASMU**

H_0 : Mezi sebehodnocením schopnosti vést druhé před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením schopnosti vést druhé před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 41).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 10,9% poklesu neutrálního hodnocení schopnosti vést druhé a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 16,6 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 42). Počet studentů, kteří hodnotili svou schopnost vést druhé před programem negativně, se po programu snížil o 5,7 %.

Tabulka č. 41: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti vést druhé před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,168	,012
	Cramer's V	,168	,012
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 42: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti vést druhé před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Schopnost vést druhé	Negativní	25	16	41
	% ERASMUS	15,9 %	10,2 %	13,1 %
	Neutrální	53	36	89
	% ERASMUS	33,8 %	22,9 %	28,3 %
	Pozitivní	79	105	184
	% ERASMUS	50,3 %	66,9 %	58,6 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením schopnosti spolupráce před/po ERASMU**

H_0 : Mezi sebehodnocením schopnosti spolupráce před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením schopnosti spolupráce před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 43).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 21,7% poklesu neutrálního hodnocení schopnosti spolupráce a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 19,1 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 44). Počet studentů, kteří hodnotili svou schopnost spolupráce před programem negativně, se po programu zvýšil o 4.

Tabulka č. 43: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti spolupráce před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,291	,000
	Cramer's V	,291	,000
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 44: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti spolupráce před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Schopnost spolupráce	Negativní	11	15	26
	% ERASMUS	7,0 %	9,6 %	8,3 %
	Neutrální	43	9	52
	% ERASMUS	27,4 %	5,7 %	16,6 %
	Pozitivní	103	133	236
	% ERASMUS	65,6 %	84,7 %	75,2 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením schopnosti přizpůsobit se před/po ERASMU**

H₀: Mezi sebehodnocením schopnosti přizpůsobit se před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením schopnosti přizpůsobit se před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 45).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 16,6% poklesu neutrálního hodnocení schopnosti přizpůsobit se a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 18,5 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 46). Počet studentů, kteří hodnotili svou schopnost přizpůsobit se před programem negativně, se po programu snížil o 3.

Tabulka č. 45: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti přizpůsobit se před / po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,229	,000
	Cramer's V	,229	,000
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 46: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti přizpůsobit se před / po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Schopnost přizpůsobit se	Negativní	16	13	29
	% ERASMUS	10,2 %	8,3 %	9,2 %
	Neutrální	40	14	54
	% ERASMUS	25,5 %	8,9 %	17,2 %
	Pozitivní	101	130	231
	% ERASMUS	64,3 %	82,8 %	73,6 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením zodpovědnosti před/po ERASMU**

H₀: Mezi sebehodnocením zodpovědnosti před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením zodpovědnosti před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 47).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 12,1% poklesu neutrálního hodnocení zodpovědnosti a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 11,4 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 48). Počet studentů, kteří hodnotili svou zodpovědnost před programem negativně, se po programu zvýšil pouze o 1.

Tabulka č. 47: Závislost a její síla – sebehodnocení zodpovědnosti před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,184	,005
	Cramer's V	,184	,005
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 48: Kontingenční tabulka – sebehodnocení zodpovědnosti před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Zodpovědnost	Negativní	15	16	31
	% ERASMUS	9,6 %	10,2 %	9,9 %
	Neutrální	29	10	39
	% ERASMUS	18,5 %	6,4 %	12,4 %
	Pozitivní	113	131	244
	% ERASMUS	72,0 %	83,4 %	77,7 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením kreativity před/po ERASMU**

H₀: Mezi sebehodnocením kreativity před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením kreativity před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je slabá (Tabulka č. 49).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 12,7% poklesu neutrálního hodnocení kreativity a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 17,8 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 50). Počet studentů, kteří hodnotili svou kreativitu před programem negativně, se po programu snížil o 5,1 %.

Tabulka č. 49: Závislost a její síla – sebehodnocení kreativity před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,184	,005
	Cramer's V	,184	,005
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 50: Kontingenční tabulka – sebehodnocení kreativity před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Kreativita	Negativní	24	16	40
	% ERASMUS	15,3 %	10,2 %	12,7 %
	Neutrální	50	30	80
	% ERASMUS	31,8 %	19,1 %	25,5 %
	Pozitivní	83	111	194
	% ERASMUS	52,9 %	70,7 %	61,8 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením samostatnosti před/po ERASMU**

H_0 : Mezi sebehodnocením samostatnosti před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením samostatnosti před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je středně silná (Tabulka č. 51).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 23,6% poklesu neutrálního hodnocení samostatnosti a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 22,9 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 52). Počet studentů, kteří hodnotili svou samostatnost před programem negativně, po programu vzrostl o 1.

Tabulka č. 51: Závislost a její síla – sebehodnocení samostatnosti před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,338	,000
	Cramer's V	,338	,000
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 52: Kontingenční tabulka – sebehodnocení samostatnosti před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Samostatnost	Negativní	14	15	29
	% ERASMUS	8,9 %	9,6 %	9,2 %
	Neutrální	41	4	45
	% ERASMUS	26,1 %	2,5 %	14,3 %
	Pozitivní	102	138	240
	% ERASMUS	65,0 %	87,9 %	76,4 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením sebejistoty před/po ERASMU**

H₀: Mezi sebehodnocením sebejistoty před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením sebejistoty před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je středně silná (Tabulka č. 53).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 31,2% poklesu neutrálního hodnocení sebejistoty a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 38,8 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 54). Počet studentů, kteří hodnotili svou sebejistotu před programem negativně, se po programu snížil o 7,6 %.

Tabulka č. 53: Závislost a její síla – sebehodnocení sebejistoty před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,417	,000
	Cramer's V	,417	,000
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 54: Kontingenční tabulka – sebehodnocení sebejistoty před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Sebejistota	Negativní	31	19	50
	% ERASMUS	19,7 %	12,1 %	15,9 %
	Neutrální	62	13	75
	% ERASMUS	39,5 %	8,3 %	23,9 %
	Pozitivní	64	125	189
	% ERASMUS	40,8 %	79,6 %	60,2 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

- **Analýza závislosti mezi sebehodnocením nezávislosti před/po ERASMU**

H_0 : Mezi sebehodnocením nezávislosti před a po programu ERASMUS neexistuje statisticky významná závislost.

Vzhledem k zamítnutí nulové hypotézy existuje mezi sebehodnocením nezávislosti před a po programu ERASMUS statisticky významná závislost, která je středně silná (Tabulka č. 55).

Po účasti na programu zahraniční mobility došlo k 28,7% poklesu neutrálního hodnocení nezávislosti a zároveň k nárůstu pozitivního sebehodnocení v této oblasti o 32,4 % oproti stavu před ERASMEM (Tabulka č. 56). Počet studentů, kteří hodnotili svou nezávislost před programem negativně, se po programu snížil o 3,7 %.

Tabulka č. 55: Závislost a její síla – sebehodnocení nezávislosti před/po ERASMU

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,372	,000
	Cramer's V	,372	,000
N of Valid Cases		314	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Tabulka č. 56: Kontingenční tabulka – sebehodnocení nezávislosti před/po ERASMU

		ERASMUS		Total
		PŘED	PO	
Nezávislost	Negativní	21	15	36
	% ERASMUS	13,3 %	9,6 %	11,5 %
	Neutrální	56	11	67
	% ERASMUS	35,7 %	7,0 %	21,3 %
	Pozitivní	80	131	211
	% ERASMUS	51,0 %	83,4 %	67,2 %
Total		157	157	314

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

4.2 Návrhy a doporučení

Z analýzy vlivu účasti na programu zahraniční mobility ERASMUS na život studentů ČZU vyplynulo, že účast pozitivně působí na úroveň znalostí a dovedností, jimiž jedinci disponují. Zlepšení bylo zaznamenáno jak v oblasti jazykových znalostí, tak v sebehodnocení zkoumaných schopností a dovedností.

Vysoká míra výskytu nezávislosti, tedy absence statisticky významné závislosti, mezi hodnocením jazykové a dovednostní úrovně u nezúčastněných a zúčastněných po programu ERASMUS, by však neměla být považována za důvod k neúčasti. Přestože významné rozdíly mezi oběma sledovanými skupinami nejsou zaznamenány ve všech oblastech jejich sebehodnocení, bylo potvrzeno, že účast má na rozvoj osobnosti kladný vliv. Dá se tedy předpokládat, že úroveň znalostí a dovedností jedince se zlepší jak u studenta, který si příliš není jistý svými dovednostmi, tak u toho, jenž má o svých schopnostech beztak vysoké mínění.

Při podpoře účasti studentů ČZU na programu ERASMUS by mělo být apelováno především na oslovování studentů skrze motivy, které jsou očima studentů spatřovány jako hlavní důvody pro účast. Jedná se zejména o nové zkušenosti, zlepšení jazykových znalostí a zážitky, které účast na programu přináší.

Zároveň je však důležité snížit významnost některých důvodů, které jsou studenty vnímány jako překážky pro účast. Nejvíce studenty znepokojuje finanční náročnost při zahraničních mobilitách, proto by mělo být při oslovování studentů zdůrazněno, že při účasti mají nárok na stipendium, které pokryje větší či menší část životních nákladů v cizině v závislosti na zvolené cílové destinaci.

Dalšími významnými důvody neúčasti na ERASMU jsou nedůvěra v sebe sama či komunikační bariéra. Obě dvě obavy mohou být vyřešeny tím, že se podpoří nápad na vycestování na zahraniční mobilitu s přáteli z řad studentů v kombinaci se zdůrazněním možnosti účasti na intenzivním jazykovém kurzu, který pomáhá odstranit jazykové bariéry.

Dá se předpokládat, že dodržení výše zmíněných doporučení v kombinaci s vhodným způsobem oslovení studentů České zemědělské univerzity by mělo za následek zvýšení počtu studentů vyjíždějících na zahraniční mobility v rámci programu ERASMUS.

5 ZÁVĚR

Při analýze vlivu účasti zahraniční mobility na život studentů ČZU byl zjištěn pozitivní dopad na jazykové znalosti, schopnosti a dovednosti účastníků programu ERASMUS. Jedinou sledovanou oblastí, ve které nebyla zjištěna existence statisticky významné závislosti mezi sebehodnocením před a po účasti na programu ERASMUS, je počet cizích jazyků na začátečnické úrovni.

Po programu ERASMUS došlo ke snížení počtu jazykových znalostí na úrovni středně pokročilého uživatele a zároveň k růstu počtu zkušených či pokročilých uživatelů. Celkově měla v oblasti jazykových znalostí zahraniční mobilita za následek jednak zlepšení úrovně, jednak růst počtu cizích jazyků, jejichž znalostí studenti disponují.

Se zvýšením kvality a kvantity cizojazyčných znalostí koresponduje téměř 25% nárůst kladného sebehodnocení komunikačních dovedností po absolvování programu zahraniční mobility. V největší míře bylo po programu ERASMUS zaznamenáno zlepšení ohodnocení sebejistoty, kde nárůst činil 38,8 %. Následovala nezávislost s 32,4% nárůstem pozitivního hodnocení.

Zlepšení o 20 – 30 % bylo zaznamenáno u schopnosti rozhodovat se, výše zmíněných komunikačních dovedností, a u samostatnosti. Nárůst kladného sebehodnocení v rozmezí 10 – 20 % byl zjištěn u schopnosti spolupráce, přizpůsobení se, kreativity, ale také u schopnosti vedení druhých a schopnosti vyřešit problém. Do poslední zmíněné kategorie náleží také zodpovědnost, jejíž zlepšení bylo ze sledovaných dovedností nejmenší a to 11,4%.

Mezi účastníky programu a těmi, kteří se ho neúčastnili, byly vysledovány následující závislosti. Znalost 2 – 3 jazyků na začátečnické úrovni uvedl o 15,9 % větší podíl neúčastněných než účastníků před ERASMEM. Vzhledem k tomu, že komunikační bariéru uvedlo jako důvod neúčasti na programu ERASMUS 15 % neúčastněných, je možné předpokládat, že jazykové znalosti na nižší úrovni jsou jednou z příčin neúčasti na programu.

Z analýzy závislosti mezi počtem cizích jazyků na úrovni zkušeného uživatele bylo zjištěno, že 75 % neúčastněných neovládá na této úrovni žádný cizí jazyk, což je o 45,1 % více než účastníků po ERASMU. Po účasti na programu ERASMUS uvedlo znalost

1 cizího jazyka na úrovni zkušeného uživatele 62,4 % účastníků a znalost 2 jazyků na stejné úrovni 7,6 %. Účastníci po ERASMU ovládají více jazyků na úrovni zkušeného uživatele než ti, jenž se ERASMU neúčastnili.

Závislost mezi sebehodnocením dovedností nezúčastněných a zúčastněných po ERASMU byla zjištěna u komunikačních dovedností, schopnosti spolupráce, samostatnosti, sebejistoty a nezávislosti. V pozitivním hodnocení vyjmenovaných schopností a dovedností vždy převyšoval podíl účastníků po ERASMU nad podílem studentů bez účasti na programu zahraniční mobility. Nejmarkantnější rozdíl podílů pozitivního hodnocení byl zaznamenán u sebejistoty účastníků po ERASMU, která se 79,6 % převyšovala podíl nezúčastněných o 44,6 %.

Jak účastníci zahraniční mobility, tak nezúčastnění studenti připisují programu ERASMUS pozitivní vliv na uplatnění na evropském i českém trhu práce. V případě uplatnění na trhu práce ČR shledává účast na programu ERASMUS jako pozitivní celkem 147 studentů (74,62 %), v případě evropského trhu práce je to 167 studentů (84,77 %).

I přes zjištěné pozitivní účinky plynoucí z účasti na programech zahraniční mobility, se setkáváme se studenty, kteří se rozhodli této jedinečné příležitosti na zdokonalení jazykových znalostí a dovedností během svého studijního života nevyužít. Mnohdy je neúčast způsobena strachem z finanční náročnosti, pocitem komunikační bariéry či nedůvěry v sebe sama.

Pro zvýšení účasti je potřeba potenciální zájemce informovat o stipendiu, které pokrývá část životních nákladů spojených se studiem či prací v zahraničí. Upozornit je na možnost vycestovat na zahraniční mobilitu s přáteli ze školy, což by dodalo kuráž i studentům, kteří by se sami neodvážili. Snížit či odstranit strach z komunikační bariéry by bylo možné účastí na intenzivním jazykovém kurzu, který je nabízen v rámci programu ERASMUS. V neposlední řadě je vhodné zdůraznit přínosy účasti na programu, kterými jsou například získání nových zkušeností, zlepšení jazykových znalostí a nové zážitky.

Závěrem lze konstatovat, že účast na programu ERASMUS má kladný dopad na život studentů České zemědělské univerzity a tím pádem také na rozvoj lidských zdrojů v České republice.

6 POUŽITÉ ZDROJE

Písenné zdroje

- [1] DURĎÁKOVÁ, L. – NAVRÁTIL, M. *Mobilita mládeže 2006: 5 a 1/2 kroku k práci v zahraničí + příloha 7 možností jak do zahraničí*. 2. vyd. Uherské Hradiště: Klub přátel ICM ve spolupráci s Informačním centrem pro mládež Uherské Hradiště a EURES ČR, 2006. 43s. ISBN 80-239-8587-6.
- [2] FIALA, P. – PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.
- [3] HENDL, J. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. Vyd. 2., opr, Praha: Portál, 2006. s. 221 – 223. ISBN 80-7367-123-9.
- [4] HINDLS, R. et al. *Statistika pro ekonomy*. 8.vyd. Praha: PROFESSIONAL PUBLISHING, 2007. 417 s. ISBN 978-80-86946-43-6.
- [5] JANSON, K. – SCHOMBURG, H. – TEICHER, U. Bonn: Lemmens, 2009. ISBN 978-3-932306-96-9.
- [6] JEŽEK, F. *Strategic Management in Higher Education. In Educational Policy Studies in the Czech Republic*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 89-101. ISBN: 978-80-7380-024-6.
- [7] JÍLEK, J. – MRÁZ, J. – DUBSKÝ, S. *Příručka statistiky pro hospodářské pracovníky*. 1. vyd. Praha: SNTL, 1976.
- [8] KATRŇÁK, T. *Třídní analýza a sociální mobilita*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2005, 211 s. Studie. ISBN 80-7325-067-5.
- [9] KÖNIG, P. – LACINA, L. *Rozpočet a politiky Evropské unie, Příležitost pro změnu*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9.
- [10] KOTÁSEK, J. a kol. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha)*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001. ISBN 80-211-0372-8.
- [11] KOVÁŘ, P. – SLÁDEK, J. *Témata – Všeobecný přehled, Přijímací zkoušky na VŠ*. Praha: Fragment, 2011, s. 365. ISBN 978-80-253-1577-4.

- [12] *Lifelong Learning Programme: The ERASMUS Programme 2008/2009, A Statistical Overview*. Unit C1 "Higher Education; Erasmus", Directorate-General for Education and Culture, European Commission, Brussels. European Union, 2010.
- [13] MATĚJŮ, P. a kol. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. MŠMT ČR, 2009. ISBN 978-80-254-4519-8.
- [14] MELOUN, M. – MILITKÝ, J. *Statistická analýza experimentálních dat*. Praha: ACADEMIA, 2004. ISBN 80-200-1254-0.
- [15] MESSER, D. – WOLTER S. C. *Are student exchange programs worth it?* High Education, Volume 54, Number 5, 2007, s. 647-663. ISSN 0018-1560.
- [16] NOVÝ, I. – Alois SURYNEK. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1705-0.
- [17] PAPATSIBA, V. *Student mobility in Europe: an academic, cultural and mental journey? Some conceptual reflections and empirical findings*. In Malcolm Tight (Ed.) *International Perspectives on Higher Education Research: International Relations*, Vol 3. Elsevier Science/JAI Press, 2005, s. 29-65. ISBN: 978-0-7623-1244-3.
- [18] PECÁKOVÁ, I. – NOVÁK, I. – HERZMANN, J. *Pořizování a vyhodnocování dat ve výzkumech veřejného mínění*. Praha: VŠE, 2004, 146 s. ISBN 80-245-0753-6.
- [19] PERNICA, P. *Logistika (Supply Chain Management) pro 21. Století*. Praha: Radix, 2005. ISBN 80-86031-59-4.
- [20] PÍTROVÁ, L. – POMAHAČ, R. *Průvodce judikaturou Evropského soudního dvora*. Praha: Linde, 2000. 359 s. ISBN 80-7201-204-5.
- [21] SOROKIN, P. *Social Mobility*. New York: Harper & Brothers, 1927.
- [22] *Supporting report: the role of Erasmus in higher education*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. ISBN 978-92-79-26483-2.
- [23] SVATOŠOVÁ, L. – KÁBA, B. *Statistické metody II*. 1.vyd., 1. dotisk Praha. ČZU, Praha, 2008, 105 s. ISBN 978-80-213-1736-9.

- [24] SVATOŠOVÁ, L. – KÁBA, B. – PRÁŠILOVÁ, M. Zdroje a zpracování sociálních a ekonomických dat. Praha: ČZU 2006, ISBN 80-213-1189-4.
- [25] *The history of European cooperation in education and training, Europe in the making – an example.* Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006. 330 s. ISBN 92-894-8986-3.
- [26] TUČEK, M. a kol. *Dynamika české společnosti a osudy lidí na přelomu tisíciletí.* Praha : SLON, 2003. 428 s. ISBN 80-86429-22-9.
- [27] ZAHRADNÍČEK, T. *Slovník cizích slov.* TZ-one, 2013. s. 157. ISBN 978-80-87873-04-5.
- [28] Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů.* 22. 4. 1998. ISSN 1211-1244.
- [29] ZAR, J. H. *Biostatistical Analysis.* New Jersey: Prentice Hall, Inc. 199, s. 146 – 150. ISBN 0-13-081542-X.

Internetové články a zdroje

- [30] BÁNOVEC, Ladislav. Dokumenty o dalším vzdělávání a celoživotním učení. *MŠMT ČR – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.* [online]. 13.11.2007 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/dokumenty-o-dalsim-vzdelavani-a-celozivotnim-uceni-1?lang=1>
- [31] Boloňský proces: vytvoření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. *EUROPA.* [online]. 9.4.2010 [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11088_cs.htm
- [32] Erasmus – EUC. *NAEP – Národní agentura pro evropské vzdělávací programy.* [online]. © NAEP 2007-2014 [cit. 2013-11-17]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=36
- [33] Erasmus – Pracovní stáž. *NAEP – Národní agentura pro evropské vzdělávací programy.* [online]. © NAEP 2007-2014 [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=41

- [34] Erasmus pro všechny a vzdělávání pro růst a zaměstnanost. *Rada Evropské unie*. [online]. 15.2.2013 [cit. 2013-11-17]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/homepage/highlights/erasmus-for-all-and-education-for-growth-and-jobs?lang=cs>
- [35] Erasmus – Statistiky. *NAEP – Národní agentura pro evropské vzdělávací programy*. [online]. © NAEP 2007-2014 [cit. 2013-12-12]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=60&
- [36] EU odvrátila krizi financování pro Erasmus. *Evropská komise*. [online]. 17.12.2012 [cit. 2013-11-19]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/vassiliou/headlines/press-releases/2012/12/20121212-the-eu-averts-funding-crisis-for-erasmus_cs.htm
- [37] EVROPA (LLP/Erasmus 2007/8-2013/14). *Oddělení zahraničních styků VŠE v Praze*. [online]. 19.9.2013 [cit. 2013-11-19]. Dostupné z: <http://ozs.vse.cz/vymenne-pobyty-vyjizdeji/llp-erasmus/#financovani>
- [38] Final Commission Report on the implementation of the Socrates Programme 1995 – 1999. *European Commission*. [online]. [2000] [cit. 2013-11-17]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/education/erasmus/doc/publ/evalcareer.pdf>
- [39] Foundation findings: Mobilita v Evropě – cesta vpřed. *Eurofound*. [online]. 21.5.2009 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0703_cs.htm
- [40] Chvála Erasmu. *Presseurop*. [online]. 5.10.2012 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: <http://www.presseurop.eu/cs/content/editorial/2817961-chvala-erasmu>
- [41] Jaký je vztah mezi EQF a rámcem pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (EHEA)? *Národní ústav odborného vzdělávání*. [online]. © 2008 NÚOV [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/jaky-je-vztah-mezi-eqf-a-ramcem-pro-evropsky-prostor>
- [42] JOHÁNEK, Jiří. Dlouhodobé záměry a jejich aktualizace (rozvojové programy). *MŠMT ČR – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online]. © 2013 – 2014 MŠMT [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/dlouhodobé-zamery-a-jejich-aktualizace-rozvojove-programy>

- [43] KOHOUTEK, Rudolf. Novověká filozofie, psychologie a pedagogika do r. 1776. *Psychologie v teorii a praxi*. [online]. 1.1.2009 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0901/novoveka-filozofie-psychologie-a-pedagogika-do-r-1776>
- [44] Koncepce reformy vysokého školství. *MŠMT ČR – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online]. [2004] [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/bila_kniha/Koncepce_reformy_VS_2004.pdf
- [45] Kvalifikační úrovně EQF. *Národní ústav odborného vzdělávání*. [online]. © 2008 NÚOV [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/kvalifikacni-urovne-eqf>
- [46] Mobilita obyvatel. *Europass*. [online]. [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://www.europass.cz/vzdelavani-v-eu/mobilita-obyvatel/>
- [47] On the way to ERASMUS +; A Statistical Overview of the ERASMUS Programme in 2011-12. *European Commission – Education and Training*. [online]. [2013] [cit. 2013-11-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/education/library/reports/erasmus1112_en.pdf
- [48] Press releases database: Časté otázky týkající se programu Erasmus a jeho rozpočtu. *EUROPA*. [online]. 16.10.2012 [cit. 2013-11-17]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-785_cs.htm
- [49] Strategie rozvoje terciárního vzdělávání. *MŠMT ČR – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online]. 15.7.2003 [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/strategie-rozvoje-terciarniho-vzdelavani>
- [50] Strukturální fondy. *MŠMT ČR – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online]. © 2013 – 2014 MŠMT [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy>
- [51] Úřední věstník EU: ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY č 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí akční program v oblasti celoživotního učení. *EUR-Lex: Access to European Union law*. [online]. [cit. 2013-11-17]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0045:0068:CS:PDF>

- [52] Výroční zpráva o činnosti ČZU v Praze za rok 2012. *Česká zemědělská univerzita v Praze*. [online]. © 2007+ – [cit. 2013-12-12]. Dostupné z:
<http://www.czu.cz/cs/?r=2933>
- [53] Vytváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. *Boloňský proces*. [online]. [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/>
- [54] Vzdělávání v EU. *Europass*. [online]. [cit. 2013-12-10]. Dostupné z:
<http://www.europass.cz/vzdelavani-v-eu/>
- [55] Základní informace o Evropské unii. *EUROPA*. [online]. © Evropská unie, 1995-2014 [cit. 2013-12-02]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/index_cs.htm

Internetové stránky

- [56] *European Commission* [online]. 2013 [cit. 2013-11-17]. Dostupné z:
<http://ec.europa.eu>
- [57] *European Parliament* [online]. 2013 [cit. 2013-11-18]. Dostupné z:
<http://www.europarl.europa.eu>
- [58] *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT)* [online]. 2013 [cit. 2013-11-13]. Dostupné z:
<http://www.msmt.cz>
- [59] *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy (NAEP)* [online]. 2013 [cit. 2013-11-15]. Dostupné z:
<http://www.naep.cz>

7 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

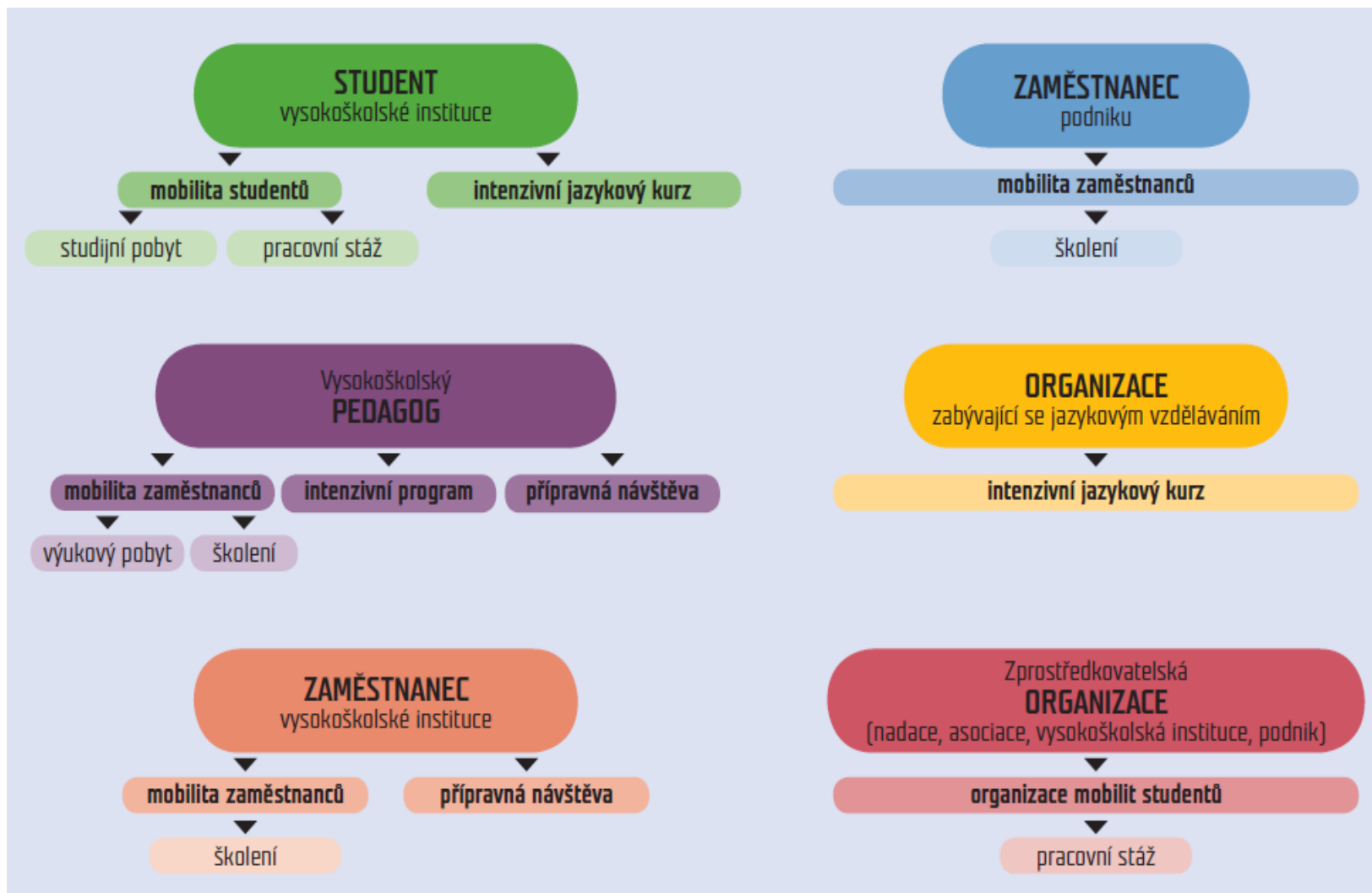
Obrázek č. 1: Klíčové okamžiky evropské integrace ve vzdělávání	19
Obrázek č. 2: Možnosti vysokoškolských studentů v rámci programu ERASMUS	25
Obrázek č. 3: Fáze programu ERASMUS	27
Tabulka č. 1: Schéma kontingenční tabulky	13
Tabulka č. 2: Znalost jazyků dle úrovně PŘED/PO/BEZ ERASMU	44
Tabulka č. 3: Sebehodnocení schopností a dovedností PŘED/PO/BEZ ERASMU	46
Tabulka č. 4: Hlavní motivace PRO ÚČAST na programu ERASMUS	47
Tabulka č. 5: Hlavní důvod PRO NEÚČAST na programu ERASMUS	48
Tabulka č. 6: Hodnocení vlivu programu ERASMUS na uplatnění na evropském a českém trhu práce	48
Tabulka č. 7: Wilcoxonův test – počet jazyků	49
Tabulka č. 8: Rozsah – počet jazyků	49
Tabulka č. 9: Wilcoxonův test – počet jazyků podle úrovně	51
Tabulka č. 10: Rozsah – počet jazyků podle úrovně	51
Tabulka č. 11: Mann Whitney testování hypotéz o počtu cizích jazyků	52
Tabulka č. 12: χ^2 -test pro nezávislost pohlaví a účasti	55
Tabulka č. 13: Výsledky testování závislosti mezi počtem cizích jazyků na různých úrovních před, po nebo bez programu ERASMUS	56
Tabulka č. 14: Závislost a její síla – počet jazyků na úrovni A před/bez ERASMU	57
Tabulka č. 15: Asociační tabulka – počet jazyků A před/bez ERASMU	57
Tabulka č. 16: Závislost a její síla – počet jazyků na úrovni C po/bez ERASMU	58
Tabulka č. 17: Kontingenční tabulka – počet jazyků C po/bez ERASMU	58
Tabulka č. 18: Závislost a její síla – počet jazyků na úrovni B před/po ERASMU	58
Tabulka č. 19: Kontingenční tabulka – počet jazyků B před/po ERASMU	59
Tabulka č. 20: Závislost a její síla – počet jazyků na úrovni C před/po ERASMU	59
Tabulka č. 21: Kontingenční tabulka – počet jazyků C před/po ERASMU	59
Tabulka č. 22: Závislost a její síla – počet jazyků na všech úrovních celkem před/po ERASMU	60
Tabulka č. 23: Kontingenční tabulka – počet jazyků na všech úrovních celkem před/po ERASMU	60
Tabulka č. 24: Výsledky testování závislosti mezi sebehodnocením vybraných schopností a dovedností před, po nebo bez programu ERASMUS	61

Tabulka č. 25: Závislost a její síla – sebehodnocení komunikačních dovedností po/bez ERASMU	63
Tabulka č. 26: Kontingenční tabulka – sebehodnocení komunikačních dovedností po/bez ERASMU	63
Tabulka č. 27: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti spolupráce po/bez ERASMU	64
Tabulka č. 28: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti spolupráce po/bez ERASMU	64
Tabulka č. 29: Závislost a její síla – sebehodnocení samostatnosti po/bez ERASMU	65
Tabulka č. 30: Kontingenční tabulka – sebehodnocení samostatnosti po/bez ERASMU ...	65
Tabulka č. 31: Závislost a její síla – sebehodnocení sebejistoty po/bez ERASMU	66
Tabulka č. 32: Kontingenční tabulka – sebehodnocení sebejistoty po/bez ERASMU	66
Tabulka č. 33: Závislost a její síla – sebehodnocení nezávislosti po/bez ERASMU	67
Tabulka č. 34: Kontingenční tabulka – sebehodnocení nezávislosti po/bez ERASMU	67
Tabulka č. 35: Závislost a její síla – sebehodnocení komunikačních dovedností před/po ERASMU	68
Tabulka č. 36: Kontingenční tabulka – sebehodnocení komunikačních dovedností před/po ERASMU	68
Tabulka č. 37: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti rozhodovat se před/po ERASMU	69
Tabulka č. 38: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti rozhodovat se před/po ERASMU	69
Tabulka č. 39: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti vyřešit problém před/po ERASMU	70
Tabulka č. 40: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti vyřešit problém před/po ERASMU	70
Tabulka č. 41: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti vést druhé před/po ERASMU	71
Tabulka č. 42: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti vést druhé před/po ERASMU	71
Tabulka č. 43: Závislost a její síla – sebehodnocení schopnosti spolupráce před/po ERASMU	72
Tabulka č. 44: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti spolupráce před/po ERASMU	72

Tabulka č. 45: Závislost a její síla – sebehodnocení schopností přizpůsobit se před/po ERASMU	73
Tabulka č. 46: Kontingenční tabulka – sebehodnocení schopnosti přizpůsobit se před/po ERASMU	73
Tabulka č. 47: Závislost a její síla – sebehodnocení zodpovědnosti před/po ERASMU.....	74
Tabulka č. 48: Kontingenční tabulka – sebehodnocení zodpovědnosti před/po ERASMU	74
Tabulka č. 49: Závislost a její síla – sebehodnocení kreativity před/po ERASMU.....	75
Tabulka č. 50: Kontingenční tabulka – sebehodnocení kreativity před/po ERASMU	75
Tabulka č. 51: Závislost a její síla – sebehodnocení samostatnosti před/po ERASMU	76
Tabulka č. 52: Kontingenční tabulka – sebehodnocení samostatnosti před/po ERASMU	76
Tabulka č. 53: Závislost a její síla – sebehodnocení sebejistoty před/po ERASMU.....	77
Tabulka č. 54: Kontingenční tabulka – sebehodnocení sebejistoty před/po ERASMU	77
Tabulka č. 55: Závislost a její síla – sebehodnocení nezávislosti před/po ERASMU	78
Tabulka č. 56: Kontingenční tabulka – sebehodnocení nezávislosti před/po ERASMU.....	78
Graf č. 1: Vývoj počtu studentů zapojených do mobility ERASMUS 1987–2013	32
Graf č. 2: Počet vyjíždějících a přijíždějících studentů v roce 2011/12.....	33
Graf č. 3: Podíl studijní a pracovní mobility na celkové mobilitě studentů.....	34
Graf č. 4: Průměrná délka studentské mobility ERASMUS od roku 1994 (v měs.).....	35
Graf č. 5: Vysokoškolské instituce zapojené do mobility studentů a zaměstnanců ERASMUS od roku 2003	36
Graf č. 6: Účast studentů na EILC od roku 2005/06.....	37
Graf č. 7: ERASMUS decentralizované fondy dle typu v roce 2011/12	38
Graf č. 8: Pohlaví respondentů.....	42
Graf č. 9: Současný vztah respondentů k ČZU	42
Graf č. 10: Účast na druhu z programů ERASMUS	43
Graf č. 11: Účast během stupně studia.....	43
Graf č. 12: Mann Whitney test – účast a schopnost rozhodovat se.....	53
Graf č. 13: Mann Whitney test – účast a sebejistota	54

8 SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1: Aktivity programu ERASMUS, účastníci a poskytovatelé
- Příloha č. 2: Pořadí zemí EU dle počtu studentů vyslaných na ERASMUS v letech 2010/11, 2011/12; Podíl VŠ populace na ERASMU v zemích EU
- Příloha č. 3: ERASMUS program 2011/2012 – 100 vysokoškolských institucí vysílajících nejvíce studentů na studijní i pracovní mobilitu
- Příloha č. 4: Vývoj mobility studentů ERASMUS v ČR (1998/99 – 2011/12)
- Příloha č. 5: Vývoj mobility studentů v rámci programu ERASMUS na ČZU
- Příloha č. 6: Dotazník
- Příloha č. 7: Jiné cizí jazyky
- Příloha č. 8: Výpočet závislosti mezi pohlavím a účastí
- Příloha č. 9: Wilcoxonův test a rozsah u vybraných schopností a dovedností
- Příloha č. 10: Výsledky testování hypotéz o rozdílech v sebehodnocení schopností a dovedností podle kategorií účasti
- Příloha č. 11: Asociační tabulka, účast na ERASMU podle pohlaví

Příloha č. 1: Aktivity programu ERASMUS, účastníci a poskytovatelé

Zdroj: NAEP [59]

Příloha č. 2: Pořadí zemí EU dle počtu studentů vyslaných na ERASMUS v letech 2010/11, 2011/12; Podíl VŠ populace na ERASMU v zemích EU

Stát	Vyslaní studenti ERASMUS 2010/11	Vyslaní studenti ERASMUS 2011/12	Populace VŠ studentů 2011	Meziroční změna ERASMUS studentů	% VŠ populace na ERASMU
ES	36193	1 39545	1950500	11 9,26%	6 1,86%
DE	30274	2 33363	2763100	9 10,20%	20 1,10%
FR	31747	3 33269	2259400	21 4,79%	14 1,41%
IT	22031	4 23377	1967600	20 6,11%	18 1,12%
PL	14234	5 15315	2080300	16 7,59%	25 0,68%
UK	12833	6 13662	2492300	18 6,46%	31 0,51%
TR	10095	7 11826	3817100	6 17,15%	32 0,26%
NL	8590	8 9310	780000	15 8,38%	19 1,10%
BE	6824	9 7091	462400	24 3,91%	11 1,48%
CZ	6433	10 7004	446200	13 8,88%	12 1,44%
PT	5964	11 6484	396300	14 8,72%	9 1,50%
AT	5216	12 5590	361800	17 7,17%	13 1,44%
FI	5081	13 5272	308300	26 3,76%	8 1,65%
RO	4604	14 4578	871800	30 -0,56%	29 0,53%
HU	4164	15 4361	381900	22 4,73%	21 1,09%
GR	3437	16 3591	660700	23 4,48%	30 0,52%
SE	3160	17 3573	463500	7 13,07%	26 0,68%
LT	3417	18 3548	187100	25 3,83%	7 1,83%
DK	2768	19 3315	258900	4 19,76%	23 1,07%
IE	2511	20 2754	196300	10 9,68%	17 1,28%
CH	N/A	21 2714	257700	1 N/A	1 N/A
SK	2458	22 2685	226300	12 9,24%	22 1,09%
LV	4164	23 2194	103900	33 -47,31%	4 4,01%
BG	1837	24 1852	285300	28 0,82%	28 0,64%
SI	1480	25 1735	107100	5 17,23%	16 1,38%
NO	1529	26 1690	229700	8 10,53%	27 0,67%
EE	1028	27 1092	69100	19 6,23%	10 1,49%
HR	235	28 882	154000	3 275,32%	33 0,15%
LU	441	29 450	5400	27 2,04%	3 8,17%
IS	263	30 261	18800	31 -0,76%	15 1,40%
CY	264	31 257	32100	32 -2,65%	24 0,82%
MT	N/A	32 149	11400	2 N/A	2 N/A
LI	38	33 38	1000	29 0,00%	5 3,80%

Zdroj: Autor na základě dat Evropské komise, NAEP [56, 59]

Vysvětlivky: % VŠ populace na ERASMU je E10-11 děleno VŠ populace 2011
Vysvětlivka: MT a CH pouze s E11-12

Příloha č. 3: ERASMUS program 2011/2012 – 100 vysokoškolských institucí vysílajících nejvíce studentů na studijní i pracovní mobilitu

Pořadí	Země	Jméno vysokoškolské instituce	Počet vyslaných studentů
1	ES	UNIVERSIDAD DE GRANADA	2101
2	ES	UNIVERSIDAD COMPLUTENSE DE MADRID	2065
3	IT	UNIVERSITÀ DI BOLOGNA	1713
4	ES	UNIVERSIDAD DE SEVILLA	1694
5	ES	UNIVERSITAT DE VALENCIA (ESTUDI GENERAL) UVEG	1532
6	ES	UNIVERSIDAD POLITÉCNICA DE VALENCIA	1466
7	PL	UNIWERSYTET WARSZAWSKI	1349
8	IT	UNIVERSITA' DEGLI STUDI DI ROMA 'LA SAPIENZA'	1213
9	IT	UNIVERSITA' DEGLI STUDI DI PADOVA	1195
10	SI	UNIVERZA V LJUBLJANI	1188
11	CZ	UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE	1172
12	ES	UNIVERSIDAD POLITECNICA DE MADRID (UPM)	1142
13	AT	UNIVERSITAET WIEN	1103
14	ES	UNIVERSIDAD AUTONOMA DE MADRID	1031
15	CZ	MASARYKOVA UNIVERZITA	1029
16	ES	UNIVERSITAT DE BARCELONA	1002
17	ES	UNIVERSITAT POLITÉCNICA DE CATALUÑA	1001
18	DE	TECHNISCHE UNIVERSITAET MUENCHEN	922
19	ES	UNIVERSIDAD CARLOS III DE MADRID	912
20	ES	UNIVERSIDAD DE ZARAGOZA	911
21	ES	UNIVERSIDAD DE VALLADOLID	891
22	ES	UNIVERSIDAD DEL PAIS VASCO/EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEA	881
23	PL	UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU	871
24	ES	UNIVERSIDAD DE MALAGA	848
25	DK	AARHUS UNIVERSITET	846
26	PL	UNIWERSYTET JAGIELLONSKI	841
27	IT	UNIVERSITA' DEGLI STUDI DI TORINO	827
28	PT	UNIVERSIDADE DO PORTO	824
29	NL	UNIVERSITEIT MAASTRICHT	817
30	ES	UNIVERSIDAD DE CORDOBA	805
31	DE	WESTFAELISCHE WILHELMS-UNIVERSITAET MUENSTER	755
32	IT	POLITECNICO DI MILANO	753
33	IT	UNIVERSITA' DEGLI STUDI DI NAPOLI FEDERICO II	745
34	ES	UNIVERSIDAD DE SALAMANCA	736
35	DE	LUDWIG-MAXIMILIANS-UNIVERSITAET MUENCHEN	728
36	ES	UNIVERSIDAD DE CÁDIZ	720
37	BE	UNIVERSITEIT GENT	719
38	ES	UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA	714
39	LT	VYTAUTO DIDZIOJO UNIVERSITETAS	714
40	DE	ALBERT-LUDWIGS-UNIVERSITÄT FREIBURG IM BREISGAU	711
41	PL	UNIWERSYTET WROCLAWSKI	709
42	DE	HUMBOLDT-UNIVERSITAET ZU BERLIN	704
43	IT	UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI MILANO	696
44	GR	ARISTOTELEIO PANEPISTIMIO THESSALONIKIS	692
45	DE	JOHANNES GUTENBERG-UNIVERSITAET MAINZ	690
46	ES	UNIVERSIDAD DE MURCIA	689
47	DE	RUPRECHT-KARLS-UNIVERSITAET HEIDELBERG	683
48	ES	UNIVERSIDAD DE CASTILLA-LA MANCHA	681
49	ES	UNIVERSIDAD DE LAS PALMAS DE GRAN CANARIA	680
50	ES	UNIVERSIDADE DE VIGO	667

Pokračování přílohy č. 3

51	SK	UNIVERZITA KOMENSKEHO V BRATISLAVE	646
52	IT	UNIVERSITA' DEGLI STUDI DI FIRENZE	643
53	BE	KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN	635
54	FR	UNIVERSITE DE LORRAINE	634
55	BE	UNIVERSITÉ CATHOLIQUE DE LOUVAIN	625
56	FR	UNIVERSITÉ DE STRASBOURG	615
57	IT	UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI GENOVA	607
58	ES	UNIVERSIDAD DE SANTIAGO DE COMPOSTELA	605
59	DE	GEORG-AUGUST-UNIVERSITÄT GOETTINGEN	603
60	DE	UNIVERSITÄT LEIPZIG	600
61	DE	TECHNISCHE UNIVERSITÄT DRESDEN	594
62	DE	FREIE UNIVERSITÄT BERLIN	591
63	LT	VILNIAUS UNIVERSITETAS	589
64	ES	UNIVERSIDAD DE EXTREMADURA	583
65	HU	BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM	574
66	NL	RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN	570
67	DE	UNIVERSITÄT ZU KOELN	569
68	ES	UNIVERSIDAD DE ALICANTE	566
69	ES	UNIVERSIDAD PABLO DE OLAVIDE	563
70	IT	UNIVERSITA' COMMERCIALE 'LUIGI BOCCONI'	555
71	GR	ETHNIKO KAI KAPODISTIRIAKO PANEPISTIMIO ATHINON	555
72	DK	KOEBENHAVNS UNIVERSITET	543
73	IT	UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI CAGLIARI	538
74	NL	HANZEHOGESCHOOL GRONINGEN	538
75	TR	ANADOLU UNIVERSITESI	538
76	ES	UNIVERSIDAD DE OVIEDO	537
77	ES	UNIVERSIDAD DE ALMERÍA	533
78	ES	UNIVERSIDAD DE HUELVA	530
79	IT	POLITECNICO DI TORINO	530
80	FR	UNIVERSITE DE NANTES	530
81	DE	UNIVERSITÄT MANNHEIM	529
82	IT	UNIVERSITA' DI PISA	528
83	PL	UNIwersytet Łódźki	527
84	BE	UNIVERSITÉ LIBRE DE BRUXELLES	523
85	IT	UNIVERSITÀ CATTOLICA DEL SACRO CUORE - MILANO	517
86	HU	EOTVOS LORAND TUDOMANYEGYETEM	516
87	UK	THE UNIVERSITY OF NOTTINGHAM	509
88	PT	UNIVERSIDADE TÉCNICA DE LISBOA	505
89	CZ	UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI	502
90	IE	UNIVERSITY OF LIMERICK	499
91	IT	UNIVERSITA' DEGLI STUDI DI PALERMO	495
92	DE	UNIVERSITÄT HAMBURG	488
93	FI	HELSINGIN YLIOPISTO	488
94	TR	ANKARA UNIVERSITESI	486
95	PT	UNIVERSIDADE NOVA DE LISBOA	477
96	ES	UNIVERSIDAD DE JAEN	475
97	IT	UNIVERSITA DEGLI STUDI DI SASSARI	472
98	ES	UNIVERSIDAD DE A CORUNA	472
99	IT	UNIVERSITA' DEGLI STUDI ROMA TRE	472
100	DK	HANDELSHØJSKOLEN I KØBENHAVN	471

Zdroj: Evropská komise [56]

Příloha č. 4: Vývoj mobility studentů ERASMUS v ČR (1998/99 – 2011/12)

STUDIJNÍ mobilita	Příjezdy		Výjezdy	
	Počet	Meziroční změna	Počet	Meziroční změna
1998/1999	243	-	879	-
1999/2000	461	89,7%	1 249	42,1%
2000/2001	552	19,7%	2 001	60,2%
2001/2002	732	32,6%	2 533	26,6%
2002/2003	971	32,7%	3 002	18,5%
2003/2004	1 298	33,7%	3 589	19,6%
2004/2005	1 945	49,8%	4 178	16,4%
2005/2006	2 613	34,3%	4 725	13,1%
2006/2007	3 058	17,0%	5 079	7,5%
2007/2008	3 408	11,4%	5 335	5,0%
2008/2009	3 764	10,4%	5 440	2,0%
2009/2010	4 137	9,9%	5 338	-1,9%
2010/2011	4 596	11,0%	5 589	4,7%
2011/2012	5 043	9,7%	6 059	8,4%
CELKEM	32 821		54 996	

PRACOVNÍ mobilita	Příjezdy		Výjezdy	
	Počet	Meziroční změna	Počet	Meziroční změna
2007/2008	311	-	252	-
2008/2009	407	30,9%	605	140,1%
2009/2010	479	17,7%	637	5,3%
2010/2011	602	25,7%	844	32,5%
2011/2012	791	31,4%	945	12,0%
CELKEM	2 590		3 283	

Zdroj: NAEP [35]

Příloha č. 5: Vývoj mobility studentů v rámci programu ERASMUS na ČZU

	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Vyjíždějící	39	46	79	144	205	226	286	234	247	247	264	268	287
Přijíždějící	12	18	35	64	98	120	136	186	249	240	285	290	347
Celkem	51	64	114	208	303	346	422	420	496	487	549	558	643

Zdroj: Autor na základě dat z Výroční zprávy o činnosti ČZU v Praze za rok 2012 [52]

Příloha č. 6: Dotazník

Vážení studenti a absolventi ČZU,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku na téma ERASMUS, který je anonymní a všechna získaná data budou sloužit jako podklad pro šetření v mé diplomové práci s názvem „Analýza vlivu programu zahraniční mobility ERASMUS n život studentů ČZU“.

Předem děkuji za vyplnění

Lucie Svobodová

*Povinné otázky

1. Jaký je Váš současný vztah k ČZU?*

(Vyberte jednu možnost; nejedná se o nejvyšší dosažený stupeň vzdělání)

- Student bakalářského stupně
- Absolvent bakalářského stupně
- Student magisterského stupně
- Absolvent magisterského stupně
- Student doktorského stupně
- Absolvent doktorského stupně
- Žádný

→ Děkuji Vám za ochotu, ale dotazník zde pro Vás končí, je zaměřen pouze na studenty a absolventy ČZU.

2. Kterého z programů ERASMUS jste se zúčastnil-a?*

(Možno označit více možností zároveň)

- EILC – jazykového kurzu
- Studijní mobility
- Pracovní mobility
- Žádného, ale mám to v plánu
- Žádného a nemám to v plánu

Otázky č. 3 – 6 jsou zaměřené na sebehodnocení PŘED pobytem ERASMUS a zároveň na aktuální sebehodnocení těch, jenž se programu neúčastnili

3. Jaké cizí jazyky jste ovládal-a PŘED programem ERASMUS / ovládáte na úrovni A (uživatel základů jazyka - začátečník)?*

(Možno označit více možností zároveň)

- Anglický
- Německý
- Ruský
- Francouzský
- Italský
- Španělský
- Žádný
- Jiný, jaký

Pokračování přílohy č. 6

4. Jaké cizí jazyky jste ovládal-a PŘED programem ERASMUS / ovládáte na úrovni B (samostatný uživatel – středně pokročilý)?*

(Možno označit více možností zároveň)

- Anglický Německý Ruský Francouzský
 Italský Španělský Žádný
 Jiný, jaký

5. Jaké cizí jazyky jste ovládal-a PŘED programem ERASMUS / ovládáte na úrovni C (zkušený uživatel - pokročilý)?*

(Možno označit více možností zároveň)

- Anglický Německý Ruský Francouzský
 Italský Španělský Žádný
 Jiný, jaký

6. Jaké je Vaše sebehodnocení v následujících oblastech (PŘED programem ERASMUS / aktuální)?*

(V každém řádku vyberte 1 z možností; 1 pozitivní, 2 spíše pozitivní, 3 neutrální, 4 spíše negativní, 5 negativní)

	1	2	3	4	5
Komunikační dovednosti	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost rozhodovat se	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost vyřešit problém	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost vést druhé	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost spolupráce	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost přizpůsobit se	☐	☐	☐	☐	☐
Zodpovědnost	☐	☐	☐	☐	☐
Kreativita	☐	☐	☐	☐	☐
Samostatnost	☐	☐	☐	☐	☐
Sebejistota	☐	☐	☐	☐	☐
Nezávislost	☐	☐	☐	☐	☐

Pokračování přílohy č. 6

Otázky č. 7 – 11 jsou určeny pouze pro ty, jenž se programu ERASMUS účastnili, ostatní, prosím, pokračovat otázkou č. 12

7. Jaké cizí jazyky ovládáte PO programu ERASMUS na úrovni A (uživatel základů jazyka - začátečník)?

(Možno označit více možností zároveň)

Anglický Německý Ruský Francouzský

Italský Španělský Žádný

Jiný, jaký

8. Jaké cizí jazyky ovládáte PO programu ERASMUS na úrovni B (samostatný uživatel – středně pokročilý)?

(Možno označit více možností zároveň)

Anglický Německý Ruský Francouzský

Italský Španělský Žádný

Jiný, jaký

9. Jaké cizí jazyky ovládáte PO programu ERASMUS na úrovni C (zkušený uživatel - pokročilý)?

(Možno označit více možností zároveň)

Anglický Německý Ruský Francouzský

Italský Španělský Žádný

Jiný, jaký

10. Jaké je Vaše sebehodnocení v následujících oblastech (PO programu ERASMUS)?

(V každém řádku vyberte 1 z možností; 1 pozitivní, 2 spíše pozitivní, 3 neutrální, 4 spíše negativní, 5 negativní)

	1	2	3	4	5
Komunikační dovednosti	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost rozhodovat se	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost vyřešit problém	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost vést druhé	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost spolupráce	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost přizpůsobit se	☐	☐	☐	☐	☐

Pokračování přílohy č. 6

	1	2	3	4	5
Zodpovědnost	☐	☐	☐	☐	☐
Kreativita	☐	☐	☐	☐	☐
Samostatnost	☐	☐	☐	☐	☐
Sebejistota	☐	☐	☐	☐	☐
Nezávislost	☐	☐	☐	☐	☐

11. Během kterého stupně studia jste se účastnil-a programu ERASMUS?

(Vyberte jednu možnost)

- Bakalářského
- Magisterského
- Doktorského
- Jiného, jakého → Rozepište v případě několika programů zasahujících do více stupňů

Otázky pro všechny

12. Co je podle Vás hlavní motivací pro účast na programu ERASMUS?*

(Vyberte jednu možnost)

- Osamostatnění
- Rozšíření vědomostí
- Poznávání cizí kultury
- Cestování
- Zvědavost
- Stipendium
- Zážitky
- Poznání jiného systému výuky
- Poznávání nových lidí
- Nové zkušenosti
- Zlepšení jazykových znalostí
- Jiný, jaký

13. Co je podle Vás hlavním důvodem pro neúčast na programu ERASMUS?*

(Vyberte jednu možnost)

- Finanční náročnost
- Cizí prostředí
- Strach z odloučení od rodiny
- Strach z odloučení od přátel
- Komunikační bariéra
- Nedůvěra v sebe sama
- Strach z odloučení od přítele / přítelkyně
- Jiný, jaký

Pokračování přílohy č. 6

14. Jaký má podle Vás účast na programu ERASMUS vliv na uplatnění v ČR?*

(Vyberte jednu možnost)

- Pozitivní
- Nemá vliv
- Negativní

15. Jaký má podle Vás účast na programu ERASMUS vliv na uplatnění na evropském trhu práce (mimo ČR)?*

(Vyberte jednu možnost)

- Pozitivní
- Nemá vliv
- Negativní

16. Jste:*

(Vyberte jednu možnost)

- Muž
- Žena

17. Věk:*

(číslo)

Příloha č. 7: Jiné cizí jazyky

	ÚČAST								NEÚČAST			
	PŘED				PO				BEZ			
	A	B	C	SUM	A	B	C	SUM	A	B	C	SUM
Dánský	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Finský	0	0	0	0	3	0	0	3	0	0	0	0
Holandský	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Chorvatský	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0
Islandský	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0
Katalánský	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0
Lotyšský	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Maďarský	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Norský	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Polský	0	0	0	0	2	1	0	3	0	0	0	0
Portugalský	1	0	0	1	8	1	1	10	0	0	0	0
Řecký	0	0	0	0	6	0	0	6	0	0	0	0
Slovinský	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0
Švédský	0	0	0	0	3	0	0	3	0	0	0	0
Turecký	0	0	0	0	4	1	0	5	0	0	0	0

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Příloha č. 8: Výpočet závislosti mezi pohlavím a účastí

Testování normálního rozdělení proměnných pohlaví a účast

Pohlaví			Statistic	Std. Error	Z-value	Splněná podmínka normality (-1,96 < Z-value < 1,96)
Účast na některém programu ERASMUS	Muž	Skewness	-2,300	,322	-7,1484	NE
		Kurtosis	3,413	,634	5,38677	NE
	Žena	Skewness	-1,281	,203	-6,2959	NE
		Kurtosis	-,365	,404	-0,9031	ANO

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Nebyla splněna podmínka normality. Pro výpočet bude použit neparametrický test.

Příloha č. 9: Wilcoxonův test a rozsah u vybraných schopností a dovedností

		N	Mean Rank	Sum of Ranks
PO Komunikační dovednosti - PŘED Komunikační dovednosti	Negative Ranks	15 ^a	47,10	706,50
	Positive Ranks	77 ^b	46,38	3571,50
	Ties	65 ^c		
	Total	157		
PO Schopnost rozhodovat se - PŘED Schopnost rozhodovat se	Negative Ranks	12 ^a	37,83	454,00
	Positive Ranks	70 ^b	42,13	2949,00
	Ties	75 ^c		
	Total	157		
PO Schopnost vyřešit problém - PŘED Schopnost vyřešit problém	Negative Ranks	12 ^a	30,00	360,00
	Positive Ranks	52 ^b	33,08	1720,00
	Ties	93 ^c		
	Total	157		
PO Schopnost vést druhé - PŘED Schopnost vést druhé	Negative Ranks	12 ^a	40,54	486,50
	Positive Ranks	55 ^b	32,57	1791,50
	Ties	90 ^c		
	Total	157		
PO Schopnost spolupráce - PŘED Schopnost spolupráce	Negative Ranks	18 ^a	35,00	630,00
	Positive Ranks	55 ^b	37,65	2071,00
	Ties	84 ^c		
	Total	157		
PO Schopnost přizpůsobit se - PŘED Schopnost přizpůsobit se	Negative Ranks	15 ^a	35,83	537,50
	Positive Ranks	55 ^b	35,41	1947,50
	Ties	87 ^c		
	Total	157		
PO Zodpovědnost - PŘED Zodpovědnost	Negative Ranks	14 ^a	26,89	376,50
	Positive Ranks	44 ^b	30,33	1334,50
	Ties	99 ^c		
	Total	157		
PO Kreativita - PŘED Kreativita	Negative Ranks	9 ^a	34,33	309,00
	Positive Ranks	52 ^b	30,42	1582,00
	Ties	96 ^c		
	Total	157		
PO Samostatnost - PŘED Samostatnost	Negative Ranks	19 ^a	42,26	803,00
	Positive Ranks	71 ^b	46,37	3292,00
	Ties	67 ^c		
	Total	157		
PO Sebejistota - PŘED Sebejistota	Negative Ranks	16 ^a	62,47	999,50
	Positive Ranks	93 ^b	53,72	4995,50
	Ties	48 ^c		
	Total	157		
PO Nezávislost - PŘED Nezávislost	Negative Ranks	13 ^a	58,46	760,00
	Positive Ranks	84 ^b	47,54	3993,00
	Ties	60 ^c		
	Total	157		

a. PO < PŘED

b. PO > PŘED

c. PO = PŘED

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

	PO Komunikační dovednosti - PŘED Komunikační dovednosti	PO Schopnost rozhodovat se - PŘED Schopnost rozhodovat se	PO Schopnost vyřešit problém - PŘED Schopnost vyřešit problém	PO Schopnost vést druhé - PŘED Schopnost vést druhé	PO Schopnost spolupráce - PŘED Schopnost spolupráce	PO Schopnost přizpůsobit se - PŘED Schopnost přizpůsobit se	PO Zodpovědnost - PŘED Zodpovědnost	PO Kreativita - PŘED Kreativita	PO Samostatnost - PŘED Samostatnost	PO Sebejistota - PŘED Sebejistota	PO Nezávislost - PŘED Nezávislost
Z Asymp. Sig. (2- tailed)	-5,996 ^a ,000	-6,221 ^a ,000	-5,057 ^a ,000	-4,351 ^a ,000	-4,219 ^a ,000	-4,312 ^a ,000	-3,997 ^a ,000	-4,839 ^a ,000	-5,242 ^a ,000	-6,245 ^a ,000	-6,059 ^a ,000

a. Based on negative ranks.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of Komunikační dovednosti is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,899	Retain the null hypothesis.
2	The distribution of Schopnost rozhodovat se is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,977	Retain the null hypothesis.
3	The distribution of Schopnost vyřešit problém is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,613	Retain the null hypothesis.
4	The distribution of Schopnost vést druhé is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,325	Retain the null hypothesis.
5	The distribution of Schopnost spolupráce is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,119	Retain the null hypothesis.
6	The distribution of Schopnost přizpůsobit se is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,300	Retain the null hypothesis.

7	The distribution of Zodpovědnost is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,372	Retain the null hypothesis.
8	The distribution of Kreativita is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,892	Retain the null hypothesis.
9	The distribution of Samostatnost is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,885	Retain the null hypothesis.
10	The distribution of Sebejistota is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,006	Reject the null hypothesis.
11	The distribution of Nezávislost is the same across categories of Účast na některém programu ERASMUS.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,481	Retain the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,05.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty

Příloha č. 11: Asociační tabulka, účast na ERASMU podle pohlaví

			Pohlaví		Total
			Muž	Žena	
Účast na některém programu ERASMUS	NE	Count	7	33	40
		Std. Residual	-1,2	,8	
	ANO	Count	48	109	157
		Std. Residual	,6	-,4	
Total		Count	55	142	197

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 2013/2014, vlastní výpočty